

SAN MATEO

*Dios wãúh, Jesucristo, ã n#owãji ĩ wãtna
(Lc 3.23-38)*

¹ Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ã jumatjidih wã daácna caá. Jesucristo ã n#owãji ĩ wãtnadih wã jwíih naóhbirna caá. Æ n#oji jon jãtih bóo David wüt jumni ãt jum#p wut jĩ. Caán ã jumat pínah jãtih ã n#oji Abraham wüt jum#p ãt jum#p wut jĩ.

² Abraham Isaac íp
ãt jum#p wut jĩ.

Isaacboó Jacob íp
ãt jum#p wut jĩ.

Jacobboó Judá ã déewãjĩh
ĩ íp ãt jum#p wut jĩ.

³ Judáboó ã weh chénewã
ĩt jum#p wut jĩ.

Fares, Zara ĩt wüt jum#p wut jĩ. ĩ ín Tamar
mit wüt jum#p wut jĩ.

Faresboó Esrom íp
ãt jum#p wut jĩ.

Esromboó Aram íp
ãt jum#p wut jĩ.

⁴ Aramboó Aminadab íp
ãt jum#p wut jĩ.

Aminadabboó Naasón íp
ãt jum#p wut jĩ.

Naasónboó Salmón íp
ãt jum#p wut jĩ.

⁵ Salmónboó Booz íp

ãt jumap wut jĩ. ã íin Rahab
mit wõt jumap wut jĩ.

Boozboó Obed íip

ãt jumap wut jĩ. ã íin Rut
mit wõt jumap wut jĩ.

Obedboó Isaí íip

ãt jumap wut jĩ.

⁶ Isaíboó David íip

ãt jumap wut jĩ.

David wut jĩí judíowã

ĩ chah maáh

ãt jumap wut jĩ.

Davidboó Urías wõt jumniji áadih jwúub áa
jumat táttimah, Salomóndih

ãt weh jumap wut jĩ.*

⁷ Salomónboó Roboam íip

ãt jumap wut jĩ.

Roboamboó Abías íip

ãt jumap wut jĩ.

Abíasboó Asa íip

ãt jumap wut jĩ.

⁸ Asaboó Josafat íip

ãt jumap wut jĩ.

Josafatboó Joram íip

ãt jumap wut jĩ.

Joramboó Uzías íip

ãt jumap wut jĩ.

⁹ Uzíasboó Jotam íip

ãt jumap wut jĩ.

Jotamboó Acáz íip

ãt jumap wut jĩ.

* **1:6** 1Cr 2.1-15; Rt 4.18-22

Acazboó Ezequías íip
ãt jumup wut jĩ.

10 Ezequíasboó Manasés íip
ãt jumup wut jĩ.

Manasésboó Amón íip
ãt jumup wut jĩ.

Amónboó Josías íip
ãt jumup wut jĩ.

11 Josíasboó Jeconías ã déewãjĩh ĩ íip ãt jumup
wut jĩ.

Queét jum láa Israel baácdih moondih
míc mao yap yohnit, Babilonia baácdih
moónboó queédih ĩih baácna ĩt ub bejep wut
jĩ.*

12 Babilonia baácna ĩ jubíát túttimah,
Jeconíasboó Salatieldih
ãt weh jumup wut jĩ.

Salatielboó Zorobabel íip
ãt jumup wut jĩ.

13 Zorobabelboó Abiud íip
ãt jumup wut jĩ.

Abiudboó Eliaquim íip
ãt jumup wut jĩ.

Eliaquimboó Azor íip
ãt jumup wut jĩ.

14 Azorboó Zadoc íip
ãt jumup wut jĩ.

Zadocboó Aquim íip
ãt jumup wut jĩ.

Aquimboó Éliud íip
ãt jumup wut jĩ.

* 1:11 2R 24.14-15; 2Cr 36.10; Jer 27.20

15 Eliudboó Eleazar íip
ãt jumup wat jĩ.

Eleazarboó Matán íip
ãt jumup wat jĩ.

Matánboó Jacob íip
ãt jumup wat jĩ.

16 Jacobboó José íip
ãt jumup wat jĩ.

Joséboó María áa
ãt jumup wat jĩ.

Maríaboó Jesús íin
mit jumup wat jĩ.

Jesúsboó Dios ã wahni Cristo ĩ niijní ãt jumup
wat jĩ.

17 Abrahamjidih jwĩ jenah jwĩhichah, púú
Davidji jum láa jwĩ jenah péanachah, nihat
ĩ jaimenájh jumna, catorce poómp ĩt jumup
wat jĩ.

Davidjidih jwĩ jwúub jenah jwĩhichah, púú Ba-
bilonia baácna judíowãdih ĩ ub bej láa jwĩ
jenah péanachah, nihat ĩ jaimenájh jumna,
catorce poómp ĩt jwúub jumup wat jĩ.

Babilonia baácna ĩ juibí láa jwĩ jwúub jenah
jwĩhichah, púú Cristo ã cãac jum láa jwĩ
jenah péanachah, nihat ĩ jaimenájh jumna,
catorce poómp ĩt jwúub jumup wat jĩ, páant
mantih.

*Jesucristo ã cãac jummat
(Lc 2.1-7)*

18 Nin pah Jesucristo ãt cãac jumup wat jĩ. ã
ín Maríaboó Joséjĩh téihya chéonih pínah mit jumup
wat jĩ. ĩ téihya chéwat pínah jãtih Túini Espíritu

ã wēpatjĩh caántdih ã wudhdanachah, mit wudu jumap wut jĩ.* 19 Páant mi wudu jumuchah jéihna, Joséboó yoobópdih chãjni jumna, cãacwã ã enc-ahjeh, caántdih yohat túut ãtih chãjap wut yuh jĩ. 20 Pánih jengah jói ñonit, ã oo júmachah, Dioíh ángelboó caandih jíghnit, “José, Davidji jumma, Túini Espírituboó ã teo wáacatjĩh María mi wudu jumna caá. Pánihna, tíccanjeh caántjĩh ma téihya chéweé. 21 Caánt newé weépdih mi túuhbipna caá. Caanjéh tigaá ãih cãacwã iiguípna bejnit déejidih túi ubni ã jumhipna caá. Páant cãacwãdih túi ubni pínah ã jumachah, Jesús ma wut búhdhúp”, ángel Josédih át niijíp wut jĩ.*

22 Jon jãtih Dios naáwãtdih naóh yapani nin ã daacátji pahjeh át yapap wut jĩ:

23 “Jáap wili wébít bid jumínih newé weépdih mi túuhbipna caá. Caandih ‘Emanuel’, ã ni-ijbípna caá”, át niij daacáp tajĩ. (Is 7.14)

“Emanuel”, niijná, “Dios jwĩjeéh ã jumna caá”, niij naóhna ãt chãjap wut jĩ.

24 Dioíh ángel caandih ã naáwát túttimah, ã ni-iját pahjeh José Mariádih át téihya chéwep wut jĩ.

25 Obohjeéhtih, mi weh jumap pínah jãtih, José mijeéh át jumcap wut jĩ. Pánihna, caánt mi weépdih jumap túttimah, Joséboó mi wáhdhuh Jesús át wut búhdhúp wut jĩ.*

2

Yeó aáb jũwápmant moón Jesúsdih enedih ã juyát

* 1:18 Lc 1.27 * 1:21 Lc 1.31 * 1:25 Lc 2.21

¹ Herodes Judea baácdih moón ã maáh jum láa, caán baácdih jumni Belén tátchidih Jesús át cãac jumup wut jĩ. ã cãac jumat túttimah, cúiwādh bohénit yeó aáb jũúwápmant moón jũóhnit, Jerusalén tátchina ãt jumup wut jĩ. ² Pánih joinít, caanjĩh moondih nin pah ãt niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Judíowã ã chah maáh pínah dedjĩh tigaá ã cãac jumat? Yeó aáb jũúwápmant jumna, chah iigní cúí ã jáap jígohochah enna, ‘Maáh ã cãac jumna caá’, jwĩ niúj jéihyep jĩ. Páant ã jígohochah enna, caandih weñedih jũóhna caá jwĩ chājap, cúiwādh bohénit ãt niújip wut jĩ.

³ Páant, ã úbh joyát doonádh joinít, Herodesboó búdí át jenah joyóp wut jĩ. Nihat Jerusalén tátchidih moonbút biíc yoobó búdí ãt jenah joyóp wut jĩ. ⁴ Pánihna, Herodesboó sacerdotewã ã maáta, Moisés ã watajdh bohénitdhbút át bid wáacap wut jĩ. Páant ã míic wáac jumí beedéchah ennit, queédih nin pah ãt niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedboó tigaá Cristo ã cãac jumat pínahdh Dios naáwádh naóh yapanit ãt niúj daác jĩ? át niújip wut jĩ.

⁵ —Judea baácboó jumni Belén tátchidih Cristo ã cãac jumbipna caá. Nin pah Dios naáwádh naóh yapani át niúj daacáp tajĩ:

⁶ ‘Judea baácboó jumni Belén tátchimant judíowādh wutni pínah ã jũóhbirna caá. Caán queédih túi en daoní ã jumbipna caá. Pánihna, Belénboó ã cãac jumni pínah tátchi ã jumuchah, oboh jumni tátchi nihcan caá’,
 át niúj daacáp tajĩ, *(Mi 5.2)*
 Herodesdh ãt niújip wut jĩ.

⁷ Páant ĩ niiját túttimah, cãac wihcah, yeó aáb jũúwúpmant moondih Herodes át jwúub bid bojop wut jĩ. Ā pebh ĩ jũibínachah ennit, débólih caán cáĩ Ā jwíih jíghatjidih queétdih át úubh joyóp wut jĩ. Páant ā úubh joyóchah, caán cáidih ĩ jwíih enatjidih ĩt naáwáp wut jĩ. ⁸ Páant ĩ naáwát túttimah, Belén tútchina wahna, Herodes queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Caandih ñi túi bidbi jwuhúú. Bid jũinít, weemdih naáwádih ñi jwúub jũúwú, weembút caandih weñedih wã bejat pínah niijná, át niijíp wut yuh jĩ.

⁹ Páant ā niijíchah joinít, queét ĩt bejep wut jĩ. Páant ĩ bejchah, yeó aáb jũúwúpmant ĩ jwíih enni cáijeh muntih queétdih át jwúub waáwáp wut jĩ. Pánihna, wébít ā jumni m̄úú cháh pohba caán cáĩ át chāwáp wut jĩ. ¹⁰ Páant ā chāwáchah ennit, búdí ĩt weñep wut jĩ. ¹¹ Pánihna, wébít ā jumni m̄úúdíh waád jũibínit, caandih beh wili biícđih ĩt enep wut jĩ. Pánih ennit, wébítđih wēina, bódicha ĩt caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih wēi péanit, ĩ ub jũóhni paihnadih wātnit, búdí jíib jumni oro, túi chej jumni cáwat pínah, mirra wūt jumni chej jumnidihbut caandih ĩt wūhup wut jĩ. ¹² Caandih wūh péanit, ũwúđih ĩt bejep wut jĩ. Pánih ũonit, ĩ oo júmúchah, Dios queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ: “Herodes pebhboó ñi jwúub bejca bojóó”, át niijíp wut jĩ. Páant ā niijíchah joinítji jáanit, ĩih baácna jwúub bejna, biíh namáboó ĩt bejep wut jĩ.

Joséwã Jesúsđih Egipto baácboó ĩ n̄mah jwei béjat

¹³ Páant ĩ jwúub bejat túttimah, José jwuh ā jwúub oo júmúchah, Dioih ángel caandihbut nin pah át niij

naáwáp wut jĩ: “Ma jáa bojóó. Bainídih ĩ mawat pínah niijná, Herodes áih soldadowãdih wahna caá ã chãjap. Pánihna, bainídih, ã índihbat Egipto baácboó waícanjeh ma numah jwei béjeé. Caanná wã niiját pah bóo ñi jum jwuhúú”, ángel Josédih át niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, cheijeh jáanit, Egipto baácna bainídih ã ĩn bícdih José át numah jwei béjep wut jĩ. ¹⁵ Caán Egipto baácna juibínit, Herodes ã báadh jwuhat pah bóo caánboó ĩt jum jwuhup wut jĩ. Páant Jesús ã yapachah, Dios naáwátdih naóh yapani nin ã daacátji pah át yapap wut jĩ: “ ‘Egipto baácboó jumni wã wúhdih wã bid bojbiipna caá’, Dios ã niijíp be”, át niij daacáp tajĩ.*

Herodes neoná weépdih ã mawat tútat

¹⁶ Cúiwãdih bohénit bíh namáboó ĩ jwúub bejat doonádih joinít, Herodesboó búdí át íijip wut jĩ. Pánih íijnit, Belén tútchidih moón neoná weépdih, caán tútchi jwéejdih moondíhbat át mawat tútup wut jĩ. Cúiwãdih bohénit débólih caán cúí ã jwíh jígohatjidih ĩ naáwáchah joiníji Herodes ã mawíhniiboó chéne jópchi dée ã bíbohatdih át jéihyep wut jĩ. Pánih jéihna, chéne jópchi nump bíbohnit nihat neoná weépdih át mao yohat tútup wut jĩ.

¹⁷ Páant ã mawat tútuchah, Dios naáwátdih naóh yapani Jeremías ã daacátji pah át yapap wut jĩ.

¹⁸ “Ramá wut jumni tútchidih moón búdí ñaacátdih ĩ joiná caá. Búdí jĩgahnit, ĩ ñaac juñát búdí ã yána caá. Raquel mi juimená yaádh, judíowã ĩ weha mána yaádh, ĩ wehdih ĩ mao yohochah ennit, búdí ĩ ñaac jüiná caá. ĩ weh

* 2:15 Os 11.1

ĩ wihcatdih enna, ĩ jǵahat ã yaicán niút”, ãt niúj daacáp tajĩ. *(Jer 31.15)*

Joséwã Egipto baácmant ĩ jwúub jǵúwát

¹⁹ Herodes ã wunat túttimah, Joséwã Egipto baácboó páantjeh ĩt jum jwuhup wut jĩ. Pánih jumnit, biíc chei José ã oo júmuchah, Dioíh ángel caandíh jíghnit, nin pah ãt jwúub niúj naáwáp wut jĩ: ²⁰ “Wébitdih mawíhnitji maátaboó ĩ wun beedáh bejep be. Pánihna, caandíh ã ínjíh Israel baácboó ma numah jwúub bejeé, páant muntih”, ãt niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ã niiját túttimah, jáanit, wébitdih ã ín biíc dih Israel baácboó ãt numah jwúub bejep wut yuh jĩ. ²² Obohjeéhtih, Herodes ã buudát túttimah, ã wúuh Arquelaoboó Judea baác dih moondíh ãt jwúub túut núum maáh waadáp wut jĩ. Páant ã jummat doonádih joinít, José caanná ã jwúub bejat pínahdih ãt úum jenah joyóp wut jĩ. Pánih úum jenah joinít, ã jwúub oo júmuchah, Dios caandíh Judea baácboó ãt chāwát túutcap wut jĩ. Páant ã chāwát túutcah joinít, Judea baác dih yap bejnit, púú Galilea baácna ĩt juibínap wut jĩ. ²³ Pánihna, caanná juibínitji, Nazaret wut jumni tútchiboó ĩt jumup wut jĩ. Caanná ĩ jumuchah, Dios naáwát dih naóh yapanit ĩ daacátji pah Jesús ãt jumup wut jĩ. “ ‘Nazaret tútchidih bóo caá’, cāacwã Dios ã wahnidih ĩ niijbípna caá”, ĩt niúj daacáp tajĩ.*

3

Juan Daabáni cāacwãdih ã bohéat

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

* 2:23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45

¹ Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cãacwãdih daabána át chãjap wut jĩ. Judea baácdih mũú wihcapboó ã pebhna jũibínitdih Dios naáwátidih át bohé jwíhip wut jĩ. ² Nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “¡Ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nũũmú! Nihat baácdih moondíh Dios ã maáh jumatdih ã jútat pínah bahnijeh ã jũdhna caá”, át niijíp wut jĩ.*

³ Jon jãtih Dios naáwátidih naóh yapani Isaíasboó Juan ã bohéát pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ: “Mũú wihcapboó nin pah ã niij ñaác bohébična caá: ‘Jwĩ Maáh ã jũúwát pínah jãtih ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíh túut nũũmnít, caandíh ñi táí páñaá’, ã niijbípna caá”, Isaías át niij daacáp tajĩ. *(Is 40.3)*

⁴ Juaníh yégueh chóo camello wut jamni nũñáp yoócjĩh nóomnit, ĩ yacni chóo wut jĩ. Āih juyáát tōp momo jiwí chóo tōp wut jĩ. Wũúc joowãdih jeémpnit, belo macdihbat ãpĩ déebep wut jĩ.*

⁵ Jerusalén tútchimant, nihat Judea baácmant, Jordán mũj jwějmantbut dawá caandíh joyódih ĩpĩ jũibínap wut jĩ. ⁶ Pánih jũibínit, ã bohénachah joinít, ĩ yéj chãjatdih Diosdih ĩpĩ naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, Jordán mũjboó Juan queétdih át daabánap wut jĩ.

⁷ Dawá fariseowã, saduceowãbut daabáát túttidih ĩ jũibínachah ennit, Juan queétdih nin pah át jípónih niijíp wut jĩ: “¡Maiwã panihnit yeejépwã jamna, peéh chãjat pínahdih mũm jweíhnitjeh caál! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéj chãjatdih ñi cádahícat jĩb

* 3:2 Mt 4.17; Mr 1.15 * 3:4 2R 1.8

Dios yeebdíh ã peéh chãjachah, ñi jéih jweicán niít.*
 8 Yéej chãjatdih yoobópdih cádahnit, túiniboodíh chãjat caá yeebdíh náahap. 9 Nin pah ñi niúj jenah joicá bojoó: ‘Jon jãtih bóo Abraham jwiít judíowã jwĩ nwo át jumup wat jĩ. Pánihna, ã jumená jumna, Dioíhwã caá jwĩ jumup’, ñi niúj jenah joicá bojoó. Yeebdíh nin pah wã niijná caá: Abraham jumená ñi jumuchah yahna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnadih túut nuumnít, Abraham jumená pínahdih ã jéih chãjna caá. Abraham jumená ñi jummat nin oboh jumni jee dáhna ã nihah pahjeh tigaá.* 10 Nin pah ã jumna caá: Yeeb máa nah panihni ñi jumuchah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ã jumup. Yeejép dahna quehndih tib yoh bojnit, ãih náatnadihbut ã pud yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, ãih náatnadihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã cáwat pah caandíh jepahcannitdih iiguípna ã wahbipna caá.* 11 Wã túttimah jũóhni wã chah wẽpni caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niúj jenah joiná caá. Pánihna, ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumúchah, yeebdíh wã daabána caá. Páant wã daabáat panihni, caánboó yeebdíh Túini Espíritu ã wẽpatdih búdí ã wũhbipna caá. Caán ã wẽpat tuu iigát panihnijĩh ñi yéejatdih cáwat pah ã chãjbipna caá, jwũub yéej chãjíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. 12 Trigo teoni panihni caá. ãih chónadih caóh caj péanit, caán tíbna yoobátidihjeh wuh wũhboó júi yacnit, ãih muúboó ã ámhobipna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chónaboodíh ã cáo

* 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:9 Jn 8.33 * 3:10 Mt 7.19

yohbipna caá. Páant ã chãjat pah wã túttimah jũóhni caandíh jepahnitdih ã túi ɯbbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodíh iiguípna ã wahbipna caá. Caán iigát dedé ã noón dɯbcan niit”, Juan át niijíp wɯt jĩ.

*Juan Jesúsdi h ã daabáát
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Túttimah, Jesús Galilea baácboó jumniiji bejnit, Juandíh ã daabáát tútat tút niijná, Jordán mɯjna át dei ɯbínap wɯt jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, daabáíhcan, nin pah Juan caandíh át niij jepahap wɯt jĩ:

—Meémboó chah wēpni jumna, weémboodíh ma daabána áta túi tagaá. Meemdíh daabáni pínah nihcan caá, Juan Jesúsdi h át niijíp wɯt jĩ.

¹⁵ —Páant niijcánjeh, weemdíh ma daabánaá. Pánih daabánit, Dios áihwādi h ã chãjat tútat pah-jeh tigaá jwĩ chãjbip. Páant jwĩ chãjachah ennit, cãacwāboó Dios ã wahni wã jumatdih ĩ jéihbipna caá, Jesús át niijíp wɯt jĩ.

—Caán láa bácah, ã túimi nacaá, Juan át niij jepahap wɯt jĩ.

¹⁶ Páant niij jepahnit, Jesúsdi h át daabánap wɯt jĩ. ã daabá péanachah, Jesús mɯjna ñuhniiji át aab ñúhɯp wɯt jĩ. Pánih aab ñúhnitjeh, Jesús ã enechah, jeá át jéweah bejep wɯt jĩ. Páant ã jéweah bejehah, jop pah jígo hni Túini Espíritu jeámant dei jũóhnit, caandíh át juí jaamáp wɯt jĩ. ¹⁷ Páant ã juí jaamáchah, “Nin wã wũúh, wã oini caá. Caandíh búdí wã wēina caá”, Dios jeámant át niijíp wɯt jĩ.*

* **3:17** Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 12.18; 17.5; Mr 1.11; Lc 9.35

4

*Nemépwã ï maáh Jesúsdiĥ ã yéjãthãt
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Páant ã daabáát túttimah, Túini Espíritu Jesúsdiĥ muú wihcapboó ãt numah bejep wut jĩ, nemépwã ï maáh, Satanás, caandíĥ yeejép ã wutãt pínãh niijnã.*

² Caánboó jumna, Diosdiĥ túi wúbãt túut niijnã, cuarenta yeó jáap ãt jeémcap wut jĩ. Pãniĥ jeémcap, Jesús numgúp wunna ãt chãjãp wut jĩ.

³ Páant ã numgúp wunuchãh enna, Satanásboó ã pebhna juibínit,

—Meém Dios wúh jumna, nin jee dáhnãdiĥ ‘Pan dahna ma jumú’, ma niijí, ãt niijíp wut yuh jĩ.

⁴ —Páant wã chãjãcan niit. Dios naáwãtãdiĥ naóĥ yãpani nin pah ãt niij daacãp tajĩ:

‘Jeémãtãdiĥjeh pohba ï jeéméchãh, cãacwãih caoliĥ túi booni panihni ã jumcan niit. Iih caoliĥ túi booni ã jumãt pínãh niijnã, Dios naáwãtãdiĥ túi joyãt caá náãhap’, ãt niij daacãp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiĥ ãt niij jepãhap wut jĩ.

⁵ Páant ã niij jepãhat túttimah, Jerusalén, “Dioih tútchi”, ï niijni tútchina Satanás Jesúsdiĥ ãt numah bejep wut jĩ. Caannã numah juibínit, Dioih muú chãh jãp bóo jumni waolí beo nah yãpatboó Jesúsdiĥ ãt ñũhat túutãp wut jĩ. ⁶ Pãniĥ ñũhat túutnit, nin pah ãt niij naáwãp wut yuh jĩ:

—Meém Dios wúh jumna, meemdiĥ ã wãpat pínãhdiĥ júãtat túut niijnã, ninmant ma ñããp jéen

* 4:1 He 2.18; 4.15

bejeé. Davidji nin pah ã niíj daacátjidih ma túi náhninaá:

‘Dios ãih ángelwádih meemdíh ã en dawát túutbipna caá. Pánihna, queét meemdíh í jíponih teobipna caá, jee dáhboó míih jícha ã bugg lájcat pínah niijná’, ãt niíj daacáp tají, *(Sal 91.11-12)*

Satanás Jesúsdiñh ãt niijíp wut jí.

7 —Páant wã chājcan niít. Dios naáwát dih bíih naóh yapani nin pah ãt niíj daacáp tají:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidih “¿Yoobópdih niít?” niíj jéihíhna, caandíh ñi chājat túutca bojó’, ãt niíj daacáp tají, *(Dt 6.16)*

Jesús caandíh ãt niíj jepahap wut jí.

8 Páant ã niíj jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiñh Satanás ãt numah púuh laab béjep wut jí. Caán jeejína púuh laab jubínit, niñat cáacwã í jumat yoobó Jesúsdiñh ãt júutap wut jí. Dawá ñih bíi déedihbut ãt júutap wut jí. **9** Pánih júutnit, nin pah caandíh ãt niijíp wut yuh jí:

—Wã pebh bódicha caj yoh ñajnit, weemdíh ma weñeé. Páant ma weñechah, niñat nin tútchina ã jumatdihbut meémboodíh wã wāhhipna caá, Jesúsdiñh ãt niijíp wut jí.

10 —Satanás, weemdíh ma cádah bejeé. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ãt niíj daacáp tají:

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ã wutatdih ma jepahaá’, ãt niíj daacáp tají, *(Dt 6.13)*

Jesús Satanásdiñh ãt niíj jepahap wut jí.

11 Páant ã niijíchah joinít, Satanás caandíh ãt cádahap wut jí. Páant ã cádahat túttimah, Dioíh

ángelwãboó Jesús pebh juibínit, caandíh ìt teo wãacap wut jĩ.

*Galilea baácdih moondíh Jesús ã bohé jwíhat
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Túttimah, Juandih nemat mũúboó ì nemat doonádih joinít, Jesús Galilea baácna át jwúub bejep wut jĩ.* ¹³ Caanjĩh jumnihi Nazaret tútchimant bejnit, Capernaum tútchina át juibínap wut jĩ. Caán tútchi Galilea íim jwëejdih Zabulón, Neftalí ì juimenáih baácji jumni tútchi át jumap wut jĩ. Caanná juibínit, Jesús át jumap wut jĩ.* ¹⁴ Páant ã jumuchah, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin ã daacátji pah Jesús át yapap wut jĩ:

¹⁵ “Zabulón, Neftalí ì juimenáih baácji, Jordán muj conanaamánt, íim pebh, Galilea wut jumni baácdih dawá judíowã nihcannit ì jumna caá.

¹⁶ Caanjĩh moón dápúnapboó jumnit panihnit Diosdih ìt jéih jwuhcap taga. Pánih jéihcan, iiguípna bejnit déeji ìt jumap taga. Obohjeéhtih, Dios ã wahni, yeh iigát panihni, ã túi chãjatdih júutnit, queétdih caandíh át jéihyanap taga buca”, Isaías át níj daacáp tajĩ.
(Is 9.1-2)

¹⁷ Caanná jumna, nin pah Jesús át níj naóh bohé jwíhip wut jĩ: **“Nihat baácdih moondíh Dios ã maáh jummatdih ã júutat pínah bahnijeh ã judhna caá. Pánihna, ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumú”**, át níjíp wut jĩ.*

* 4:12 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20 * 4:13 Jn 2.12 * 4:17 Mt 3.2

*Queéj júut maonitdih ájeéh Jesús á bejat tútat
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Túttimah, Galilea ímna dei jubí, páud bejnít, Simón, á úd Andrésjĩh queéj júut maona, íih ñhodíh í yoh báhanachah, Jesús queétdih át enep wut jĩ. Simónboó Pedro í niijní át jumap wut jĩ. Pániñ ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

¹⁹ —Weemdíh ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwáchah, yeebdíh wá bohébična caá. Páant wá bohénachah joinít, queejwádh ñi bidat pah, cāacwāboodíh bidnit, wĩh doonádih ñi naóhbična caá, weemdíh jepahna, wĩhwā í jumát pínah niijná, át niijíp wut jĩ.

²⁰ Páant á niijíchah joinítjeh, íih ñonádih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jĩ.

²¹ Pániñ chibít yúup queétdih ñumah bejnít, Santiago á úd Juandihbut Jesús át enep wut jĩ. Queét í íp Zebedeo bíicdih íih jááj chóodih chúudnit, íih ñonádih ámhna ít chājap wut jĩ. Pániñ ennit, queét chénewádhbut át bid bojop wut jĩ, caandíh í pej jumát pínah niijná. ²² Páant á bid bojochah joiná, queétbut bíicmantjeh niñat í tewatdih, í ípdihbut cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jĩ.

*Dawá cāacwādh Jesús á bohéat
(Lc 6.17-19)*

²³ Pániñna, niñat Galilea baácđih moondíh Jesús á bohénitdih át ñumah bohé jibip wut jĩ. Jwiít judíowā jwĩ míic wáacat munná jumát pah waadnít, Dios á maáh jumát táini doonádih át bohénap wut jĩ. Pániñ bohéna, det wannitdihbut át boonap wut jĩ.* ²⁴ Páant á chājat doonádih niñat Siria

* 4:23 Mt 9.35; Mr 1.39

baácdih moonbút ít joyóp wut jĩ. Pánih joinít, dawá mácah wunat jumnit, búdí tubanit, nemép caolih jumnit, wáá wunat jumnit, jéih wálicannitdihbút ít ub juibínap wut jĩ. Nihat í ub juibínitdih Jesús át boonanap wut jĩ. ²⁵ Páant ã chãjat doonádih joinít, Galilea baácdih moón, Diez Tútchinadih moón, Jerusalén tútchidih moón, Judea baácdih moón, Jordán mwej conanaamánt moonbút dawá caandih ít pée bejep wut jĩ.

5

Jeé ñaj yacapboó ded pah jumnitdih Dios ã wěi enatdih Jesús ã bohéat

(Lc 6.20-23)

¹ Dawá ã pebh í juibínachah ennit, jeé ñaj yacapboó páuh laáb juibínit, Jesús caanjĩh át chúdup wut jĩ. Páant ã chúduchah, ã bohénitbút ã pebhna ít juibínap wut jĩ. ² Páant í juibínachah ennit, queétdih bohéna, nin pah át níj naóh jwíhip wut jĩ:

³ “Det moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wěi enna caá. Pánih wěi ennit, queétdih ã teo wáacbipna caá, Dios ã maáh jumupboó í túi jumat pínah niijná.

⁴ “Det í yéejatdih jĩgahnit, bita í yéejatdihbút jĩgahnitdih Dios ã wěi enna caá. Pánih wěi ennit, queétdih túi teo wáacnit, í yéejatdih ã yohochah, í jĩgahat ã yaibípna caá.*

⁵ “Det bitadih yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios ã wěi enna caá. Pánih wěi ennit, nin baác jáap ã jumuchah, queétdih maáta pínah ã waadábipna caá.*

* 5:4 Is 57.18; 61.2 * 5:5 Sal 37.11

- 6 “Det nauǵúp wan babhbíhñit panihñit yoobópdih chājat pínahdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queétdih ã teo wáacbipna caá, caandih ĩ túi jepahat pínah niijná.*
- 7 “Det bitadih jǵah en teo wáacnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queétdih ã jǵah en teo wáacbipna caá.
- 8 “Det Diosdihjeh bidnit, yoobópdih jenah joinít dih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacachah, Diosdih ĩ enbipna caá.*
- 9 “Det bitadih múic jǵihñat túatcan, túi bícdih chājat túatnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wā weh caá’, queétdih ã niijbipna caá.*
- 10 “Det Dios ã náahat pah ĩ chājat jíib bitaboó queétdih yeejép ĩ chājachah yuhna, caandih cádahcannitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacachah, Dios ã maáh jumapboó ĩ jumbipna caá.*
- 11 “Wíihwā ñi jumat jíib bita yeebdih ĩ jǵihñachah, yeejép ĩ chājachah, ĩ yee naóh yacachah, yeebdih wēi ennit, wā teo wáacbipna caá.* 12 Dios naáwát dih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép ítát chāj waáwáp tají. Pánihna, queétdih ĩ chājatji pahjeh bita yeebdihbut yeejép ĩ chāj b ipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdih búdí ã túi chāj b ipna caá. Páant ã túi chājat pínahdih jéihñit, bita yeebdih yeejép ĩ

* 5:6 Pr 9.5; Is 55.1-2 * 5:8 Sal 24.3-4 * 5:9 Pr 12.20 * 5:10
 1P 3.14 * 5:11 1P 4.14

chãjachah yuhna, ñi túi weñeé”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

*Núumni, jiiát panihnit Jesúhwã ĩ jumat
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ “Yeéb nin baácboó jumna, núumni panihni ñi jumna caá. Núumnijĩh ñipĩ buiná caá, jeémát ã nuñat pínah niijná. Pánihat pah yeéb wíhwãboó nihat bitajeéh jumna, queétdih ñi túi teo wáacna caá, ĩ túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá. Páant ã buicáh, caandíh yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwã jéihcanjeh, ĩ wid chãibipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadilh teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jum tagaá.*

¹⁴ “Yeéb nin baácboó jumna, jiiát panihni ñi jumna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi túi chãjachah ennit, bitabut biíc yoobó Dioíh namáboó ĩ jéih bejna caá. Jeejĩh jumni tútchidih dedé jāhat wihcah, nihat cáacwã ĩ túi enat pah, yeéb ñi túi chãjatdihbut nihat ĩ túi enna caá.* ¹⁵ Jiiát dahdih jiiñit, pamap dahjĩh cáacwã ĩpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ĩpĩ jii cáagna caá, nihat múa diitboó jumnit ĩ túi enat pínah niijná.* ¹⁶ Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jumna, yeebút bitadilh ñi túi chãjaá. Páant ñi túi chãjachah ennit, ñi íip jeámant bóodih cáacwã ĩ wēi naóhbirna caá”, queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.*

* **5:12** 2Cr 36.16; Hch 7.52 * **5:13** Mr 9.50; Lc 14.34-35 * **5:14** Jn 8.12; 9.5 * **5:15** Mr 4.21; Lc 8.16; 11.33 * **5:16** 1P 2.12

Moisés ã wʉtatji

17 “Nindihbut yeebdíh wã jéihyaat túutna caá: Moisés ã wʉtatjidih, Dios naáwát dih naóh yapanit ï daacátjidihbut yohodih wã jũóhcan beé. Queét ï daacátjidih yoobópdih cãacwãdih jéihyanit, ï ni-ijátji pah biíc yoobó chãjat túut niijná, wã jũúwúp be. 18 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Péeni yeó jáap jãtih, Moisés ã wʉtatji ã bũdcán niít. Nihat ã daacátji pah ã yap beedáat pínah jãtih, nin baác, jeábut ã bũdcán niít.* 19 Ded biíc wʉtatdih yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, ni-ijní, bitadihbut yap yohat túutni, Dios ã maáh jum̃pboó oboh jum̃ni ã jum̃bipna caá. Obo-hjeéhtih, ded ã wʉtatdih túi jepahna, bitadihbut jepahat túutni, Dios ã maáh jum̃pboó maáh ã jum̃bipna caá. 20 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Moisés ã wʉtatjidih bohénit, fariseowãbut ‘Dios ã wʉtatdih jwĩ túi jepah beedána caá’, niijná yuhna, ï túi chãjcan caá. Pánihna, Dios ã wʉtatdih yeebboodíh queét chah túi jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios ã maáh jum̃pboó ñi jũibícan niít”, Jesús queédih ãt niijíp wʉt jĩ.

Íijat

(Lc 12.57-59)

21 “Ñi nũowãdih nin pah ï niij naóh bohéátjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Cãacwãdih ñi mao yohca bojoó. Ded cãacdih mao yohnidih peéh chãjat ã jum̃bipna caá’, ï niijátjidih ñit joijí tagaá.* 22 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã

* 5:18 Lc 16.17 * 5:21 Ex 20.13; Dt 5.17

naóhna caá: Ded biíhdih íjna, cãacdh mao yohnidih ï peéh chãjat pah, caandíhbut peéh chãjat ã jumvipna caá. Ded biíhdih jãihna ‘Meém jenah joicánni caá’, ã niijátji jíib, peéh chãjat túutnit pebhóó ï ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépah caá’, niijní iiguípna bejni pínah ã jumna caá.

23 “Diosdih weñedih juibína, sacerdotedih nuñúpdih ñi mao wúhat túutat pínah jãtihbitjeh, biíh yeebdíh ã íjatdih náhninit, nin pah ñi chãjaá: 24 Ñi wãhni pínah nuñúpdih jwej jwãhnit, ã pebhna jwúub bej, ñi míic ámo hóó. ‘Páant wã chãjatjidih wã jígahna caá. Chéneji wã jwúub chãjcan niit, páant muntih. Pánihna, weemdíh ma íj jenah joyátdih ma cáda haá’, ñi niijí. Páant ñi míic ámo hat túttimah, Dioíh munná caandíh weñedih ma jwúub bejeé, buca.

25 “Biíhdih ma jíib buudáátdih bidnit, cãacwãdih peéh chãjat túutni maáh pebhna naóh yacadih meemdíh ã ub bejchah, ájeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chãjat túutni pebhóó ñi juibíát pínah jãtih, meemdíh ã naóh yaccat pínah niijná, caanjíh ñi míic ámo hóó. Páant ñi chãjcah nihna, yeebdíh áta naóh yac tagaá. Páant ã naóh yacachah joinít, peéh chãjat túutniboó meemdíh nemat muúboó áta nemat túut tagaá. 26 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán nemat muúboó ñi jíib chãj beedáát pah bóo ñi jum jwãhbipna caá. Caán jíib chãjat túutnidih jíib chãj péanit, ñi bacbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Bitá weha mánajíh yeejépa chãjcat

27 “Ñi nuowãdih nin pah ï niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Bitá weha mánajíh yeejépa

ñi chājca bojoó', ĩ niijátjidih ñit joijí tagaá.*
 28 Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded yad wiliijĩh yeejép chājcan yuhna, caántdih en ñinahnitjeh, yeejép átát chāj péanap taga. Pánihna, yaddihbut biíc yoobó muntih ã yapna caá.

29 “Ma jéihyepmant bóo quíibjĩh en ñinahnit, yeejép chājna, caan dáhdih wāat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih quíib dahdih ma wāat yohochah, caan dájhjeh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah dahjĩh iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, en ñinahnit, yeejép chājatdih cádahat caá náahap.*

30 “Míih jéihyepmant bóo téihyajĩh yeejép chājna, caán téihyadih ma dúuc bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih téihyadih ma yohochah, caán téihyajeh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyajĩh iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 “Ñi nuowādih nin pah ĩ niij naóh bohéátjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Yaddih yohíhna, ñi yohat pínah papélahdih wūhnit, caántdih ñi jéih yohna caá’, ĩt niijíp wut yah jĩ.* 32 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Ājeéh bóli biih

* 5:27 Ex 20.14; Dt 5.18 * 5:29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5:30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5:31 Dt 24.1-4; Mt 19.7; Mr 10.4

newéjĭh yeejép mi chājat jĭbĭjeh, newé caántdih ā jéih yohna caá. Páant mi chājcah yuhna, ā yohat túttimah, biĭhĭjĭh mi jwúub áa jumna, caanjĭh yeejép mita chāj tagaá. Pánihna, det yohnitĭjĭh jwúub áa jumna, yeejép ĭ chājna caá”, Jesús āt niijĭp wut jĭ.*

Ded pah yoobópdih jwĭ naáwát pĭnah

33 “Jon jātĭh moondĭh nin pah ĭ niij naóh bohéátjĭdih yeebbút ĩit joiĭj tagaá: ‘ “Dios ā enechah, wā niiját pah wā chājbĭpna caá. Páant wā chājcah, weemdĭh ā peéh chāja naáh”, niijnĭt, ĩi niiját pahĭjeh chājat caá náahap’, ĩt niijĭp wut jĭ.* 34 Obohjeéhtĭh, yeébbóó ĩi niiját pah chājĭhcan, Dios ā wūtĭjĭh niijcánĭjeh, ‘weemdĭh peéh chājná’, niijná, biĭh wūtĭjĭhĭjeh ĩĭpĭ niijná caá. Yoobópdih nin pah yeebdĭh wā naóhna caá: ‘Jeá túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbĭpna caá’, ĩĭpĭ niijná caá. Obohjeéhtĭh, ‘jeá’, niijná yuhna, Dios ā maáh jumapboó ā jumachah, ā wūtdih niiját pahĭjeh muntĭh niijná caá ĩi chājap. 35 ‘Nin baác túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbĭpna caá’, ĩĭpĭ niijná caá. Obohjeéhtĭh, ‘baác’, niijná yuhna, nin baácĭdih moondĭh Dios maáh ā jumachah, ā wūtdih niiját pahĭjeh muntĭh niijná caá ĩi chājap. ‘Jerusalén tútĭhĭ túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbĭpna caá’, ĩĭpĭ niijná caá. Obohjeéhtĭh, Jerusalén jwĭ Maáh chah wēpni ā ĩĭoni, caandĭh jwĭ weñat pĭnah tútĭhĭ, oboh jumni tútĭhĭ niĭhcah, biíc yoobó muntĭh niijná caá ĩi chājap.* 36 ‘Wā báadhna, wā niiját pah yoobópdih

* 5:32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11 * 5:33 Lv

19.12; Nm 30.2; Dt 23.21 * 5:35 Sal 48.2; Is 66.1; Mt 23.22; Stg 5.12

wã chãjbipna caá', ñi niijíchah, biíc yoobó ã túican caá. Diosjeh yeebdíh ã jéih báadhdat túutna caá. Caanjéh ñíih waó yoócdih jéih baabána, ã jéih jwúub eyana caá. Yeéb áihwã jumna, ñíih bácahjíh niijná yuhna, áih wütjíh niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chãjap. ³⁷ Obohjeéhtih, nin pahjeh ñi niijí: 'Páant wã chãjbip caá', niij, 'Páant wã chãjcan niit', ñi niijí. Chah dawá jacna ñi niijíchah, ã túican caá", Jesús át niijíp wut jí.

Jwí peéh chãj jwúubacat
(Lc 6.27-36)

³⁸ "Ñi ñuowãdih nin pah í niij naóh bohéatjidih yeebbút ñit joijí tagaá. 'Biíh míih quíib dahdih ã búuh mawat pahjeh, meembút caandíh búuh mao jwúubanaá. Míih maó doóbhdih ã daj mawat pahjeh, meembút caandíh daj mao jwúubanaá', ít niijíp wut jí.* ³⁹ Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Meemdíh yeejép chãjnidih yeejép ma chãj jwúubaca bojoó. Ded meemdíh íjnit, míih jéihyepmant bóo páo tíbdih ã mawachah, biámantbut ma júutú, mawíhna, ã jwúub mawat pínah niijná.* ⁴⁰ Biíhboó ded pah ma chãjatji jíib meemdíh ã naóh yacachah, peéh chãjat túutniboó míih camisadih meemdíh naóh yacnidih ã wúhat túutuchah, caandíh wúhñit, ma ñuoní jih bóo chódihbut ma wúhú. ⁴¹ Biíhboó áih bií déedih namá tacdih meemdíh ã ñuó wáhat túutuchah, meémboó ã juibíat pínahna ma ñuó wáhaá. ⁴² Ded ã náahatdih meemdíh ã wúbúchah, ma wúhú. Biíh meemdíh ã waíhichah, caandíh ma wayaá", Jesús át niijíp wut jí.

* **5:38** Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21 * **5:39** Lm 3.30

Jwíútdih eníhcannitdih Jesús ã oyat túútat
(Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ “Ñi nuowādih nin pah ī niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Ñijeéh jumnitdih ñi oyoó. Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih eníhcat caá náahap’, ít niijíp wut jī.* ⁴⁴ Obohjeéhtih, weemboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chājaá. Det yeebdíh yeejép ī chājachah, Diosdih ñi uúbú, queétdih ã túi chājat pínah niijná. ⁴⁵ Pánih chājna, jwī íp jeámant bóo ã weh ñi jumbipna caá. Diosboó nihat cāacwādih biíc yoobó ã túi chājna caá. Yeejépwādih, túinitdihbut yeó ã túi chāhat túútna caá. Ā wúttatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut mah ã buugát túútna caá. Cāacwādih biíc yoobó Dios ã túi chājat pah, yeebbát biíc yoobó ñi túi chājaá. ⁴⁶ Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Romano maáta ī uúbát túútni dinerodih uúbhnitboó tabit yéejnit jumna yuhna, páant ī chājna caá. Obohjeéhtih, yeéb wíhwāboó nihatdih oinit, biíc yoobó teo wáacat caá náahap. ⁴⁷ Yeéb ñi déewādihjeh míic jwāáhnit, ñi wēi naóh uúbúchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit yuhna, biíc yoobó ī chājna caá. Obohjeéhtih, yeébboó nihatdih ñi túi wēi jwāá. ⁴⁸ Jeámant bóo jwī íp nihatdih túi chājni ã jumant pah, ã weh jumna, biíc yoobó yeebbát nihatdih túi chājnit ñi jumú”, Jesús át niijíp wut jī.*

6

* **5:43** Lv 19.18 * **5:48** Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13

Ded pah caá jwĩ túi chãjat

¹ “Dios túinidih ã chãjat túutachah jepahnit, ‘jĩni eneé! Dios ã wutát pah wã túi chãjna caá’, bitadilh ñi niijcá bojoó. Pánih bita ã wẽi enat pínahdihjeh bidna, ã wẽi naáwátjeh ñi túi chãjat jíib wãát jumna caá. Dios jeámant bóo yeebdíh ã wũhcan niít.*

² “Moh yéejnitdih teo wáacna, bitadilh ñi júutca bojoó. Túi chãjnit pah jígohnitboó nihát ã wẽi enatdih bidna, ded pah ã chãjat pah ñi chãjca bojoó. Queét namánaboó jumnitdih, jwiít judíowã jwĩ míic wáacat m̄n̄n̄áboó jumnitdihbut ĩpĩ wũhna caá, dawá queétdih ennit, ã wẽi naáwát pínah niijná. Queétdih ã wẽi naáwáchah, ã túi chãjatji jíib dée ã bíbohna caá. Diosboó ã túi chãjatji jíib queétdih ã jwũub wũhcan niít. ³ Obohjeéhtih, moh yéejnitdih teo wáacna, biíh ma chéen yoobát ã jumachah yũhna, caandíh júutcanjeh, ma wũhũ. ⁴ Páant moh yéejnitdih ñi teo wáacachah, cãacwã ã encah yũhna, Diosboó ã enna caá. Pánih enna, caanjéh ñi túi chãjatji jíib yeebdíh ã wũhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Ded pah caá jwĩ ũbát
(Lc 11.2-4)

⁵ “Diosdih ũbhna, túi chãjnit pah jígohnitboó nihát ã wẽi enatdih bidna, ã ũbát pah yeéboó ñi ũbhca bojoó. Queétboó ũbhna, jwiít judíowã jwĩ míic wáacat m̄n̄n̄áboó, namánaboobút ñũhnit, Diosdih ã ũbhna caá, dawá queétdih ennit, ã wẽi naáwát pínah niijná. Páant cãacwã ã wẽi enatjeh caá ã ũbát jíib dée.* ⁶ Obohjeéhtih, yeéboó Diosdih

* 6:1 Mt 23.5 * 6:5 Lc 18.10-14

uúbát túut niijná, ñíh tólihboó ñi nem waad béjeé. Pánih nem waad béjnit, jwĩ íp jwĩ jéih enca naáhdih ñi uúbá. Pánihna, cáacwã ï encah yuhna, jwĩ ípboó yeebdíh ennit, ã túi joibípna caá. Pánih joinít, ñi uúbúchah, yeebdíh ã túi teo wáacbipna caá.

7 “ ‘Dawá láa nin jacnajíhjah wã uúbúchah, Dios weemdíh ã túi jepahbipna caá’, caandíh jéihcannitboó ï níj jenah joiná yah caá. 8 Pánihna, queét ï uúbát pah ñi uúbhca bojoó. Obohjeéhtih, ñi uúbát pínah jãtih, jwĩ ípboó ded pah ñi náahatdih ã jéihna caá. 9 Pánihna, yeébbóó nin pah jwĩ ípdih ñi níj uúbá:

‘Paá, meém jeáboó jumni, chah túini ma jumuchah, meemdíh jwĩ wēina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwĩ náahna caá.

10 Nihat meém maáh ma jumatdih jéihnit, ï jepaha naáh. Ma wutuchah, jeáboó jumnit ï túi jepahat pah, nin baácđih moonbút ï jepaha naáh.

11 Yeó jáap jummat pah jwĩ jeémát pínahdih ma wūhú.*

12 Bitá jwiítđih ï yéej chãjatđih jwĩ yohat pah, meembát jwĩ yéej chãjatđih ma yohoó.

13 Nemépwã ï maáh jwiítđih ã yéejahichah, ma teo wáacá, jwĩ yéej chãjcat pínah niijná. Páant jwĩ uúbúchah, meém jwĩ Maáh chah wēpni jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumuchah, yeó jáap jummat pah nihat meemdíh ï wēi naáwát caá náahap. Páant tíi ã jumnah’,
Diosđih ñi níj uúbá.

* 6:11 Pr 30.8-9

14 “Bita yeebdíh ì yéej chājatdih ñi yohochah ennit, jwī íp jeáboó jum̄nibat yeéb ñi yéej chājatdih ã yohbipna caá. 15 Obohjeéhtih, bita yeebdíh ì yéej chājatdih ñi yohcah, jwī ípbat ñi yéej chājatdih ã yohcan niít”, Jesús át niijíp w̄at jī.*

Ded pah caá jeémp jw̄hcan jwī úbát

16 “Diosdih túi úbát túut niijná, jeémp jw̄hcan, jīgahnit pah ñi jígohca bojoó. Páant tigaá túi chājnit pah jígohnitboó ípī chājar. Cāacwā queédih ì wēi naáwát dih bidna, queét íih móotdih jīgahni pah ì chājna caá. Páant ì chājachah, jeémp jw̄hcannit ì jum̄atdih nihat ennit, ‘Queét túinit caá’, ì niij wēina caá. Yoobóp dih yeebdíh wā naóhna caá: Cāacwā queédih ì wēi naáwátjeh ì jeémp jw̄hcat jíib dée ã jum̄na caá. Diosboó queédih ã wēi naóhcan niít. Queét ì chājat pah ñi chājca bojoó. 17 Obohjeéhtih, yeébboó jeémp jw̄hcan, ñíih móotdih túi chocnit, yeó jáap jum̄at pah ñi túi múic ámohat pah ñi chājaá. 18 Yeéb páant ñi chājachah, ñi jeémp jw̄hcatdih cāacwā ì jéihcah yuhna, jwī ípboó ã jéihbipna caá. Jwī íp, jwī jéih enca naáh, ñijeéh jum̄nit, jeémp jw̄hcanjeh, ñi úbúchah, ã enbipna caá. Pánih ennit, ded pah jeémp jw̄hcan, ñi úbát jíib yeebdíh ã túi chājipna caá”, Jesús át niijíp w̄at jī.

*Jeáboó búdí jíib jum̄ni panihnidih jwī bíbohah
(Lc 12.33-34)*

19 “Nin baácboó jum̄ jw̄hna, ‘Wíih pínahjeh caá’, niij jenah joinít, bíí déedih dawá ñi ub ámohca bojoó. Nin baácboó jum̄ni ã moopáh bejbipna caá. Bíih moópcannidih bitaboó ì n̄umbírna

* 6:15 Mr 11.25-26

caá. Pánihna, nin baácđih bóo bíí dée b̄udní pínahjeh ã jum̄achah, caandíh ñi en ñinahca bojóo.*

²⁰ Obohjeéhtih, bíí déedih ñi en ñinahat pah Dios ã weñat pínahđih túi jenah joí ch̄jñit, búdí jíib jum̄ni panihnidih jeáboó ñi bíboh̄bipna caá. Caán ñi bíboh̄niboó ã moópcan niít. N̄um̄nít ĩ jéih w̄b bejcan niít. Pánihna, caanná ñi bíboh̄at pínah ã b̄udcán niít. ²¹ Dios pebh̄boó ñiíh búdí jíib jum̄ni panihni ã jum̄achah jéihñit, Dios ã weñat pínahđih ñi túi jenah joib̄ipna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ñiíh búdí jíib jum̄nidih bíboh̄ñit, ñi weñat pínahđihjeh ñi jenah joib̄ipna caá”, Jesús ãt niij̄íp w̄t j̄i.

*Ded pah jw̄i jenah joyáđđih jw̄i ch̄jñat
(Lc 11.34-36)*

²² “Jiíát ã túi yeh iiguíchah, jw̄i túi jéih enat pah, Dios ã weñat pínahđih túi jenah joinít, táinidih ñi ch̄j̄bipna caá. Ded pah ñi jenah joyáđđihjeh ñi ch̄j̄bipna caá. Táinidih jenah joinít, táinidih ñi ch̄j̄bipna caá. ²³ Obohjeéhtih, táicannidih jenah joinít, yeejépdih ñi ch̄j̄bipna caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, t̄bit yeejép ñi ch̄jñat ã jum̄bipna caá”, Jesús ãt niij̄íp w̄t j̄i.

*Dinerodih b̄dí bidna, Diosboodíh ñi jéih bidcat
(Lc 16.13)*

²⁴ “Ded Diosđih oini ã weñat pínahđih ch̄jñna, t̄bit pohba dinerodih ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdí jenah joiníboó Diosboodíh ã oican caá. Dineroj̄ñh̄jeh w̄ini jum̄na, Diosboodíh ã náahcan niít. Pánihna, Diosđih, dinerodihb̄t bíic yoobó ñi jéih bidcan caá”, Jesús ãt niij̄íp w̄t j̄i.

* 6:19 Stg 5.2-3

*Dios ã wehdih ã túi en dawát
(Lc 12.22-31)*

25 “Nin pah yeebdíh wã jwúub naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínah yéguehnadihbut ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, caandíh bidat chah Diosjeéh ñi túi jumat pínahboodíh ñi bidií. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ã wãhbipna caá, ñi túi jumat pínah ni-ijná. 26 Jwébehwãdih ded pah Dios ã en dawát dih ñi jenah joyoó. Queét wápchi wihcan, jeémát ï ámohat maanádi hbut ï bíbohcah yuhna, jwí ípboó queédih túi en daoná, ï jeémát pínahdih ãpí wãhna caá. jObohjeéhtih, jwébehwãdih ã oyat chah yeébbodíh Dios ã oina caá! Pánih oinit, yeebdíhbut ã túi en daobipna caá. 27 Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdí náhni dahwana yuhna, ñi wanat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán niít. Pánihna, búdí ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

28 “Ñi dawát pínah yéguehnadihbut búdí ñi jenah joicá bojoó. Jiadíh bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ãpí teocan caá. 29 Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áih túini yégueh chóodih duonít, ã túi jíghat chah cháanaboó ã túi jíghona caá.* 30 Caán cháanadih Diosboó ã túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwã ípí cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chãjna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wãhat

* 6:29 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

chah yeébbodíh Dios yéguehdih ã wũhbiḡna caá. Pánihna, caandíh búdí jengah joicánjeh, Diosboodíh ñi túi jengah joyoó. ³¹ Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dũwát pínahdihbut búdí ñi jengah joicá bojoó. ³² Diosdih jéihcannitboó bií déedih tũbit ĩpĩ jengah joiná caá. Obohjeéhtih, jwĩ íp jeáboó ĵamni, ñi jeémát pínah, ñi dũwát pínahdihbut ded pah yeebdíh ĵdhdatdih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih ñi túi jengah joyoó. ³³ Bií déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh ĵamatdih bidnit, caandíh ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadih ñi naáwá, queébtũt caandíh ĩ jepahat pínah niijná. Páant ñi chãjachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã wũhbiḡna caá. ³⁴ Cheibit dedé ã yapat pínahdih búdí ñi jengah joicá bojoó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdíh ã teo wáacbiḡna caá. Bũũ ded pah ñi chãjatdihjeh jengah joyát caá náahap. Biíh yeó jáapdih bóo pínahdih tũbit ñi jengah joicá bojoó. Dios yeebdíh en daonít, ã túi teo wáacbiḡna caá”, Jesús át niijíp wũt jĩ.*

7

*“Yeejéḡwã caá”, bitadih niij jãihcat
(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ “ Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niít. ² Bitadih ‘Ápĩ túi chãjcan caá’, ñi niij enat pah, Diosboó yeebdíhbut biic yoobó ã niij enbiḡna caá.* ³ Nin pah yeéb ñipĩ chãjna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã ĵamachah, caanbítdih

* **6:34** Sal 55.22; 1P 5.7 * **7:2** Mr 4.24

ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéej chājatbitdih ñipī enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yuhna, caandíh ñi encan caá. Caandíh ñi encat pah, búdí yeejép chājna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴ Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becát dih weémboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’, ñipī niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tūbit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádahaá’, ñipī niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí í yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? ⁵ Páant niijnít, túinit pah jígonhit í chājat pahjeh mantih yeebbút biíc yoobó ñi chājna caá. Yeebdíh búdí quíib becát panihnidih ñi jwíih póoj yohat pah, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi cádahat táttimah, ñi déeíh bainí quíib becát panihnidih túi jéih enna, ñi jéih póoj yohat pah, ã yéej chājatdih ñi jéih cádahat túutbipna caá.

⁶ “Mujjiowā panihnit yeejépwā Diosdih náahcannitdih áih túini doonádih ñi naóhca bojoó. Páant ñi naáwáchah, caandíh joí íijnit, yeebdíh tūbit yeejép íta chāj taga. Momo muuwā panihnit, í náah chājnitdih Dioíh túini doonádih ñi naóhca bojoó. Queétdih ñi naáwáchah, joíihcan, búdí jíib jumni jeé tíbnadih momo muuwā bepédih í wid chūñat pah, caán túini doonádih íta yoh taga”, Jesús át niijíp wut jī.

*Diosdih jwī ^{uu}búchah, ã jepahat
(Lc 6.31; 11.9-13)*

7 “Diosdih úbhna, ñi úbh cádahca bojoó. Páant ñi úbúchah, ded pah ñi úbát dih Dios yeebdíh ã wáh bípna caá. Ded pah ñi náahat dih bidnit, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidat dih yeebdíh ã wáh bípna caá. Jêc panihnidih wúmp mao cádahcah, Dios ã wát bípna caá. ⁸ Det Diosdih túi úbhnit, ã úbát jidih ã bíboh bípna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh ã jwááh bípna caá. Det ã wúmp mawachah joinít, jêc panihnidih Dios queéd dih ã wát bípna caá. Pánihna, yeó jáap jummat pah Diosdih ñi úbúchah, yeebdíh ã jepah bípna caá.*

⁹ “¿Pan dahdih ñi wúh yeebdíh ã úbúchah joinít, jee dáhboodíh caandíh ñita wáh taniít? Ñita wáhcan tagaá. ¹⁰ ¿Queejdíh ã úbúchah, buc dih ñita wáh taniít? Ñita wáhcan tagaá. ¹¹ Yeéb yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wáhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yéejcani jumna, túini ñi wáhat chah caandíh úbhnidih ã wáh bípna caá.*

¹² “Bita yeebdíh ã túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebút bitadih ñi túi chājaá. Queét yeebdíh ã túi chājcah yuhna, yeéboó queéd dih ñi túi chājaá. Páant tigaá Moisés ã wut atji, Dios naáwát dih naóh yapanit ã daacát jibut ã niijíp”, Jesús queéd dih át niijíp wat jī.*

*Bainí jêc naáwát
(Lc 13.24)*

¹³ “Jeáboó bejíhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi jepahaá. Pánih jepahnit, ã weñat pínahdihjeh ñi chāj bípna caá. Pánih chājnit, bainí jêc panihni ã

* **7:8** Dt 4.29; 2Cr 15.2-15; Jer 29.13 * **7:11** Jn 14.13-14; 15.7,16;
16.23-24; 1Jn 3.21-22; 5.14-15 * **7:12** Lc 6.31

jumuchah yuhna, ã pebhna bejni bainí namádih ñi jéih ñáan bejbipna caá. Obohjeéhtih búdí jēcdih waadnít, búdí namádih ñi bejehchah, dedé buwat ã wihcan niít. Páant ã buocah, dawá jenah joicánjeh iiguípna bejni namádih bejna, buudnít ï jumbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, bainí jēcdih waadná, bainí namáboó ñi ñáan bejehchah, túi jenah joyát caá náahap. Pánihat pah, Dios pebhboó yeéb ñi bejhichah, ã buwuchah yuhna, caandih túi jenah joinít jumna, ñi jéih buujábipna caá. Pánih ñáan bejna, Dios pebhboó jubínit, páantjeh ãjeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit túi jenah joinítjeh caán namáboó ï jéih ñáan bejbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

Cāacwā ded pah ï chājatdih ennit, ded pah ï jumatdih jwī jéihyat
(Lc 6.43-44)

¹⁵ “Ñi túi chāja chaáh. ‘Dios naawátdih naóh yapani caá’, niij yeenitdih ñi joyáh bojoó. Queét túinit pah jigohna yuhna, ï jenah joyátboó yeejép ã jumuchah, yeebdih ï yeejaíhbipna caá. ¹⁶ Queétdih beh enat túut niijná, ded pah ï chājatdih ñi túi eneeé. Yeejép ï chājachah enna, yeejépwā ï jumatdih ñi jéihbipna caá. ï túi chājachah enna, túinit ï jumatdih ñi jéihbipna caá. Nin pah caá ã jumap: Ded óot nah iguúh pihana ãpí quehcan caá. Mai bab nahbut bab dahna ãpí quehcan caá. ¹⁷ Túini nah túini dahna ã quehna caá. Obohjeéhtih, yeejép nahboó yeejép dahna ã quehna caá. ¹⁸ Túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna ãpí quehcan caá. ¹⁹ Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit,

* **7:14** Sal 1.6; Pr 4.18-19

cãacwã ãpĩ cáo yohna caá. Pánihat dée det yeejép chãjnitdih Dios ã yohbipna caá.* 20 ‘Dios naáwát dih naóh yapani wã jumna caá’, niij yeenitdih nin pah ñi beh enbipna caá: Ded pah ã chãjatdih enna, yeenit ã jummatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*“Meemdih wã jéihcan caá”, Jesús ã niiját
(Lc 13.25-27)*

21 “Dawá weemdih ‘Maá’, niijnít jumna yuhna, jeáboó ã juibícan niít. Wã íp jeáboó jumni ã weñat pínahdih chãjnitjeh ã maáh jumna ã juibíbipna caá. 22 Péeni yeó jáapnadih wã íp ã maáh jumna waádíh nit, dawá weemdih jepahcannitjibut nin pah ã niijbípna yuh caá: ‘Maá, ma wēpatjĩh ma naáwát dih jwiít jwĩ naóh yapanap jĩ. Ma wēpatjĩh nemépwádih jwĩ bacat túutur jĩ. Cãacwãjeh ã jéih chãjca naáhdih ma wēpatjĩh jwĩ chãj júutur jĩ’, ã niijbípna yuh caá. 23 Obohjeéhtih, ‘¡Yeebdih wã jéihcan caá! ¡Yeejép chãjnitjeh ñi jumna caá! Pánih jumnit, wã pebhna ñi waád jũóhca bojoó’, queétdih wã niij jepahbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*Chéne mui teonit naáwát
(Lc 6.47-49)*

24 “Ded wã bohéatdih joí jepahna, mui chãj pooni panihni ã jumna caá. Túi jenah joiní jwumúp baácdih numah baád waadánit, ãih jagápdih ã túi dodhdop be. 25 Caán muidih ã péaat túttimah, búdí mah jũóh, muj búdí daab béj, búdí johlitbut ã jũúwúp be. Páant tubit ã johochah yuhna, caán mui numah dodhni jumna, ã áaccap

* 7:19 Mt 3.10; Lc 3.9 * 7:20 Mt 12.33 * 7:23 Sal 6.8

be. ²⁶ Obohjeéhtih, ded wā bohéatdih joiná yuhna, jepahcan, túi jenah joicánni m̄úú chãjni panihni caá ã j̄m̄up. Caánboó óonjihbitjeh baád waadánit, ãih jagápdih ã dodhdop be. ²⁷ Caán m̄úúdíh ã péaat túttimah, mah búdí j̄óh, m̄uj daab béj, búdí johlitbut ã j̄úúw̄up be. Pánih búdí ã johochah, caán m̄úú ãacna, búdí ã yáanap be”, Jesús át niijíp w̄ut j̄i.

²⁸ Páant ã niij naáwáchah joiná, cãacwã ãt joí wáhi bejep w̄ut j̄i. ²⁹ “Caán túi jéihni pah jwiítidih ã niij bohéna caá. Moisés ã w̄utatjidih bohénit páant ãp̄i niij bohécan caá. Pánih bohéna, caánboó yoobóp̄dih tigaá maáh ã j̄m̄up”, ãt m̄íc niijíp w̄ut j̄i.*

8

*Bácah moóp̄nidih ã booaat
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Páant niij naóh bohé péanit, Jesús jeé ñaj yacap-boó chúudniji ã bohénitdih át numah dei bejep w̄ut j̄i. ã dei bejehah ennit, dawá ãjeéh ãt péé bejep w̄ut j̄i. ² Páant ã bejehah, bácah moóp̄ni jwãáhnit, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah át niijíp w̄ut j̄i:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, Jesúsdi ãt niijíp w̄ut j̄i.

³ —j̄úú! Wēinit meemdíh wã booana caá, caandíh teo jãhanit, ãt niijíp w̄ut j̄i.

Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã moopát ãt ñumáh bejep w̄ut j̄i.

⁴ —Meemdíh wã booaatjidih bitadih ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotediheh naáwádih ma bejeé. Caanná j̄uibínit, m̄íih bácah ã ñumátjidih ma j̄úutá. Moisés ã w̄utatji pah sacerdotewã ã cáo

* 7:29 Mr 1.22; Lc 4.32

wāhat pínah niijná, chéne jopwādh ma wūhūá, Dios meemdíh ã booaatjidih ĩ jéihyat pínah niijná. Túttimah, ma déewājeéh ma jwūáub jumuchah, ã táibipna caá,* Jesús caandíh át wēp niijíp wut jī.

Soldadowā ĩ maáhdih teo wūhndih Jesús ã booaat

(Lc 7.1-10)

⁵ Túttimah, Jesús Capernaum tútchina ã jūibínachah, Romano cien soldadowā ĩ maáh ã pebh jūibínit, nin pah caandíh át niijíp wut jī:

⁶ —Maá, weemdíh ma teo wáacá. Weemdíh teo wūhni búdí wūnna, wīih mūúboó ã lajna caá. Āih bácah jwioní ã jumuchah, búdí tabanit, ã jéih bejcan caá, Jesúsdiĥ át niijíp wut jī.

⁷ —**Caandíh booadih wā bejmi caá,** Jesús caandíh át niijepahap wut jī.

⁸⁻⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wīih mūuná ma bejcah, ã táimi nacaá. Weem cháh wēpni ma jumuchah, ‘Wīih mūudíh ma waád jūúwú’, niijní dée nihcan caá. Ma naáwáchahjeh, weemdíh teo wūhni ã boobipna caá. Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ĩ wutna caá. Weembát soldadowādh wutni caá. Biícđih ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, āpī bejna caá. Biíhdih ‘Ma jūúwú’, wā niijíchah, āpī jūóhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, wā niijíchah, páant ã chājna caá. Weém wutni jumna, meembát wutni ma jumatdih wā jéihna caá. Ma wutat pahjeh weemdíh teo wūhni ã boobipna caá, soldadowā ĩ maáh Jesúsdiĥ át niijíp wut jī.

¹⁰ Páant ã niijíchah joí wēinit, Jesús ājeéh péenitdih nin pah át niijíp wut jī:

* **8:4** Lv 14.1-32

—Yoobópdiŋ yeebdíh wā naóhna caá. Nin soldadowā ĩ maáh judío nihcan yuhna, Diosdih ã táí jenah joiná caá. Caandíh teo wāhndih wā booaat pínahdih át jéihyep taga. Weemdíh caán ã táí jenah joyát pah, ded judío biíc yoobó jenah joinídiŋ wā en jwuhcan caá. ¹¹ Yeebdíh wā naóhna caá. Péeni láa bita judíowā nihcannit, niŋat baácđih moón Diosdih táí jenah joinít, jeáboó Dios ã maáh jumupna dawá ĩ juibíbiŋna caá. Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob biícđih ĩ jeémpbiŋna caá.*
¹² Obohjeéhtih, judíowā Dios ã maáh jumupna bejniť déejidiŋ, yeejép đapánapboó ã wahbiŋna caá. Caanná ã wahnitboó búdí jġahnit, ĩh maodíh ĩ néeh chāác juibíbiŋna caá, Jesús át niijíp wut jġ.*

¹³ Páant queéđdiŋ niij péanit, soldadowā ĩ maáhdih nin pah át jwúub niijíp wut jġ:

—Míh muaná ma jwúub bejeé. Meemdíh teo wāhni booni ã jumna caá. ‘Jesús caandíh ã boobíbiŋna caá’, ma niij jenah joyát pahjeh ã yapna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jġ.

Páant ã niijíchahjeh, ĩh muúboó jumni caandíh teo wāhni át boonap wut jġ.

Pedro chudđdiŋ Jesús ã booaat

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Páant niij péanit, Jesús ã bohénitdiŋ át jwúub numah bejep wut jġ, páant muntih. Pániŋ bejna, Pedroíh muaná juibíniť, ĩť waad béjep wut jġ. Pániŋ waad béjniť, Pedro chudđ búdí pahat wanna, mi ĩġajat chóoboó mi ĩġajachah, Jesús át enep wut jġ.
¹⁵ Pániŋ ennit, miíh téihyadiŋ ã teo jāhanachahjeh,

* **8:11** Lc 13.29 * **8:12** Mt 22.13; 25.30; Lc 13.28

pahat ãt dúucach bejep wut jĩ. Páant ã dúucachah joinít, caántboó ñah ñahnit, Jesúsdi h jeémát mit wáhap wut jĩ.

Dawá wánnitdih Jesús ã booaat

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Tõo ñáh jũúwáchah, dawá nemép caolih jamnitdih ï chéenwã Jesús ã jamni muú jóocmant ït ab juibínap wut jĩ. Páant ï ab juibínachah ennit, Jesús wã ït bac bejep wut jĩ. Pánih bac bejnit, Jesúsboó nemépwãdih ã bac bejat túutuchahjeh, cáacwãih bácahmant ït bac bejep wut jĩ. Bita tubáp chũúh nitdihbut Jesús ãt booa beedánap wut jĩ. ¹⁷ Páant ã chãjachah, Dios naáwãtdih naóh yapani Isaías ã niijátji pah ãt yapap wut jĩ. “Jwĩ tubáp chũúát dih, jwĩ wãnatdihbut jĩgah ennit, ãt booa nap taga”, Isaías ãt niij daacáp tajĩ.*

Biquína Jesúsdi h ï péehat

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Dawá Jesús pebh ï jui ñahhachah ennit, Jesús ã bohénitdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—**Chóbe conanaáboó jwĩ chũuh bejjĩh**, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁹ Páant niijnít, jělitna ï dei bejehach, Moisés ã wãtatjidih bohéni Jesúsdi h jwãáhnit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bohéní, deyoób ma bejehach, weembút ma jeéh wã bejmi caá, ãt niijíp wut jĩ.

²⁰ —**Jia mæjjiowã ïih muú pínah íitnadih ï bíbohna caá. Jwébehwãbut ïih yécanadih ï bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó niहत cáacwã úud jeñé, wĩh mæjé h pohba wã bíbohcan caá. Pánihna,**

* **8:17** Is 53.4

wājeéh ma jūúwáchah, búdí bəwat meemdíhbut ā jəmbipna caá, Jesús caandíh át niúj jepahap wət jī.

21 Páant ā niijíchah joinít, bíih jwəh nin pah át niijíp wət jī:

—Maá, majeéh weembút wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jǎtih wā íp ā wənəchah, áih bácahdih wā yohat pínah niijná, ‘Ma chāo jwúhəú’, weemdíh ma niijí. Á wənəchah yoh péanit, majeéh wā bejbipna caá, át niijíp wət jī.

22 —Weemdíh náahcannit wənnit panihnit jəmna, queétboó wənnitdih í yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wājeéh jəmni pínah bəu ma jūúwá, Jesús caandíh át niijíp wət yəh jī.

Búdí johlit nolihtdihbut ā yayáát

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Páant niúj péanit, jélitboó dei jəibínit, búdí jǎáj chóodih ā bohénitdih át nəmah waadáp wət jī.

24 Íimdih í chúəh bejechah, Jesúsboó át əwah bejep wət jī. Pánihna, ím tac yoób í bəug lájachah pohba, Jesús ā əwat pónih, búdí johlit át jūúwúp wət jī. Páant búdí noliht ā jəməchah, ít daábíhip wət jī.

25 —¡Maá, jwiítidih ma teo wáacá! ¡Daabná caá jwí chǎjap! ít niúj wəcəp wət jī.

26 Páant í niúj wəcəchah, jáanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wət jī:

—¿Dépanih tigaá búdí ñi əum? Weemdíh táí jenah joiná, ñita əumcan tagaá, át niijíp wət jī.

Páant niijnít, ñah ñəhnit, johlit, nolihtdihbut jəihnit, “Ma yayáát”, át niijíp wət jī. Páant ā niijíchahjeh, johlit nolihtbut bíicmantjeh át yayáh bejep wət jī. 27 Páant ā yapachah, en wáhi bejnit, queétjeh nin pah ít míic niijíp wət jī:

—¿Dedé cãac tiguaá nin? ã naáwáchahjeh, johlit, nolihatbat ã yayáh bejna caá, ãt niijíp wut jĩ.

Gadara baácdih moón nemép caolih jumnitdih Jesús ã booaat

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Páant ã yapat túttimah, Gadara baácna ãt chúuh juibínap wut jĩ. Caanná ã chúuh juibínachah, chéne neoná cãac yohopmant Jesúsdiã ãt jwãáh dei jũwúp wut jĩ. Queét nemép caolih jumnit, tabit tac behnit ã jumuchah, caanná cãacwã ãpĩ bejcap wut jĩ. ²⁹ Pánihna, Jesúsdiã jwãáh dei juibínit, nin pah ãt niij ãaacáp wut jĩ:

—¿Meém Dios wũúh, dépanih chãjadiã jũóh tiguaá ma chãj? ¿Dios ã peéh chãjat pínah ã jũdh jwũhuchah yũhna, jãtãh jwiítãh peéh chãjadiã jũóhñit beé ma chãjap? ãt niijíp wut jĩ.

³⁰ Yũpbit dawá momo mũwã bid jeémpna ãt chãjap wut jĩ. ³¹ Pánihna, queétdih ennit, nemépã nin pah Jesúsdiã ãt niijíp wut jĩ:

—Jwiítãh bacat túutna, cot mũwãdih ma waadát túutá, ãt niijíp wut jĩ.

³² —**Jũu, caán láa bácah ñi bejeé**, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijichahjeh, queét cãacwãíh bácahmant bacnit, mũwãdih nemépã ãt waadáp wut jĩ. Páant ã waadáchah, wépép ñáo dei bej, ímna buúg báah bejnit, mũwã ãt chíic wun beedáh bejep wut jĩ.

³³ Páant ã yapachah enna, búdí úumnit, queét mũwãjidiã en daonítboó ãh tútchina ãt ñáo jweí jwũub bejep wut jĩ. Pánih ñáo jwũub juibínit, mũwã ded pah ã yapatjidiã, nemép caolih jumnitdihbat ded pah Jesús ã booaatjidiã ãt naóh

peetép wut jĩ. ³⁴ Páant ï naáwáchah joinít, nihat caán tútchidih moón Jesúsdih enedih ït bejep wut jĩ. Pánih juibínit, caandíh náahcan, ïih baácmant Jesúswādih ït jwúub bejat túutap wut jĩ.

9

Jéih yoocannidih Jesús ã booaat

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Páant ï jwúub bejat túutachah joinít, ïih jāáj chóona waadnít, Jesúswã ït jwúub chúuh bejep wut jĩ. Pánih chúuh bejnit, Jesús apĩ juibíni tútchina ït jwúub juibínap wut jĩ. ² Caanná ï juibínachah, caanjĩh moón jéih yoocannidih ã ñajat chóojĩh Jesús pebhna ït beo juibínap wut jĩ. “Jesús nindih ã jéih boobapna caá”, ït niúj jenah joyóp wut jĩ. Páant ï niúj jenah joyátdih jéihnit, jéih yoocannidih nin pah Jesús ãt niújap wut jĩ:

—**Ma weñeé. Ma yéejatdih meemdíh wã yohna caá, ãt niújap wut jĩ.**

³ Páant ã niújichah joinít, biquína Moisés ã wutatjidih bohénit nin pah ït niúj jenah joyóp wut yuh jĩ: “Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Nin cãacjeh jamna yuhna, páant niujná, ‘Dios wã jamna caá’, niúj yeena caá ã chãjap”, ït niúj jenah joyóp wut jĩ. ⁴ Páant ï niúj jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih ãt niújap wut jĩ:

—**¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi jenah joí?**
⁵ **‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niújichah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niúj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñuhnit, ma yáac chãi bejeé’, wã niújichah, caán ã bejchah ennit, wã niuját yoobópdih ã jumatdih ñi jéihbipna caá.**

Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. ⁶ Weém nihat cāacwā úud jeñé, nin baác dih moondih jéih booanít, í yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Pánih tibeé Dios weemdih ā wah deyanap jī, cāacwā í yéejatdih wā yohat pínah niijná. Pánihna, caán wēpatdih wā bíbohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júutbipna caá, āt niijíp wut jī.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ma ñah ñahúú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwúub bejeé, āt niijíp wut jī.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñahnit, āih muúboó āt jwúub bejep wut jī. ⁸ Páant ā booanachah ennit, cāacwā ít en wáhi bejep wut jī. Pánih en wáhi bejnit, Dios Jesús dih búdí wēpat ā wáhatdih jéihnit, Dios dih búdí ít wēi naáwáp wut jī.

*Jesús Mateodih ā jūúwát tútat
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Pánih booa péaniji caán muumánt bac bejnit, Jesús ā bohénitdih āt jwúub numah jib bejep wut jī. Pánih bejnit, caanmánt jūóhnit, weém Mateo pebh í juyúp jī. Romanowā í maáta í úubát túttni dinerodih úubh wáhni wā jumap jī. Pánihna, caán láa wíih tewat tólihboó wā chúudap jī. Caanjíh wā chúudachah ennit, nin pah weemdih Jesús ā niijíp jī:

—Wájeéh ma péé jūúwá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinítjeh, ñah ñahnit, ájeéh wā bejep jī.

¹⁰ Túttimah, Jesús wā dih wíih muúboó numah jeémédih wā bejep jī. Weem páh dawá dinerodih

uúbh wāhñitdih, bita “Yeejépwā caá”, ĩ niijnítidihbut wā namah jeémép jĩ. ¹¹ Páant queét biíc dih jwĩ jeéméchah ennit, biquína fariseowā jwiít Jesús ā bohénitdih nin pah ĩ niíj jūihñup jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñíih bohéni dinerodih uúbh wāhñit, yeejép chājñit biíc dih ā jeémép? ĩ niijíp jĩ.*

¹²⁻¹³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsboó queét fariseowā dih nin pah ā niíj jepahap jĩ:

—Tubúp chūhcanñit cohñidih ĩpĩ bidcan caá. Wannitjeh caá caandih ĩ bidip. Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niíj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jīgahñit, wā túut nuámíhna caá’, niíj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ĩ bidip. ‘Jwiít yeejépwā caá’, niíj jenah joinítidihjeh teo wáacadih wā jūúwáp be, ĩ yéej chājatdih cádahñit, táiniboodih ĩ túut nuumát pínah niijná. Dios naáwát dih naóh yapani ā niíj daacátjidih yeebdih jéihyat caá náahap. ‘Nuñúpwā dih ñi mao cáo wāhatdih weém wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadih ñi jīgah en teo wáacatdih caá yeebdih wā náah yacap”, Dios ā niijná caá’, āt niíj daacáp tajĩ.* Caán ded pah ā daacátjidih jéihyat túut niijná, ñi jwúub bohénaá. Caán ā daacátji pah, jīgah ennit, weém cāacwā dih teo wáacadih wā jūúwáp be, ā niijíp jĩ.

*Jeémép jwuhcatdih Jesús dih ĩ uúbh joyát
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Túttimah, Juan Daabáni ā bohénitboó jwĩ pebh jwinít, nin pah Jesús dih ĩ niíj uúbh joyóp jĩ:

* **9:11** Lc 15.1-2 * **9:12-13** Os 6.6; Mt 12.7

—Jwiít Juan ã bohénit, jwĩ ñowã ï wutat pah jwĩpĩ jeémp jwuhcan caá. Fariseowãbut biíc yoobó ïpĩ chãjna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ï jeémp? Jesúsdiñ ï niijíp jĩ.

15 —Nin pah caá ã jumap: Téihya chéoni ã ñumah jeémpnit bíicdiñ ã jum jwuhchah, jĩgahcan, ïpĩ tái wēi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidiñ bita ï ub bejat túttimah, jĩgahnit, ïta jeémp jwuhcan tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wã jumna caá. Pánihat pah tigaá wã bohénit wãjeéh jumna, wēinit, páantjeh ï jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdíñ ï ub bejat túttimah, wã bohénitjeéh wã wihcah, caán láa jĩgahnit, ï jeémp jwuhcan niít, Jesús queétdiñ ã niijíp jĩ.

16 Pánihna, ded pah jwĩ ñowã ï wutatji ãih jáap bohéatjĩh fariseowã ï widíhichah enna, Jesús queétdiñ nin pah ã jwáub niij bohénap jĩ: “Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojĩh máa yégueh chóodiñ nah wai búudhdat ã náahcan caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandíñ ñi chocat túttimah, jíint bejna, máa chóodiñ chah ãta yewa tagaá. Páant tigaá jwĩ ñowã ï naáwátjidiñ wĩih jáap bohéatjĩh wid naóhcat caá náahap. **17** Pánihat dée, pah jwuhcanni iguíh macdiñ ñuñup chóojĩh ï chãjniñi máa wuh wuúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguíh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúuhcan, ãta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah ãta buud tágaá. Pánihna, jáap macdiñ, jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguíh mac, caandíñ yáacni chóobut ã tái jumbipna caá. Pánihat pah, wĩih jáap bohéat jwĩ ñowã ï naáwátjijĩh wid naóhcat caá náahap”, ã niijíp jĩ.

Āih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdíhbat Jesús ã booaat

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Wíih muúboó páantjeh jwĩ jumuchah, jwiít judíowã jwĩ míic wáacat muudíh en daonít ĩ maáh ã waád juyúp jĩ. Waád jainít, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Wã nuúm jáantjeh mi wunah bejep be. Obo-hjeéhtih, caántdih ma teo jáha booaat túut niijná, wãjeéh ma juúwá. Páant ma teo jáhanachah, mi jwúub boobipna caá, Jesús dih ã niijíp jĩ.

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús wíih muúboó jeemp chúdniji, ñah ñahnit, ãjeéh ã bac bejep jĩ. Jwiít ã bohénitbat ĩjeéh jwĩ bejep jĩ. ²⁰⁻²¹ Pánih bejnit, namádih jwĩ bejchah, cáacwã cātíh biíh wili wunnih mit jumap tajĩ. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih, “Jesúih yégueh chóodihjeh juibí teona, wã boobipna caá”, mit niij jenah joyóp wut jĩ. Páant niij jenah joinít, Jesús táahmant juóhnit, ãih yégueh chóo yapatbitdih mit juí tewep tajĩ.

²² Páant mi juí tewatdih jéihna, tac púud ennit, Jesús caántdih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Nuúmá, ma weñeé. Weemdíh táí jenah joinít, ma boona caá, ã niijíp jĩ.**

Páant ã niijíchahjeh, mit boonap tajĩ.

²³ Túttimah, jwiít Jesús biíc dih maáih muuná jwĩ waád juibínap jĩ. Pánih waád juibínit, chío póojnitdih, dawá ñaac júnítidihbat jwĩ enep jĩ.

²⁴ Páant ĩ juñúchah ennit, Jesús queéd dih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Yeéb ñi bac bejeé. Mi wuncan caá. Ŝona caá mi chãjap, ã niijíp jĩ.**

Páant ã niijíchah joinít, “Nih yáana caá ã chãjap”, niijnít, cãacwã caandíh ï dehwep jĩ. ²⁵ Pánihna, queét ï bac bejat túttimah, wunnih pebhna waad béjnit, miíh téihyadih Jesús át tewep wut jĩ. Páant ã teweçahjeh, boonit, mit ñah ñuhup wut jĩ. ²⁶ Jóocmant ñahnit caántdih ã booaat doonádih joinít, caán tútchidih moondíh ït naóh peetép tajĩ.

Chénewã jéih encannitdih Jesús ã booaat

²⁷ Caanjíh jamnitji jwúub jibidih jwĩ bejechah, chénewã jéih encannit neoná jwiítidih pée bejnit, nin pah ï níj ej ñaacáp jĩ:

—¡David juma, Dios ã wahni, jwiítidih ma jĩgah eneé! ï niijíp jĩ.

²⁸ Páant ï níj ej ñaacáchah, jwiít Jesús biícdih biíh muúboó jwĩ waad béjep jĩ. Páant jwĩ waad béjechah, queét jéih encannitbut ï ñuún waad juyúp jĩ. Páant ï waad juyáchah ennit, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

—‘Jwiítidih ã jéih booami nacaá’, ¿weemdíh ñi níj jenah joí níit? ã niijíp jĩ.

—Páant tigaá jwĩ níj jenah joyóp, caandíh ï níj jepahap jĩ.

²⁹ Páant ï níj jepahachah joinít, ïih quíbidih teo jáhanit, nin pah ã niijíp jĩ:

—‘Páant ã chãjbipna caá’, ñi níj jenah joyát pah-jeh tigaá wã chãjbip, ã niijíp jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchahjeh, ï jéih enep jĩ, buca. Pánih booaat, Jesús nin pah queétdih ã jwúub niijíp jĩ:

—Weém buutéh yeebdíh wã booaatdih bitadih ñi naóhca bojoó, ã niijíp jĩ.

31 Páant ã niijíchah yuhna, bac bejnit, queédih ded pah ã booaatjidih nihat pebhboó ít naóh peetép tajĩ.

Jéih wéhecannidih Jesús ã booaat

32 Páant ĩ bac bejchah, Jesús pebh nemép jumnidih bita ĩ ñahwat ub waád juyúp jĩ. Caán nemép caandíh át jéih wéheat túutcap tajĩ. 33 Páant ĩ ub juyúchah ennit, Jesús nemépdih ã bacat túutap jĩ. Páant ã bacat túutuchahjeh, jéih wéhecanniji ã jwúub wéhenap jĩ. Caandíh ennit, nihat ĩ en wáhi bejep jĩ.

—ĭNin pah yapatdih nihat jwiít Israel baácdih moón jwĩpĩ encan jĩ! ĩ míc niijíp jĩ.

34 Obohjeéhtih, fariseowã mácah ĩ míc niij wéhenap jĩ.

—Nemépwã ĩ maáh ã wēpatjĩh caá nemépwãdih ã bacat túutap, ĩ míc niijíp jĩ.*

Jesús cāacwãdih ã jĩgah enat

35 Pánihat túttimah, nihat botoni tútchina, dahwani tútchinadihbat bohé jibidih bejna, Jesús jwiítidih ã ñamah bejep jĩ. Tútchina yoobó naóh jib bejna, jwiít judíowã jwĩ míc wáacat munná waadnít, Jesús apĩ bohénap jĩ. Dios ã maáh jumat túini doonádih naóhnit, nihat caanjĩh moón tubáp chúúhnitdihbat apĩ booanap jĩ.* 36 Pánih bejna, dawá cāacwã owejawãdih en daoní wihcat pah yeejép yapnit, moh yéejnit ĩ jumuchah ennit, Jesús

* 9:34 Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 9:35 Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44

queétdih búdí át jǐgah enep jǐ.* ³⁷ Pánih jǐgah ennit, jwiít ã bohénitdih nin pah ã niijíp jǐ:

—Jóo dajat láa búdí tewat ã jamuchah yuhna, teonitboó daocánnitjeh ã jamna caá. Pánihat pah, táini doonádih joinít pínah dawá ã jamuchah yuhna, queétdih naóhnit pínahboó daocánnitjeh ã jamna caá. ³⁸ Pánihna, táini doonádih chah dawá bohénitdih ã wahat pínah niijná, Diosdih ñi úbú, ã niijíp jǐ.*

10

*Jesús doce ã naáwát túttnit pínah ã wǎtna
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)*

¹ Túttimah, jwiít doce ã bohénitdih bid bojnit, nemépwǎdih bacaat pínah wēpat, nihat wǎnnitdih booaat pínah wēpatdihbut jwiítidih ã wǎhǎp jǐ.

² Nin caá jwiít Jesús ã bohénit, ã naáwát túttnit pínah jwǐ wǎt: Simón ã jamǎp jǐ. Caandih Pedro Jesús ã wǎt búudhdǎp jǐ. Á úud Andrésbut ã jamǎp jǐ. Santiago, ã úud Juanjǐhbut ã jamǎp jǐ. Queét chénewǎ Zebedeo weh ã jamǎp jǐ. ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobut jwǐ jamǎp jǐ. Weémboó Romanowǎ ã maáta ã úbát túttni dinerodih úbh wǎhni wǎ jamǎp jǐ. Biíh Santiago, Alfeo wǎúhbut ã jamǎp jǐ. Tadeo, Lebeo ã niíj wǎt búudhnibut ã jamǎp jǐ. ⁴ Biíh Simón, Celote wǎt jamni poómpdih bóobut ã jamǎp jǐ. Judas Iscariote, Jesúsdiñ eníhcannitdih duó wáini pínahbut ã jamǎp jǐ.

* **9:36** Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mr 6.34 * **9:38** Lc 10.2

*Jesús doce ã bohénitdih ã wahat
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)*

⁵ Jwiit doce ã bohénitdih ã wēpatdih wāh, biih tútchinaboó wahna, ded pah jwī chājat pínahdih nin pah Jesús jwiitdih ã niij naáwáp jī: “Judíowā nihcannit pebhna ñi bejca bojoó. Samaria baácboobút ñi bejca bojoó. ⁶ Diosdih jéihcannit jumna, buudnit ovejawā panihnit ī jumuchah, judíowā pebhboojéh ñi bejeé. ⁷ ‘Dios maáh ã jumatdih ã júutat pínah bahnijeh ã judhna caá’, queétdih ñi niij naáwá. ⁸ Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tubáp chūhñit, wunah bejnitdihbut ñi booanaá. Nemép caolih jumnitih bácahmant nemépwādih ñi bacanaá. Páant ñi chājat pínah wēpatdih yeebdih wā wāhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdih wā wāhat pah muntih, yeebbút biic yoobó jíib náahcanjeh cāacwādih ñi teo wáacá.

⁹ “Pánih bejna, dinerodih ñi ub bejca bojoó. ¹⁰ Wuh wuáh, túut nuumát pínah camisa, zapatos ub bejcan, íoh caját nahdihbut ñi ub bejca bojoó. Ñi duwát chóojeh ñi duo béjeé. Ñi bohénit pínahboó yeebdih ī numah jeémpbipna caá. Ñi duoní chóo ã moopóchah, queétboó ñi túut nuumát pínah chóodihbut ī wāhbipna caá. Queétdih ñi teo wáacat jíib, páant caá yeebdih ī chājibipna caá.*

¹¹ “Caán tútchina juibínit, caán tútchidih jum jwuhna, yeebdih wēi jwāáhñitih muudihjeh ñi chāo jwúhuú. ¹² Íih muuná waad béjnit, ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jumna naáh’, caán muudih moondih ñi niijí. ¹³ Páant ñi niijíchah, táinit ī jumat jíib, Dios ã túyat

* **10:10** 1Co 9.14; 1Ti 5.18

ĭjeéh ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit ĭ jumbuchah, páant ñi niijíchah yuhna, Dios ã túyat ĭjeéh ã wihcan niít. ¹⁴ Yeebdíh náahcan, ĭ joíhcah, caán muumánt ñi bac bejeé. Bac bejnit, queétdih Dios ã yohat pínahdih júutat túut niijná, ñíih zapatosdih too dugnit, caán jumni becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tútchidih moón yeebdíh ĭ náahcah, bíic yoobó mantih queétdihbut ñi chāj júutá.* ¹⁵ Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Peéh chājni yeó jáapdi h Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moondíhbut Dios búdí ã peéh chājbipna caá.* Obohjeéhtih, queétdih ã peéh chājat chah, yeebdíh náahcannitboodíh ã peéh chājbipna caá”, jwiít di h ã niijíp jī.*

Jesúihwādi h bita yeejép ĭ chājat pínah

¹⁶ “¡Weemdíh ñi túi joyoó! Yeéb ovejawā panihnit di h jiowā panihnit pebhboó wā wahna caá. Pánihna, jopwā pah tac behcannit, maiwā pah ñi túi yap náhninaá.* ¹⁷ ¡Ñi túi chāja chaáh! Yeebdíh eníhcannit ñi maátadi h ĭ wāhbipna caá. Jwiít judíowā jwī míic wáacat muúboó waadnít, yeebdíh ĭ pāibipna caá. ¹⁸ Wíihwā ñi jummat jíib, caán tútchinadi h moón ĭ maáta pebhna, chah wēpnit maáta pebhna but yeebdíh ĭ ub bejbipna caá. Caanná ĭ ub bejchah, queét maátadi h, judíowā nihcannit maátadi hbut wíih túini dooná di h ñi naóhbipna caá. ¹⁹ Páant maátadi h ĭ wāhuchah, ‘Ded pah wā niiját pínah di h wā jéihcan niít’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdíh ĭ wābh joyóchahjeh,

* **10:14** Hch 13.51 * **10:15** Gn 19.24-28; Mt 11.24 * **10:15** Lc 10.4-12 * **10:16** Lc 10.3

ñi niiját pínahdih Dios yeebdíh ã jéihyabipna caá.
 20 Páant ã jéihyanachah, queétdih jepahna, yeéb ñi
 jenah joyátjìhjuh ñi jepahcan niít. Dios jwí íp ã
 jenah joyát dih Túini Espírituboó yeebdíh ã naáwát
 túutbipna caá.*

21 “Caán láa, det wíihwã í jumat jíib, biíc weh
 jumna yuhna, maátadih naóh yacnit, ã déedih ã
 mao yohat túutbipna caá. Í mána í wehdih,
 í wehboó í mánadihbut í mao yohat túutbipna
 caá.* 22 Pánihna, yeéb wíihwã ñi jumat jíib, nihat
 yeebdíh í eníhcan niít. Páant í eníhcah, yeebdíh
 yeejép í chãjachah yuhna, weemdíh páantjuh ñi
 cádahcah, yeebdíh wã túi abbipna caá, wã íp
 pebhboó ñi túi jumat pínah niijná.* 23 Wíih
 túini doonádih ñi naáwát jíib, biíc tútchidih moón
 yeebdíh í yéj chãjachah, biíh tútchina jwei béjnit,
 caanjìh moondíhbut ñi naáwá. Yoobópdih yeebdíh
 wã naóhna caá. Nihat Israel baácboó jumni
 tútchinadih moondíh ñi naóh beedáat pínah jãtìh,
 weém nihat cãacwã úd jeñé nin baácboó wã
 jwúub dei jũóhbipna caá.

24 “Jáap jéihni caandíh bohéni chah nihcan caá.
 Biíc yoobó teo wũhnibut ã maáh chah nihcan
 caá.* 25 ‘Ded pah weemdíh bohénidih ã yapat pah
 muntih weemdíhbut ã yapbipna caá’, jáap jéihnidih
 niíj jenah joyát caá náahap. Teo wũhnibut ‘Ded
 pah wã maáhdih ã yapat pah muntih weemdíhbut
 ã yapbipna caá’, niíj jenah joyát caá náahap. Obo-
 hjeéhtìh, ‘Wã maáh chah jumna, caandíh yeejép

* **10:20** Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15 * **10:21** Mr 13.12; Lc
 21.16 * **10:22** Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17 * **10:24** Lc 6.40;
 Jn 13.16; 15.20

ã yapat pah weémboodíh ã yapcan níit', níj jenaah joicát caá náahap. Weém muú mínah panihni, yeebboó wã pebh moon pánihnit ñi jumna caá. Pánihna, cãacwã weemdíh 'Beelzebú caá', níijná, yeeb wíihwãdihbat bíic yoobó yeejép ï níijbípna caá", Jesús jwiít dih ã níijíp jĩ.*

¿Deddih tigaá úumat náah?
(Lc 12.2-7)

²⁶ “Buu láa cãacwãdih wíih túini doonádih ñi naáwáchah yuhna, joíihcan, bita ï encah, yeebdíh yeejép ï chãjbípna caá. Pánih yeejép ï bih chãjachah yuhna, túttimah nihat ï túi jéihbípna caá. Yeebdíh yeejép chãjnit dih ñi úumca bojoó.* ²⁷ Pánihna, buu ded pah yeebdíh jih wã bohéat dih túttimah dawá cãacwã cãtíh úumcanjih ñi naáwá. ²⁸ Cãacwã yeebdíh maona, ñíih bácahdih jih ï mao yohna caá. Obohjeéhtih, ñíih caolih dih ï jéih maocan caá. Pánihna, det yeebdíh mao yohíh nit dih ñi úumca bojoó. Obohjeéhtih, Diosboodíh caá úumat náahap. Caanjéh tigaá ñíih bácahdih, ñíih caolih dih bat iiguípna ã jéih yohna caá.

²⁹ “Chéne jwébehwãbit bainíbit jih ï jíib jumuchah yuhna, bíic bit dih Dios ã buudácan caá. Dios ã wutcah, caanbít ã wuncan níit. ³⁰ Ñíih waó yoócnadh Dios jenaah en beedáni jumna, ded pah ñi jumadidih bat ã túi jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdíh ã túi jéih en daoná caá. ³¹ Jwébehwãdih ã oyat chah, yeebboodíh ã oina caá. Pánih oinit, ã en dawát dih jéihna, ñi náhni dahwaca bojoó”, Jesús ã níijíp jĩ.

* **10:25** Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15
8.17

* **10:26** Mr 4.22; Lc

*“Weém Jesúh caá”, úmcanjeh, niiját
(Lc 12.8-9)*

³² “ ‘Weém Jesúh caá’, ded bitadih ã niijíchah, weembát caandíh ‘Caán wíh caá’, wã íp jeáboó jamnidih wã niijbípna caá. ³³ Obohjeéhtih, ded wíh jamna yahna, ‘Weém Jesúh nihcan caá’, bitadih ã niijíchah, ‘Caán wíh nihcan caá’, weembát wã ípdih wã niijbípna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

*Jesús cãacwãdih chéne poómp ã chãjat
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “¿Ded pah tigaá yeéb weemdíh ñi niij jenah joí? ‘Áih doonádih joinít, nihát cãacwã táí biícidih ï jumbipna caá’, ¿ñi niij jenah joí niít? Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cãacwã wã bohéátdih ï joyát táttimah, biquína wã naáwátdih ï táí wëi joyóchah, bitaboó caandíh jepahcan, queétdih ï en jãihbipna caá. ³⁵ Biquína behnit wã naáwátdih ï táí joyát jíib ï weh queétdih ï eníhcan niít. Behnit yaádh wã naáwátdih ï táí joyát jíib ï weh yatá queétdih ï eníhcan niít. Ï chadhna yaádh wã bohéátdih ï táí joyát jíib, ï weh áana yaádh queétdih ï eníhcan niít. ³⁶ Ded weemdíh jepahnidih ã déewã yoobát ï eníhbican nacaá.*

³⁷ “Ded weemdíh ã oyat chah ã mánadih, ã wehdih oina, wíh nihcan niít. ³⁸ Pánihna, cruzboó wãna, yeejép wã yapat pínah pah, ded wíh ã jamat jíib yeejép ã yapbipna caá. Pánih yeejép yapatdih úmmit, jweiná, wíh nihcan niít.* ³⁹ Ded weemdíh táí jenah joicán, bíí déedih en ñinahnit,

* **10:33** 2Ti 2.12

* **10:36** Mi 7.6

* **10:38** Mt 16.24; Mr 8.34;

Lc 9.23; Jn 12.24

ã náahatdihjeh chãjna, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded ãih pínahdih jenah joicánjeh, wã weñat pínahdih chãjniboó páantjeh wãjeéh ã túi jumbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

Jwiít dih jíib wãhat panihni

(Mr 9.41)

⁴⁰ “Det yeéb wíhwãdih túi náahna, weemdíhbut ĩ náahna caá. Pánihna, weemdíh túi náahni weemdíh wahnidihbut ã náahna caá.* ⁴¹ Dios naáwát dih naóh yapani ã tewat jíib Dios caandíh ã túi chãjbipna caá. ã naáwát dih naóh yapani ã jumuchah enna, ded caandíh túi náahna, naóh yapanidih ã túi chãjat pah Dios caandíhbut biíc yoobó ã túi chãjbipna caá. Ded táini ã jumat jíib, Dios caandíh ã túi chãjbipna caá. Túini ã jumuchah ennit, biíhboó caandíh túi náahna, táinidih Dios ã túi chãjat pah, caandíh náahnidihbut biíc yoobó ã túi chãjbipna caá. ⁴² Ded wíih moh yéejni ã jumuchah enna, caandíh ã babhbat pínah, bainí mahjeh ã wãhuchah yuhna, ã teo wáacatbit jíib, Dios caandíhbut ã túi chãjbipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

11

Juan Daabáni ã wãbh joyát túutat

(Lc 7.18-35)

¹ Páant jwiít ã bohénitdih ã naóh péaat túttimah, caán baácdih bóo tútchinadih moondíh Jesús ãih táini doonádih bohénadih ã bejep jĩ. Jwiítbut biíh tútchinadih moondíh bohénadih jwĩ bejep jĩ.

* **10:39** Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25 * **10:40** Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20

² Pánih bejnitji jwĩ jwúub juyúchah, Jesús ded pah ã chãjat doonádih Juan Daabáni nemat múbóó jumni át joyóp tajĩ. Pánih joiníji ã bohénitdih Jesús pebhna át wahap tajĩ, caandih ĩ úbh joí enat pínah niijná. ³ Páant ã wahachah, jwĩ pebh joinít, nin pah Jesúsdi ĩ niij úbh joyóp jĩ:

—Juan jwíitdih nin pah ã niij úbh joí enat túutap be: “Wã túttimah bih ã júóhbirna caá”, ¿wã niijníji niit meém? ¿Wã niijníji ma nihcah, biíhdih páñat náah niit?” ã niijíp be, Jesúsdi ĩ niijíp jĩ.

⁴ Páant ĩ niij úbh joyóchah joinít, Jesús queédih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—**Buu ded pah ñi joyátji, ñi enatjidihbut Juandih nin pah niij naáwádih ñi bejeé:** ⁵ ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcannitjidihbut ã booana beé. Báhah moópnitji, wunah bejnitjidih yah buca ã booana beé.* Moh yéejnitdih ã túi ubat pínah doonádihbut naóhna ã chãjap be.*’ ⁶ Pánihna, “Ded weemdih túi jenah joí cádahcannidih Dios ã wéi enna caá”, Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, ã niijíp jĩ.

⁷ Páant ã niijíchah joinít, Juandih naáwádih ĩ jwúub bejep jĩ. Páant ĩ jwúub bejehah, Juan ded pah ã jumatdih dawá jwĩjeéh péenitdih Jesús nin pah ã niij naáwáp jĩ: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipĩ chãj, múú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó ĩ naáwáchah yehna, caánboó jweéhcanjeh, yoobópdih ãpĩ naáwáp wat jĩ. ⁸ Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh d̄onídih enedih ñi bejnit beé?

* 11:5 Is 35.5-6 * 11:5 Is 61.1

Obohjeéhtih, táini yégueh duonít maátaíh muúboó ïpí jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé.

⁹ Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnít beé ñi chãj? Páant tigaá Juan ã jumnap. Bitá naóh yapanít chah ã jumna caá.

¹⁰ Juan ã jwíih naóh waáwát pínahdih jon jãtíh Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ãt niúj naóh daacáp tají:

‘Ã wãúhdih Dios nin pah ã niijíp be: “Ma jãtíh wã naáwátdih naóh waóhni pínahdih wã wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, cãacwã ï jepahat pínah niijná”, Dios ã niijíp be’, ãt niúj daacáp tají. *(Mal 3.1)*

¹¹ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, páant ã jumnachah yahna, Dios ã maáh jumnapna ded oboh jumniboó Juan chah ã jumbipna caá.

¹² “Juan ã bohé jwíih láa buu láana, Dios ã maáh jumnapboó dawá ï waadát pínahdih búdí ï bidna caá. Pánih bidna, Diosdih túi jenah joinít, yeó jáap jumat pah chah dawá waadná caá ï chãjap. Obohjeéhtih, bitaboó páant ï waadát dih íjnít, queétdih ï jãhna yah caá. ¹³ Juan ã jũúwát pínah jãtíh, nihat Dios naáwátdih naóh yapanitboó daácna, Moisésbut daácna, Dios ã maáh jumat pínahdih ít naóh daacáp tají. Juanbut caandíhjih muntíh ã naóh bohénap be.* ¹⁴ ‘Dios ã wahni ã jũúwát pínah jãtíh, Elías paníhni ã jũóhbipna caá’, jon jãtíh ï niijní tigaá Juan ã jumnap. Pánihna, ‘Yoobópdih tigaá Juan ï niijní Elías paníhni ã jumnap’, yeebdíh niúj jenah

* **11:13** Lc 16.16

joyát caá náahap.* 15 ;Ded molít jumna, ã táí joyó naáh!

16 “Buu láa moón weemdih jepahcannit nin pah ñi jumna caá: Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jumna. Tíoh chúudnit, nin pah ípí níj míic jūihna caá: 17 Jwī pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ñi búudihcan beé. Wunnitdih jwī jūí tíhwichah yuhna, ñi jūí wáaquihcan beé’, í níj míic jūihna caá. 18 Páant í chājat pah, yeebút bíic yoobó ñipí chājna caá. Juan Daabáni cāacwājeéh jeémpcan, poonidihbut āpí babhcap jī. Páant ã chājcah enna, ‘Nemép caolih jumni caá’, níj jūihnit, ã bohéatdih ñi joíhcap jī. 19 Obohjeéhtih, weém, nihát cāacwā úd jeñé, cāacwājeéh jeémpnit, wāpí babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, babh máihni caá ã jumna. Romanowā í wúbát túatni núodih wúbh wūhnit, yeejép chājnit bíicdih āpí pej jumna caá’, níj jūihnit, weemdihbut ñi jepahcan caá. Páant níj jūihna, wébít pah caá ñi jumna. Obohjeéhtih, ded pah Dios ã wutat pah wā táí chājachah enna, ã jenah joyát yoobópdi h ã jumnatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih ã níjíp jī.

Biíh tútchinadi h moón í jepahcat

(Lc 10.13-15)

20 Túttimah, biíh tútchinadi h moón caandih í jepahcatji jíib, Jesús queétdih ã jūihñup jī. Caán tútchinadi h moón biíh tútchina chah Dios ã wēpatjih Jesús ã chāj jútup yuh jī. Páant ã chāj jútuchah yuhna, í yéejatdih í cádahcap jī. Páant í cádahcatji jíib nin pah queétdih ã níj jūihñup jī: 21 “;Corazín tútchidih moón yeejép ñi yapbipna caá!

* 11:14 Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13

¡Betsaida tútchidih moonbát yeejép ñi yapbipna caá! Ñíih tútchinadih Dios ã wēpatjĩh bádí wã chãj júutup yuh be. Páant ã wēpatjĩh wã chãj júutuchah enna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moonbát ĩ yéejatdih cádahnit, táiniboodíh ĩta túut nuum tágaá. Jĩgahna d̄uwát chóo d̄uonít, ĩ jĩgahatdih júutna, t̄u j̄óh̄jĩh ĩta míc waáh tagaá.*

²² Nin pah yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá: Peéh chãjat yeó jáapdih Dios Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut ã peéh chãjat chah yeébboodíh bádí ã peéh chãjbipna caá. ²³ Yeebbút Capernaum tútchidih moón, ‘Jwiít chah jumnit jwĩ jumna caá’, ¿ñi míc niij jenah joí niit? Páant niij jenah joiná yuhna, oboh jumnit ñi jumbipna caá.* Ñíih tútchidih Dios ã wēpatjĩh dawá láa wã chãj júutuchah yuhna, yeéb weemdíh ñi jepahcap be. Sodoma tútchidih Dios ã wēpatjĩh páant wã chãj júutuchah nihna, caán tútchidih moón ĩ yéejatdih ĩta cádah tagaá. Páant ĩ cádahachah, caán tútchi páantjeh ãta jum tagaá.* ²⁴ Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Peéh chãjat yeó jáapdih Dios Sodoma tútchidih moondíh ã peéh chãjat chah yeébboodíh bádí ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

“Wã pebh ñi choó j̄uúwá”, Jesús ã niiját

(Lc 10.21-22)

²⁵ Caán láa nin pah Jesús jwĩ ípdih ã niij uúbúp jĩ: “Paá, meém nihat baácdih moón, nihat jeádih moondíhbut ĩ maáh ma jumuchah, meemdíh bádí

* **11:21** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4

* **11:23** Is 14.13-15 * **11:23** Gn 19.24-28 * **11:24** Mt 10.15;

Lc 10.12

wã wěina caá. ‘Jwiít táí jéihnit caá’, niijnít dih wã bohéatdih ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapí beh joyána caá. Páant ma chãjachah, ‘Túina caá, Paá’, meemdíh wã niijná caá. ²⁶ Páant tigaá, Paá, mapí wěi chãjap”, ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant niij wúbh péanit, cãacwãboodíh nin pah Jesús ã niij naáwáp jĩ: “Dios wã íp nihát ã wěpat biíc yoobó weemdíhbut ã wãhup be. *Ded pah wã jummatdih wã ípjuh caá ã jéihyep. Biíh jéihni wihcan caá. Pánihna, ded pah wã íp ã jummatdihbut weemjéh caá wã jéihyep. Det wã ñíonitdihbut wápí bohéna caá. Jwiítjuh caá caandíh jwí jéihyep.*

²⁸ Yeéb nihát teo wěejnít, chodóp ḍonít panihnit wã pebh ñi jũúwá. Páant ñi jũúwáchah, yeebdíh wã chooát tútbpina caá. ²⁹ Weém biíc dih táí bejnit, wã naáwát dih jenah joinít, ñi wěi jepahaá. Weém cãacwádih jĩgah ennit, oboh jumni pah queétdih táí teo wáacni wã jumna caá. Páant wã jummatdih en yacnit, wã naáwát dih táí jenah joiná, táí choonít panihnit ñi jumbipna caá. *³⁰ Pánih choonít jumna, wã weñat pínahdih ñi chãjachah, yeebdíh ã buocan níit. Búdí chodat panihnidih ḍwát tútcan, ñi buujáca naáhdih yeebdíh wã wutcan níit”, ã niijíp jĩ.

12

Chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénit trigodih í uuc jeémát

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

* **11:27** Jn 3.35 * **11:27** Jn 1.18; 10.15 * **11:29** Is 30.15; Jer 6.16

1 Biíh chooát yeó jáapdih Jesús jwiít dih bohé bejna, trigo wáapdih ã nãmah chóop yap bejep jĩ. Pánih bejna, jwiít ã bohénit nũugúp wũnna, trigodih jwĩ úuc jeémép jĩ.* 2 Páant jwĩ úucũchah enna, jwĩjeéh bejnit fariseowã íijnit, Jesús dih nin pah ĩ niúj jũihñũp jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwáhũú. ¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yũhna, ma bohénit ĩ teo? Pánih teona, Dios ã wũtatdih yap yohna caá ĩ chãjap, ĩ niijíp jĩ.

3-4 Páant ĩ niijíchah joinít, “Wã bohénit ĩ yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queét fariseowã dih nin pah ã niúj bóod chũñũp jĩ:

—Davidji ã pej jumnitjĩh nũugúp wũnna, Dioíh mũnã waadnít, sacerdotewã Diosdih ĩ wãhniji pandih ĩt jeémép wũt jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ĩ jeémát pínah ãt jumũp wũt jĩ. Dios wũtna, bitadih caán pandih ãt jeémát túutcap wũt jĩ. ¿Davidwã páant ĩ chãjatjidih Dios naáwãt dih ĩ daácni núodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih ĩ jeéméchah yũhna, ‘Ñi túi chãjcan beé’, Diosboó ãt niijcáp wũt jĩ. Pánihat pah, bũũ nin trigodih úuc jeémepna, wã bohénitbũt Diosdih ĩ yap yohcan caá.* 5 Nindihbũt ñi náhninaá: Dioíh mũúboó teonit sacerdotewã jwĩ chooát yeó jáapdih ĩpĩ choocán caá. Páant ĩ choocán yũhna, Dios ã wũtatdih yap yohnit nihcan caá. ¿Páant Moisés ã wũtatjidih ñi bohécannit jĩ? 6 Yeebdíh nin pah niúj naóhna caá wã chãjap: Dioíh mũudíh wẽina, caán mũúboó

* 12:1 Dt 23.25 * 12:3-4 1S 21.1-6; Lv 24.9 * 12:5 Nm 28.9-10

teonit ï choocáh enna yuhna, ‘Á túina caá’, ñipĩ ni-ijná caá. Obohjeéhtih, caán m̄uúdíh ñi weñat chah weémboodíh weñat caá náahap. ⁷ Dios naáwát nin pah ā niijná caá: ‘Nuñúpwādíh mao cáo wāhat wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ñi jĩgah en teo wáacat caá wā náahap’, Dios ā niijná caá.* Páant ā niijátjidih beh joiná nihna, wā bohénitdih ñita j̄iñhcan tagaá. Queét caandíh úuc jeémpna, yap yohna ï ch̄ajcan caá. Pánihna, queétdih ñi j̄iñhñat ā túican caá. ⁸ Nihat c̄aacwā úud jeñé, weemjéh tiguaá chooát yeó jáapdih c̄aacwā ded pah ï ch̄ajat p̄inahdih w̄atni wā jamna caá, Jesús ā niijíp jĩ.

Téihya ágahnidih Jesús ā booaat
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Páant niij péa, bejnit, jwĩ míic wáacat m̄uuná jwiitdih Jesús ā numah waád j̄uibínap jĩ. ¹⁰ Caanjĩh téihya ágahni ā jum̄ap jĩ. Pánihna, fariseowāboó Jesúsdiñ naóh yacat túut niijná, caandíh nin pah ï niij úúbh joyóp jĩ:

—¿Ma jenah joyóchah, jwĩ chooát yeó jáapdih Dios ā booaat túut niit? ï niijíp jĩ.

¹¹ —¿Ñíih oveja íitboó ā buug yácachah ennit, ñita jw̄uub ubcan taniit?*

¹² Obohjeéhtih, oveja chah caá c̄aacboó ā jíib jum̄ap. Pánihna, chooát yeó jáapdih yuhna, c̄aacwādíh Dios ā teo wáacat túutna caá, Jesús queétdih ā niijíp jĩ.

¹³ Páant niij péanit, caán téihya ágahnidih nin pah ā niij w̄at̄ap jĩ:

—Míih téihyadiñ ma yoo d̄uwuú, ā niijíp jĩ.

* **12:7** Os 6.6; Mt 9.13 * **12:11** Lc 14.5

Páant ã niijíhah joinít, ãih téihyadh ã yoo d̥wáp jĩ. Páant ã yoo d̥wúchahjeh, ãih téihya ã túyah bejep jĩ. ¹⁴ Páant Jesús ã boanachah ennit, fariseowã ã íj bac bejep jĩ. Pánih íj bac bejnit, ded pah Jesúsdih ã mao yohat tútat tút niijná, ãt míc wéhenap wat jĩ.

Jesús ded pah ã jummat pínahdih Isaías ã daacátji

¹⁵ Pánihna, fariseowã caandíh ã mao yohíhatdih jéihna, Jesús jwiít dih biáboó ã n̥mah bejep jĩ. Páant jwĩ bejehah ennit, dawá jwiít dih ã péenap jĩ. Páant ã péenachah, nihát ã ub j̥óhñit w̥nnitdih Jesús ã boanap jĩ. ¹⁶ Pánih boanit, ded pah ã ch̥jatdih bitadh ã naáwát tútcap jĩ. ¹⁷ Queétdih boana, jon j̥atih Isaías nin pah ã daacátji biíc yoobó ã ch̥jap jĩ:

¹⁸ “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Nin wã wahni, wã oini, weemdíh ã túi teo w̥huchah, búdí wã w̥ina caá. Caandíh Túini Espíritudih wã w̥h̥bipna caá, wã w̥epat biíc yoobó caanbát ã bíbohat pínah niijná. Pánih jumnit, yoobóp dih wã ch̥jat doonádih nihát baác dih moondíh ã naóh̥bipna caá.

¹⁹ Pánih naóhna, míc j̥ahcan, bitadh íjacan, túinijeh ã naóh̥bipna caá.

²⁰ Moh yéejnit panihnitdih j̥ahcanjeh, ã túi teo wáac̥bipna caá. Bitá j̥gahnitdihbut ã weñabipna caá. Pánih jumna, c̥acwã ã míc yéej ch̥jatdih ámohñit, túinijeh ã ch̥jat tút̥bipna caá.

²¹ ãih túini doonádih joinít, nihát baác dih moón caandíh ã túi jepah̥bipna caá. Páant ã túi jepahachah, queétdih ãjeéh ã túi jummat tút̥bipna

caá', Dios ã niijná caá", Isaías ãt niij daacáp tajĩ.
(Is 42.1-4)

*"Nemép ã wēpatjĩh Jesús ã booana caá", ĩ niiját
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²² Biĩh yeó jáap nemép jumnidih jwĩ pebhna cãacwã ĩ ub juyáp jĩ. Nemépwã caandih enat túutcan, ĩt wéheat túutcap tajĩ. Páant ĩ ub juyúchah, Jesús caandih ã booanap jĩ. Páant ã booanachah-jeh, ennit, ã wéhenap jĩ. ²³ Pánihatdih ennit, nihat ĩ wáhi bejep jĩ. Pánih wáhinit, "¿Nin David jumima, Dios ã wahni, jwĩ maáh pínahna niit?" ĩ míic niij wábh joyóp jĩ.

²⁴ Obohjeéhtih, páant ĩ niijíchah joinít, farise-owãboó nin pah ĩ niijíp jĩ: "Nihcan caá. Nemépwã ĩ maáh Beelzebú ã wēpatjĩhjah caá nemépwãdih ã bacanap", ĩ míic niijíp jĩ.*

²⁵ Páant ĩ niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jĩ: "Det biic baácđih moonjéh yuhna, míic maona, ĩta wun beedáh bej tagaá. Det tátdidih moón biicwã yuhna, míic maona, queébtut ĩta jweí peét bej tagaá. ²⁶ Pánihna, Satanás, nemépwã ĩ maáh áihwãdih ã bacanachah, biic yoobó muntih áta yap tagaá. ²⁷ Obohjeéhtih, 'nemépwãdih bacanit, ĩ maáh ã wēpatjĩh ã wutna caá', ñi niiját yoobópdih ã jumachah nihna, ñijeéh jumnitboó ¿déhe ã wēpatjĩh tigaá ĩpĩ baca? Páant ĩ bacanachah ennit, 'Ĩ túi chájna caá', ñipĩ niijná caá. Pánihna, weém páant wã bacanachah ennit, 'Á túi chájcan caá', ñi jéih niijcán caá. ²⁸ Dios ã wēpatjĩh nemépwãdih wã bacanachah, Dios ã maáh wēpat ñi cãtĩh ã jumna caá.

* 12:24 Mt 9.34; 10.25

29 “Nin pahbut ã jumna caá: Wẽpép newéih m̃ñná ded ñm̃m̃íhna ỹhna, ã jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandíh chéó péanit, ãih bíí déedih ã jéih ubna caá”, Jesús á niijíp jĩ. Páant niijná, nin pah niij naóhna át chãjap w̃t jĩ: Nemépwã ã maáh wẽpép ã jumuchah ỹhna, Jesúsboó caandíh chah wẽpni jumna, ã jéih yap yohna caá.

30 “Ded wãjeéh teocanni, weemdíh en jũihni, nemépwã ã maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdíh jepahíhnitdih ñ̃ñn yóhna caá ã chãjap.*

31-32 “Nin pah yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá: Det yéej chãjna, Diosdih yeejép wéhena ỹhna, ã jw̃ub túut ñm̃m̃úchah, Dios ã yéejatdih ã yohbipna caá. Det weém nihát cãacwã úd jeñédihbut yeejép wéhenit, ã túut ñm̃m̃úchah, yeejép ã wéheatjidih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espíritubodíh yeejép ã wéhenachah, ã yéejatdih ã yohcan níit. Páant ã yéej chãjatdih quíib b̃udcán, Dios queétdih iiguípna ã wahbipna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

*Máa quehe ded pah ã jumat naáwát
(Lc 6.43-45)*

33 “Ded máa nah túini dahna ã quehechah ennit, túini nah ã jumatdih ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, bíih nah túicanni ã quehechah ennit, caan náh yeejép ã jumatdih ñi jéihna caá. Pánihat pah, cãac ded pah ã jumatdih jéihíhna, ã chãjatdih enat caá náahap.* 34 Yeeb maiwã panihnit t̃bit yeejépwã jumna, yoobópdih ñi wéhecan caá.* Cãacwã ded

* 12:30 Mr 9.40 * 12:31-32 Lc 12.10 * 12:33 Mt 7.20; Lc 6.44

* 12:34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7

pah ī jenah joyát pah biíc yoobó ĩpĩ wéhena caá.*
³⁵ Pánih jumna, ded túi jenah joiní ĩpĩ túi wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jenah joiníboó yeejép ĩpĩ wéhena caá. ³⁶ Pánihna, Dios ā peéh chāj láa ded yeejép wéhenidih ā peéh chājbipna caá. ³⁷ Túi wéhenidih ‘Meém túini caá’, Dios ā niijbípna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboodih ‘Meemdih peéh chājat ā náahna caá’, ā niijbípna caá”, Jesús queédih ā niijíp jĩ.

Jwiit cāacwā jwĩ jéih chājca naáhdih Jesúsdiħ ĩ chāj jútāt tútat

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Biíh láa múú díitboó jwĩ jumuchah, biquína fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitjĩh waád junít, nin pah Jesúsdiħ ĩ niijíp yah jĩ:

—Bohéní, jwiit cāacwā jwĩ jéih chājca naáhdih ma chāj jútú, meém Dios ā wahni yoobópdiħ ma jumatdiħ jwĩ jéihyat pínah niijná, ĩ niijíp jĩ.*

³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queét maátadiħ nin pah ā niij jepahap jĩ:

—Yeéb yeejépwā Diosdiħ náahcannit ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ā wēpatjĩh ĩpĩ chāj jútāt túatna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdih páant wā chāj jútcan níit. Dios naáwátidih naóh yapani Jonásjidiħ Dios ā wēp chājat pah muntih weemdihbut chājnit, ā wēpat yeebdih ā jútbiipna caá. Páant bóojeh ā wēpat jútāt ā jumbipna caá.*

⁴⁰ Pánihna, Jonásjidiħ búdí queej ā jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap āih wudah díitboó át jumup wut jĩ. Pánihat pah weém niħat cāacwā úud jeñéboó

* **12:34** Mt 15.18; Lc 6.45

* **12:38** Mt 16.1; Mr 8.11; Lc 11.16

* **12:39** Mt 16.4; Mr 8.12

wannit, jeé íitboó ï yohat túttimah, bíic peih-canni yeó jáap caánboó wã jum̄bipna caá. Pánihat túttimah, wã jwúub boo pud̄ jũúwúchah, Jonás ã yapatjidih náhninit, Dios ã wēpatdih ñi jéihbipna caá.*

⁴¹ Jonás Nínive tútchidih moonjídih Dios queétdih ã peéh chãjat pínah doonádih ã naáwáchah, ï yéejatdih cádahnit, Ít túut nuúm beedép wat̄ jĩ. Pánihna, cãacwãdih ã peéh chãjat yeó jáapdih queét Nínive tútchidih moondíh Dios ã peéh chãjcan niít. Obohjeéhtih, Jonásji chah caá weém wã jum̄up. Páant wã jum̄uchah yuhna, yeébboó weemdíh ñi jepahcan caá. Páant ñi jepahcat jíib Dios yeebdíh búdí ã peéh chãjbipna caá.* ⁴² Chóop yaparboó jum̄ni baácđih moón ï maáh wili maáh Salomón táí jéihni ã jum̄at doonádih joinít, ã naáwátđih joyát túut niijná, yuúpmant mit̄ jũúwúp wat̄ jĩ. Obohjeéhtih, caán táí jéihni ã jum̄at chah weémboó wã jum̄na caá. Páant wã jum̄uchah yuhna, yeébboó weemdíh ñi joíhcan caá. Páant ñi joíhcat jíib cãacwãdih ã peéh chãjat yeó jáapdih Dios yeebdíh búdí ã peéh chãjbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.*

*Bacaniji nemép ded pah ã jwúub waadát
(Lc 11.24-26)*

⁴³ “Nemép ï bacaniji, m̄u wihcarboó jibna, ã jum̄at pínah bíih m̄u pánihnidih ã táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, ã jéih bid̄ juicán caá. ⁴⁴ Pánih bid̄ juicán, ‘Weemdíh ï bacaniji m̄uná wã jwúub bejbipna caá, páant m̄untih’, ã míic niij̄ jenah joiná caá. Páant niij̄ jenah joinít, ã jwúub juí enechah, ãih m̄u jí táí tóodh ámohni panihni ã jum̄na caá.

* **12:40** Jon 1.17 * **12:41** Jon 3.5 * **12:42** 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

Caán cãacboó ã túut nũmcah, ãih jêc páantjeh pãa lajni panihni ã jumna caá. ⁴⁵ Páant ã jumuchah ennit, nemépboó bita siete ã chéenwã chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ã numah waadná caá. Páant yeejép ã wutuchah, ã waadni cãac chah yeejép chãjni ã jumbipna caá. Pánihat dée pah yeéb yeejépwãdih ã yarbipna caá”, Jesús cãacwãdih ã niijíp jĩ.

*Jesús ã déewã caandih ã bidat
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Páant Jesús queétdih ã naáwát pónih, caandih míc wéheat túut niijná, ã ín ã úudwã biícđih jóocmant ãt juyúp wut jĩ. ⁴⁷ Páant ã juyúchah ennit, jwĩjeéh jumni Jesúsđih nin pah ã niijíp jĩ:

—Ma eneé! Meemdih míc wéheat túut niijná, ma ín ma úudwã biícđih jóocmant ã pãina caá, ã niijíp jĩ.

⁴⁸ —Ma niiját túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wã ín? ¿Det tigaá wã úudwã? ã niijíp jĩ.

⁴⁹ Páant niijnít, jwiít ã bohénitdih júatnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Nit caá wã ín, wã úudwã panihnit. ⁵⁰ Det wã íp Dios ã náahat pah chãjnitjeh wã úud, wã jwan, wã ín panihnit ã jumna caá, ã niijíp jĩ.

13

*Waáh momni naáwát
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Caán yeó jáapjeh mantih Jesús mũú diitboó jumni ã bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, ím jwěejna jwiítđih ã numah dei bejep jĩ. Pánih dei bej, caanná jwibínit, jwĩ chúudup jĩ. ² Páant jwĩ chúuduchah ennit, dawá cãacwã ã pebh míc wáac juyúchah, búdí

jãáj chóodih waadnít, ã chãudup jĩ. Jwiítboó bita biíc dih jwĩ ñuhup jĩ.* ³ ã jenah joyátjĩh queétdih bohéna, nin pah ã niij naáwáp jĩ:

“Biíc newé, waáh momodih ã bejep be. ⁴ Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namádih ã buug ñájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh jũóhnit, jwébehwã caán tíbnadih í jeémp beedánap be. ⁵ Biíh tíbna jeejĩh yewéni baác jamupboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, waícanjeh ã chíih jãúwáp yuh be. ⁶ Pánih chíihna yuhna, yeó tãbit ã chãhachah, ñeh bainíjeh jamna, ã diib téhah bejep be. ⁷ Biíh tíbna nemép óot cãtíh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, ã chíihichah, caán nemép óotnaoó caandíh ã chíih yap bejehah, momniboó mánahnit, ã wunah bejep be. ⁸ Obohjeéhtih, biíh tíbna táini baáchoó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihnit, ã táí quehup be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih cien tíbna, biíh wawánadih sesenta tíbna, biíh wawánadih treinta tíbna ã jamup be. ⁹ ¡Ded molít jamna, ã táí joyó naáh!” queétdih ã niijíp jĩ.

*Ã bohénit beh joicán, Jesús dih í wãbh joyát
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Páant ã niiját túttimah, jwiít ã bohénit ã bohéatdih beh joicán, ã pebhna jwibínit, nin pah jwĩ niij wãbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá cãacwãdih bohéna, ma jenah joiní naáwátjĩhjah mapĩ bohé? jwĩ niijíp jĩ.

¹¹ Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah jwiít dih ã niij jepahap jĩ:

—Dios jwĩ maáh yoobát jamna, nihat cãacwãdih ã teo wáacat pínah dooná, jwĩ déewã jon jãtih

* 13:2 Lc 5.1-3

moondíh ã jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wã bohénitdih Dios ã jéihyaat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadilh páantjeh ã jéihya jwuhcan caá. ¹² Det caán doonádih táí joinít dih चाह ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, det táí joicánnitboodíh bainí ã jéihyatdih ã dúuc wáyat pah ã chãjbipna caá.*

¹³ Cãacwã quíib wihcannit dée, ded pah ã enatdih ã beh encan caá. Molít wihcannit dée, ã joiná yuhna, ã jéih beh joicán caá. Páant ã jummatdih jéihna, wã jenah joiní naáwátjìhjih queétdih wã bohéna caá. ¹⁴ Jon jãtìh Isaías ã daacátji pah caá ã jumap. ‘Nin pah caá Dios ã niijíp: “Wã naáwát dih maatáp dih joiná yuhna, caandíh ñi beh joicán niít. Ded pah wã chãjatdih enna yuhna, ñi beh encan niít.

¹⁵ Ded pah wã naáwát, wã chãjatdihbut jéihíhcannitjeh ñi jumna caá. Pánih jumnit, weemdíh joíhcan, ñíih molít dih ñi nem teona caá. Wã chãjatdih eníhcan, ñi quíib ñona caá. Páant ñi chãjcan nihna, táí enna, táí joiná, táí beh joinít ñita jum tagaá. Pánih táí beh joinít jumna, túut nuumnít, weemdíh ñita bid tagaá. Páant weemdíh ñi bidichah, ñi yéejatdih yohnit, yeéb iiguípna ñi bejat déedih wãta táí ub tagaá”, Dios ã niijná caá’, Isaías ãt niij daacáp tají. *(Is 6.9-10)*

¹⁶ “Obohjeéhtih, yeéb wã bohénitboó jéihíhnit jumna, ennit, ñi beh enna caá. Joinít, ñi beh joiná caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdíh ã wëi enna caá. ¹⁷ Yoobóp dih yeebdíh wã naóhna caá. Buu ñi enatdih jon jãtìh moón Dioíhwã, Dios naáwát dih

* **13:12** Mt 25.29; Mr 4.25; Lc 8.18; 19.26

naóh yapanitbut bádí eníhna yuhna, ï encap jĩ. Bũũ ñi joyátidihbut bádí joíhna yuhna, ï joicáp jĩ”, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.*

*Waáh momni naáwátidih Jesús ã beh joyáát
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

¹⁸ “Waáh momni naáwátidih beh joyát túut niijná, nindih wã naáwáchah, ñi tái joyoó. ¹⁹ Wíih táini dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinít namáboó bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joiná yuhna, beh joicán, ï jepahcan caá. Pánihna, caandíh ï joyát táttimahbitjeh, nemépboó jũóhñit, jwébehwã caán tíbnadiah ï jeémát pahjeh, queét ï joyátjidih ã quíib bũũdána caá. ²⁰ Bitá joinítboó, jeejáh yewéni baácđih bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joinít, bádí ï wēi jwuhna yuh caá. ²¹ Obohjeéhtih, wēi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni ï jumna caá. Pánihna, yeejép ã yapachah, wíihwã ï jumat jíib bitá queétidih ï yéej chājachah, waícanjeh wíih táini doonáđih ï cáđahna caá. ²² Bitá joinítboó nemép óotna cātíh bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joinít, ï jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baácđih bóodih bádí jenah joinít, bíí déedihbut bádí ï bidna caá. Páant ï jenah joyóchah, ï joiní táini dooná pácahi panihni ïih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, táiniboodíh ï jéih chājcan caá. ²³ Obohjeéhtih, bitaboó wíih táini doonáđih joinít, táini baácboó bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joiná, táí beh joinít, ï táí jepahna caá. Pánih jepahnit jumna, Dios ã náahat pahjeh ï táí chājna caá. Biquína, cien tíbna ã quehat pah, chah táini yoobát ï chājna caá.

* **13:17** Lc 10.23-24

Bitá, sesenta tíbna ã quehat pah, túini ĩ chãjna caá. Bitaboó, treinta tíbna ã quehat pah, ñamp túini ĩ chãjna caá”, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

Trigo cãtĩh yeejép yĩlip ã chíihat naáwát

²⁴ “Dios ã maáh jumat nin pah ã jumna caá: Wápchi mínah ãih wápchiboó trigodih ã momop yuh be. ²⁵ Obohjeéhtih, caán, nihat ãjeéh moonbát ĩ úwat pónih, caandĩh eníhcanniboó ãih wápchina jainít, ã momatji cãtĩh yeejép yĩlipdih ã momop be. Mom péanit, ã bejep be. ²⁶ Tãttimah, trigo chíihnit, ã jáap quehe jũúwúchah, yeejép yĩlip ã jumatdihbut teo wũhnit ĩ enep be. ²⁷ Pãnih ennit, wápchi mínah pebhna juibínit, nin pah ĩ niij wúbh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tigaá míih wápchidih yeejép yĩlipbut ã chíih?’ ĩ niijíp be. ²⁸ ‘Weemdĩh eníhcanni caandĩh ãt momop taga’, ã niij jepahap be. ‘¿Caán jãoni yĩlipdih jwĩ wui yóh jĩh?’ ĩ niij wúbh joyóp be. ²⁹ ‘Ñi wui yóhca bojoó. Caandĩh wuiná, trigodihbut ñita wui yóh tagaá. ³⁰ Trigo yĩlip biícidih ã beh jwuhna naáh. Caán trigo ã behechah, yeebdĩh nin pah wã niijbípna caá: “Yeejép yĩlipdih ñi jwíih wuyuwú. Pãnih wui, nah chéop péanit, caandĩh ñi cáo yohoó. Pãnih cáo péanit, trigoboodĩh ñi bóod ubuwú. Pãnih bóod ub beedánit, caandĩh wã ámohat muuná ñi ámohoó”, wã niijbípna caá’, caandĩh teo wũhnitdih wápchi mínah ã niijíp be”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Mostaza tíb naáwát
(Mr 4.32; Lc 13.18-19)*

³¹⁻³² “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumna caá: Mostaza tíb cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Pãnih bainí tíbih jumna yuhna, caandĩh ĩ momochah,

chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, ãih cãcanaboó dawá jwébehwã ãpĩ jaamnã caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. Æihwã daocánnit jwíih jumnitji, túttimah ã dao béjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Pan paááni naáwát
(Lc 13.20-21)*

³³ “Dios ã maáh jummat pan paááni panihni ã jumna caá. Pandih chãjĩhna, yad wili trigo ojdiŕ pamapdiŕ yacnit, mahjĩh wid, caandĩh paááni pĩnahdiŕbut mipĩ túi widna caá. Pánihna, niŕhat mi widniji ã túi paabĩpna caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat doonãdiŕ joinít, cãacwã ã túut nuumbĩpna caá. Queét joinítboó bitadiŕ ã jwúub naáwãchah, dawã joinít, queétbut ã túut nuumbĩpna caá”, Jesús jwiítŕdiŕ ã niijíp jĩ.

*Jesús ã jenah joiní naáwãtnajĩhŕeh cãacwãdiŕ ã bohéát
(Mr 4.32-34)*

³⁴ Cãacwãdiŕ bohéna, ã jenah joiní naáwãtjĩhŕeh Jesús ãpĩ bohénap jĩ. ³⁵ Pãnih bohéna, Dios naáwãtŕdiŕ naóŕ yapani nin ã daacãtji pahŕeh biíc yoobó ãpĩ bohénap jĩ:

“Nin pah Dios ã niijnã caá: ‘Wã jenah joiní naáwãtjĩh wã bohébipna caá. Nin baácŕdiŕ wã chãjat túttimah, cãacwãdiŕ wã naóŕ jwuhca naáhŕdiŕ wã naóŕhbiŕpna caá’, ã niijnã caá”, ãt niij daacãp tajĩ. *(Sal 78.2)*

Trigo cãtĩh yeejép yĩlip naáwãtŕdiŕ ã beh joyáát

³⁶ Pãnih naóŕ péanit, jãáj chóodiŕ chũudniji aáb jũóhniŕ, caandĩh joinítŕdiŕ “Jwĩ bejna caá”, niijnít, mũnã Jesús jwiítŕdiŕ ã mũmah jwúub aab béjep jĩ.

Pánih munná aáb juibínit, jwiít caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Trigo cātíh yeejép yílip chíihat naáwátjĩh ma bohénachah, jwĩ beh joicán beé. Pánihna, jwiít dih ma jéihya naáwá, jwĩ niijíp jĩ.

³⁷ Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Weém, nihat cāacwā úud jeñé, wápchi mínah panihni caá. Weém Dios ã wahni jumna, trigodih momni panihni wā jumna caá. ³⁸ Nin baác wápchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit ĩ jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwā ĩ maáhdih jepahnitboó trigo cātíh chíihni yeejép yílip panihni ĩ jumna caá. ³⁹ Nemépwā ĩ maáh wápchi mínahdih eníhcanni yeejép yílipdih momni panihni caá. Caán trigo ã behechah, ĩ bóod ub láa, péeni yeó jáap panihni caá. Ángelwā caán trigodih yeejép yílipdihbut bóod ubnit panihnit ĩ jumna caá. ⁴⁰ Trigodih ubnit, yeejép yílipboodíh ĩ wáí cáwat pah péeni yeó jáapdih nemépihwādh iiguípboó ĩ yohbipna caá. ⁴¹ Weém nihat cāacwā úud jeñé, wíih ángelwādh nin baácboó wā wahbipna caá, wíih cāacwā cātíh yeejép chājnit, yéej chājat túutnitdihbut ĩ ub bejat pínah niijná. ⁴² Pánih ub bejnit, queédih iiguípboó ĩ yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jīgahnit, queétjeh ĩ míic néeh chāác juibípna caá. ⁴³ Dioíhwāboó jwĩ íip Dios bíicdih ã maáh jumapboó ĩ jambipna caá. Caanjĩh jumna, yeo páh túi yeh iigní panihnit, maáta ĩ jambipna caá.* ĩDed molít jumna, ã túi joyó naáh! Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Búdí jīb jumnidih bihni naáwát

* 13:43 Dn 12.3

44 “Dios ã maáh jumat wápchiboó búdí jíib jumnidih ĩ baad bíhniji panihni ã jumna caá. Bíic newé caán wápchi mínahdih teo wūhna, caán búdí jíib jumnidih bid jainít, búdí wēina, ã jwáub bihip be, páant mǎntih. Pánihna, caandíh búdí náahna, áih bíi déedih jíib chāj beedánit, caán jíibjīh wápchidih ã jíib chājar be. ‘Buu caán wápchi wīih ã jumuchah, caánboó wā bid jainíjibut wīihjeh ã jumna caá’, wēinit, ã míic níijíp be. Dios ã maáh jumapboó ñi waadát pínah caán búdí jíib jumni panihni ã jumna caá”, Jesús ã níijíp jī.

Búdí jíib jumni perla wāt jumni naáwát

45 “Dios ã maáh jumat nin panihnibut ã jumna caá. Búdí jíib jumni jeé tíib dée perlas wāt jumni tíibnadih jíib chājniboó chah jíib jumni perlas tíibnadih nihat pehbboó ã bid bejep be. 46 Chah búdí jíib jumni tíibdih bid jainít, caandíh jíib chājíhna, nihat áih bíi déedih jíib chāj wūhdih ã bejep be. Pánih jíib chāj wūh beedánit, caán búdí jíib jumni tíibdih ã jíib chājar be. Caán tíibdih búdí ã náahat pah, Dios ã maáh jumapboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap”, Jesús ã níijíp jī.

Ñhó naáwát

47 “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumna caá. Cāacwā queejwādih júut maona, ñhodíh ĩ yoh báahanachah, queejwā jumat yoobó ĩpī chūhna caá. 48 Páant dawá ĩ chūúchah, nihat queejwādih íim jwēejna ub ñáan juibínit, táinitdihjeh ĩ ñíona caá. Pánih ñíonit, ĩih wahnaboó ĩpī mao yacna caá. Obohjeéhtih, jeémpca naáhwāboodih ĩpī yohna caá. 49-50 Pánihat pah, péeni yeó jáardih ángelwāboó cāacwādih ĩ ñíobipna caá. Yeejépwādih

ñlonit, iiguípna ĩ yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jġgahnit, queétjeh ĩ míc néeh chāác jũibípna caá”, Jesús jwiít dih ā niijíp jġ.

Máa bohéat, jáap bohéat

⁵¹ Páant niij péanit, Jesús jwiít dih nin pah ā niij uúbh joyóp jġ:

—¿Butéh wā bohéat dih ñi beh joinít beé? ā niijíp jġ.

—Jwĩ beh joiná beé, caandih jwĩ niij jepahap jġ.

⁵² Páant jwĩ niij jepahachah joinít, jwiít dih nin pah ā jwúub niij naáwáp jġ:

—Det Moisés ā wutajjidih bohénit Dios ā maáh jumatdihbut bohéna, máadih, jáapdihbut cáacwā dih ĩ jéih bohéna caá. Queét bohénit muú mínah panihnit caá ĩ jumap. Caán, bitadih teo wáacat túut niijná, áih muúdíh jumni táinidih ub bacanit, jáapdih, máadihbut queét dih ā jéih wāhna caá, Jesús jwiít dih ā niijíp jġ.

Nazaret tátchiboó ĩ bejat

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Páant ā jenah joiní naáwátnajġh bohé péanit, Jesús jwiít dih ā numah bejep jġ. ⁵⁴ Pánih bejnit, ā behni tátchina jwĩ jũibínap jġ. Caanná jũibínit, jwiít judíowā jwĩ míc wáacat muúná waadnít, caanjġh jumnit dih ā bohénap jġ. Páant ā bohénachah joiná, joí wáhi bejnit, nin pah ĩ míc niij uúbh joyóp jġ:

—¿Dedmant tigaá nin bohéat dih át joí? ¿Dépanih tigaá ā túi jéih beedá? Dios ā wēpatjġh jwiít cáacwā jwĩ chājca naáhdih āpġ chājna caá. ⁵⁵ ¿Nin máa teoni wūúh nihcan niút? ¿Á ín María nihcan niút? ¿Santiago, José, Simón, Judas, ā úudwā nihcan niút?

⁵⁶ ¿Yad jumna yaádh nin tátchidih jwĩjeéh jumnit

nihcan niít? Pánihna, jwiít jwĩ jummat pahjeh jumni tigaá ã jumup. ¿Pánih jumna yuhna, nin bohéatdih dee tigaá át joí? ĩ niijíp jĩ.

⁵⁷ Páant niúj jenah joinít, íjna, caandíh ĩ náahcap jĩ. Páant ĩ náahcatdih enna, nin pah queétdih Jesús ã niijíp jĩ:

—Dios naáwát dih naóh yapanidih bita ĩpĩ wēi joiná caá. Páant ĩ wēi joyóchah yuhna, ãih tátchidih moón, ã déewāboó caandíh ĩpĩ joíhcan caá. Pánihna, ninjĩh wā behechah ennitji, weemdíh ñi joíhcan caá, ã niijíp jĩ.*

⁵⁸ Caandíh ĩ joíhcah enna, caán tátchidih Dios ã wēpatjĩh daocánni láajeh Jesús ã chāj jútup jĩ.

14

Juan Daabáni ã wunat
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Caán láa Herodes, Galilea baácdih moón ĩ maáh, Jesús ded pah ã chājat doonádih át joyóp wut jĩ.

² Pánih joinít, caandíh teo wāhntidih nin pah át niijíp wut yuh jĩ: “Wā maoniji Juan Daabáni át jwúub boo pud jūóh tagaá. Pánih jwúub booni jumna, jwiít cáacwā jwĩ jéih chājca naáhdih át chājap taga”, át niijíp wut jĩ. Jesús dih “Juan tigaá”, át niúj jenah joyóp wut yuh jĩ.

³⁻⁵ Juandih ã mao yohat tútat pínah jātih, Herodes ã úud Felipe áadih át bíbohó wut jĩ. Páant ã chājat doonádih joiná, Juan Daabáni Herodesdih nin pah át niúj jēihñup wut jĩ: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ã wutdih yap yohna caá ma chājap”, át niijíp wut jĩ.*

* 13:57 Jn 4.44 * 14:3-5 Lv 18.16; 20.21

Páant ã niiját jíib Herodes caandíh ãt mao yohíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, “ ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani ã jumna caá’, judíowã ĩ niij jenah joiná caá. Pánihna, caandíh wã mao yohat túutuchah, queét weemdíh ĩta íij tagaá”, niij jenah joinít, queétdih ãt úumup wut jĩ. Pánih úumna, Juandih mao yohcanjeh, caandíh teonit, chéwat túutnit, nemat muúboó ãt nemat túutup wut jĩ. Yad Herodías mi wutuchah joinít, páant ãt chãjap wut jĩ.* ⁶ Pánihat túttimah, Herodes ã cãac jumni yeó jáapjidih náhninit, numah jeémát ãt chãjap wut jĩ. Pánih chãjnit, caanjĩh jumnit ĩ enechah, ã aá num mit eo júutup wut jĩ. Páant mi eo júutuchah enna, Herodesboó búdí ãt weñep wut jĩ. Pánih wëinit, caántdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

⁷ —Dios ã enechah, meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Dedé ma náahatdih weemdíh ma wúbúchah, meemdíh wã wühbipna caá, caántdih ãt niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, mi ĩin ded pah mi niiját túutat pahjeh Herodesdih mit jepahap wut jĩ.

—Juan Daabáníh wao dáhdih dúuc bóodat túutú. Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, weemdíh ma wühú, caán ã wunatdih wã jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jĩ.

⁹ Páant mi niijíchah joinít, Herodes búdí ãt jīgahap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, caanjĩh míic wáacnitdih tíicnit, “Meemdíh wã wühcan niit”, caántdih ãt jéih niijcáp wut jĩ. ¹⁰ Pánihna, Juaníh wao dáhdih ãt dúuc bóodat túutup wut jĩ, buca. ¹¹ Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit,

* **14:3-5** Lc 3.19-20

ĩt ʉb jũúwáp wʉt jĩ. Pánih ʉb jũóhnit, Herodías nũũmdíh ĩ wũhuchah, caántboó mi índih mit teo yapanap wʉt jĩ.

¹² Páant ĩ chājat túttimah, Juan ā bohénitji jũóhnit, āih bácahjidih ʉbnit, cāac yohop íitboó ĩt yohop wʉt jĩ. Pánih yoh péanit, queét jǎinít, Jesúsdi h naáwádi h ĩ jʉyáp jĩ.

Cinco mil cāacwādi h Jesús jeémát ā wāhat
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Páant ĩ niijní doonádi h joí péanit, jǎáj chóona waadní t, cāac wihcapboó Jesús jwiítđi h ā namah chúh bejep jĩ. Jwiít Jesús biícđi h jwĩ chúh bejat doonádi h joinít, caandí h jwāáát túut niijná, dawá ĩih tútchinamant jũóhnit, íim jwěejmant ĩt páud bejep tajĩ. ¹⁴ Jwiít jwĩ chúh jʉibíát pínah jǎti h, queét ĩtát jʉibínap tajĩ. Pánihna, dawá cāacwā ĩ páñachah ennit, Jesús queéđdi h át jĩgah enep jĩ. Pánih jĩgah enna, ĩ ʉb jũóhnit wũnnitđi h ā boonap jĩ. ¹⁵ Cheyeh jʉmũchah, jwiít ā bohénit caandí h nin pah jwĩ niijíp yah jĩ:

—Cheyeh caá. Nin pehbbit tútchi wihcan caá. Pánihna, queéđdi h yʉúpbít jʉmni tútchina ma wa-haá, jeémátđi h ĩ jíib chājat pínah niijná, jwĩ niijíp jĩ.

¹⁶ —**Ĩ bejca bojo naáh. Yeebjéh queét ĩ jeémát pínahđi h ĩi wũhú,** Jesús jwiítđi h ā níj jepahap jĩ.

¹⁷ —Obohjeéhtih, biícjĩh bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwābitđi h jeh jwĩ bíbohna caá, jwĩ niijíp jĩ.

¹⁸ —**Caán ĩi bíbohniđi h weemđi h ĩi ʉb jũúwá,** ā niijíp jĩ.

¹⁹ Páant ā niijíchah joinít, ʉb jũóhnit, caandí h jwĩ wũhʉp jĩ. Páant jwĩ wāhat túttimah, yílipboó

cãacwãdih ã chãudat túutup jĩ. Páant ï chãuduchah, biícjĩh bóo téihya pan dahna chéne queejwãdihbut ubnit, chéi ennit, **“Túina caá, Paá”**, Diosdih ã niijíp jĩ. Páant niij péanit, pan dahna, queejwã biícđih jwiítđih ã daj wũhup jĩ. Páant ã daj wũhuchah, jwiítboó nihat cãacwãdih jwĩ pãááp jĩ. ²⁰ Páant jwĩ pãááchah, nihat ï túi jeémp wud jumup jĩ. Pánihna, ï jadh jeémpnidih doce wuhna jwĩ ab yac yáwanap jĩ. ²¹ Caandih jeémpnit neonádihjeh jwĩ jenah enechah, cinco mil ï jumup jĩ. Yaádh, ï wehbut ï jeémép jĩ.

*Jesús ímjih ã yáac chãi bejat, Pedrobut ã bejat
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

²² Páant jwĩ jeémp péanachah, jwiít ã bohénitdih Jesús ã chãuh bej páñat túutup jĩ. Pánih chãuh bejat túutnit, cãacwãdihbut ïih tútchina át jwãub bejat túutup wut jĩ. ²³ Pánih wah péanit, ã ípdih uúbát túut niijná, jeéboó át pũuh laab béjep wut jĩ. Pánih pũuh laab béjnit, tão ñáh jũúwáchah, biícjeh caánboó át jum jwuhup tajĩ. ²⁴ Caánboó Jesús ã jumat pónih, ím tac yoób jwiítboó jwĩ buug lájachah, jwĩ wawápmant johlit, nolihatbut búdí ã jũúwáchah, maatápdih meenná yuhna, jwĩ jéih bejcap jĩ. ²⁵ Pánihna, johlit páantjeh búdí ã johochah, baáb aabá bojat pínah jãtih, Jesús jwĩ pebhna ímjih ã yáac chãi jũúwáp jĩ. ²⁶ Jwĩ pebhna ã jũúwáchah ennit, búdí jwĩ úmup jĩ.

—¡Cãaquíh dadah caá! jwĩ niij ñaacáp yah jĩ.

²⁷ Páant jwĩ úmuchah ennit, Jesúsboó jwiítđih nin pah ã niijíp jĩ:

—¡Weemjéh tigaá! ¡Weemdíh ñi en úmca bojó! ã niijíp jĩ.

28 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, yoobópdih meemjéh jumna, ímjih weemdíhbut ma pebhna ma yáac ch̄i bejat túutá, ã niijíp jĩ.

29 —**Ma j̄úwá**, Jesús ã niij jepahap jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Pedro j̄áj chódih jumnji ímjih dei ñuhnit, Jesús pebhna ã yáac ch̄i bejep yuh jĩ. 30 Obohjeéhtih, johlit nolihatbut búdí ã jumuchah enna, át úmup jĩ. Pánih úmna, daab béjnajeh, Jesúsdih nin pah ã niij ejev jĩ:

—¡Maá, weemdíh ma teo wáacá! ã niijíp jĩ.

31 Páant ã niijíchahjeh, ãih téihyadih teonit, Jesús caandíh ã wái ñahanap jĩ.

—**¡Bainíjeh wã wēpatdih ma jenah joiná caál ¿Dépanih tigaá weemdíh ma táí jenah joicán?** Pedrodih ã niijíp jĩ.

32 Páant ã niiját túttimahjeh, j̄áj chóna queét í waadáp jĩ. Páant í waadáchahjeh, johlit ã yayáh bejev jĩ. 33 Páant ã yapachah ennit, jwiít ã bohénit Jesúsdih jwĩ wēi naáwáp jĩ.

—¡Yoobópdih meém Dios wūuh tigaá ma jumup! jwĩ niijíp jĩ.

Genesaret baácdih moón wunnitdih Jesús ã booaat

(Mr 6.53-56)

34 Pánih ímdih chúuh bejnit, Genesaret wāt jumni baácna jwĩ chúuh juibínap jĩ. 35 Páant jwĩ juibínachah, caán baácdih moón Jesúsdih beh ennit, caán tútchinadih moondíh ã juyát doonádih ít wahap tajĩ. Pánihna, caán doonádih joinít, dawá

ĩ chéenwã tubúp chũhñitdih Jesús pebhna ĩ ʉb jwáyɾ jĩ. Pánih ʉb jwinít, nin pah Jesúsdiħ ĩ niijíp jĩ:

³⁶ —Míih yégueh chóodihjeh nit wunnitdih ma tewat túutú, ĩ niijíp jĩ. Pánihna, áih yégueh chóodih teonit pah moonjéh ĩ boonap jĩ.

15

Cãacwã ded pah ĩ míc yéjaat

(Mr 7.1-23)

¹ Túttimah, Jerusalén tútchidih moón fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénit biícđih, Jesús pebhna jwinít, caandíħ nin pah ĩ niij ʉbħ joyóp jĩ:

² —¿Dépanih tigaá ma bohénitboó jwĩ nʉowã ĩ wutatji pah ĩ chãjcan? Jwiít jwĩpĩ téih chocat pah, queét ĩ jeémát pínah jãtĩħ ĩ téih choccan caá, ĩ niijíp yuh jĩ.

³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah queédih ã niij ʉbħ joí jwʉbʉbanap jĩ:

—¿Yeéboó dépanih tigaá Dios ã wutatdih jepahcan, jwĩ nʉowã ĩ wutatboodíħjeh ñi jepah? ⁴ Nin pah caá Dios ã wutɾp: ‘Ñi mánadiħ túi wēinit, ñi teo wáacá.* Pánihna, ded ã mánadiħ yeejép ã niijíchah, cãacđih mao yohnidih peéh chãjat pah mʉntih caandíħbut peéh chãjat ã jumbipna caá’, Dios át niijíp tajĩ.* ⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, yeéboó ded ã mánadiħ teo wáaquíħnidih nin pah caá ñipĩ niij wutɾp: ‘Ma mánadiħ teo wáaccanjeh, caán dinerodih Diosboodíħ ma wʉhʉú’, ñipĩ niij wutna caá. ⁶ Pánih wutna, ã mánadiħ ñi túi chãjat túutcan caá. Pánih chãjat túutcan, Dios ã wutatdih

* 15:4 Ex 20.12; Dt 5.16 * 15:4 Ex 21.17; Lv 20.9

jepahat túutcanjeh, jwĩ n̄owã ã w̄tatjiboodíh caá ñi jepahat túut̄p. ⁷ ‘Jwiít túinit caá’, niijná yuhna, cãacwã ã encapboó yeéb yeejép chãjnit caá. Dios naáwát dih naóh yapani Isaíasji ded pah ñi jum̄atdih yoobóp dih át niij daacáp tajĩ:

⁸ ‘Dios nin pah ã niijná caá: “Nit weemdíh túi w̄i naóhna yuhna, yoobóp dih ã jepahcan caá.

⁹ Pánihna, weemdíh ã w̄i naáwát dedé pínah nihcan caá. ã jenah joyátjeh w̄t̄nit, ‘Nin pah caá Dios ã w̄tat’, ã niij yee naóh bohéna caá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajĩ, (Is 29.13)

Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁰ Páant niij péanit, caanjĩh jum̄nitdih ã pebhna j̄úwát túut̄nit, queétdih nin pah ã niij bohénap jĩ:

—Nin wã naáwát dih ñi túi joyoó. ¹¹ Dios ã enechah, ñi jeémát yeebdíh ã yéejacan caá. Obohjeéhtih, ded pah ñi niijátboó yeebdíh ã yéejana caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niiját túttimah, jwiítboó caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Páant ma niijíchah joinít, queét fariseowã búdí ã íjna beé, jwĩ niijíp jĩ.

¹³ —Obohjeéhtih, queét fariseowã wã íp Dios ã momca naáh panihnit ã jum̄uchah, queétdih ã yoh beedábipna caá. ¹⁴ Pánihna, queétdih páantjeh ñi enah bojoó. Queét jéih encannit pah Diosdih ã jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, bita jéih encannit panihnitdihbut ã bohéna yuh caá. Pánih jéih encannit míc jum̄na, ítdih ã buug yácat pah, queét nihat iiguípna ã bejbipna caá, jwiít dih ã niij jepahap jĩ.*

* 15:14 Lc 6.39

15 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah ã niijíp jĩ:

—Jwiít dih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ã niijíp jĩ.

16 —¿Yeebbút páantjeh ñi beh joi jwáhcan niít?

17 Dedé ñi jeémátji ñiíh wudah diítboó jumnijidih ñipĩ jont yohna caá. Caán ñiíh caolihdih, ñi jenah joyát dihbut chūhcan, Dios ã enechah, yeebdíh ã jéih yéejacan caá. 18 Obohjeéhtih, ded pah yeejép ñi jenah joyát pah ñi niijíchah, caán caá Dios ã enechah, yeebdíh ã yéejanap.* 19 Nindih ñi táí náhninaá: Yeejép chājat, mao yohat, ñi áa nihcan-nitjĩh yeejép chājat, nuumát, yeeat, yeejép míic niiját pínahdihbut ñipĩ jenah joiná caá. 20 Páant ñi jenah joyátjeh caá, Dios ã enechah, yeebdíh ã yéejanap. Obohjeéhtih, ñi téih chocochah, ñi chocahbut yeebdíh bíic yoobó ã enna caá, ã niijíp jĩ.

Judío nihcannih Jesús dih mi jepahat

(Mr 7.24-30)

21 Páant niij bohé péanit, Jesús Tiro tútchi, Sidón tútchi jumni baácna jwiít dih ã numah bejep jĩ.

22 Caanná jwĩ juibínachah, caán baác dih bóli Jesús pebh joinít, nin pah mi niij ñaacáp jĩ:

—¡David juma, Dios ã wahní, weemdíh ma jĩgah eneé! ¡Wā numdíh nemép jumna, caánt dih búdí ã moh yéejana caá! mi niijíp jĩ.

23 Páant mi niijíchah joiná yahna, caánt dih ã jepah jwuhcap jĩ. Páant ã jepahcat dih enna, jwiít ã bohénitboó caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Páantjeh jwiít dih mi ñaac péenachah, ma jwáub bejat táutú, jwĩ niijíp jĩ.

* 15:18 Mt 12.34

24 —Judíowã bũndnít ovejawã panihnit ï jumuchah ennit, queédihjeh teo wáacat náahna, Dios weemdíh ã wahap jĩ, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

25 Páant ã niijíchah joinít, caánt judío nihcannih-boó ã pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah mi niijíp jĩ:

—¡Maá, weemdíh ma teo wáacá! mi niijíp jĩ.

26 —Wébít ï jeémát pínahdih ubnit, ïih majjiowãdih jwĩ wãhuchah, ã túican caá. Pánihat pah judíowã ï jeémát panihnidih biíh baácdih moondíh wã wãhuchah, ã táican caá, Jesús caántdih ã niijíp jĩ.

27 —Ma niiját yoobóp dih tigaá, Maá. Obo-hjeéhtih, queét ï jeémp jéenanidih majjiowã ïpĩ jeémpna caá, mi niij jepahap jĩ.

28 —Meéamboó weemdíh túi jenah joiníh ma jumuchah, ma niiját pah wã chãjna caá, Jesús caántdih ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mi nũm mit boonap wat jĩ.

Jesús dawá cãacwãdih ã booaat

29 Pánihat túttimah, Jesús jwiít dih caanmánt Galilea íim jwëejna ã nũmah dei bejep jĩ. Caanná dei juibínit, íim jwëejdih jumni jeená ã nũmah pũh laab béjep jĩ. Pánih pũh laab juibínit, biícdih jwĩ chũdup jĩ. 30 Páant jwĩ chũduchah enna, dawá cãacwã Jesús pebhna ït jũwúp tajĩ. Pánih jũóhna, ï chéenwã wũnnitdih ï jui jwejep jĩ. Queét nihat mácah wũnat jumnit ï jumap jĩ. Jéih bejcannit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá biíh wũnat jumnitbut ï jumap jĩ. Páant ï jumuchah ennit, Jesús queét nihatdih ã booaap jĩ. 31 Páant ã booaachah, jéih wéhecannitji ï

wéhenachah joinít, téihya jítcha wihcannitji téihya jítcha ĩ jumuchah ennit, jéih bejcannitji ĩ bejehah ennit, jéih encannitji ĩ enechah ennit, cãacwãboó búdí ĩ en wúhi bejep jĩ. Pánih en wúhi bejnit, “Jwiít judíowã jwĩpĩ wěini Dios búdí ã wěpatjĩh jwiít dih ã túi teo wáacna caá”, ĩ niúj wěi naáwáp jĩ.

*Cuatro mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat
(Mr 8.1-10)*

³² Pánih booa péanit, Jesús jwiít dih ã pebh jũúwát tút nit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Queét jwĩjeéh biíc peihcanni yeó jáap ĩ jumuchah, ĩih jeémát ã beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit ĩ jumuchah, queétdih búdí wã jĩgah enna caá. ‘Queét nuugúp wan buugná’ niijná, queétdih ĩih muunáboó wã jwúub bejat tút can niít, ã niijíp jĩ.

³³ —¿Obohjeéhtih, ninjĩh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá ĩ jumuchah, dedboo tígaá ĩ jeémát pínahdih jwĩ júb chãj bíí? Jesús dih jwĩ niúj wúbh joyóp jĩ.

³⁴ —¿Débói pan tigaá ñi bíboh? Jesús ã niijíp jĩ.

—Siete pan dahna, daocánni queejwãbit, páant bóojeh jwĩ bíbohna caá, caandíh jwĩ niúj jepahap jĩ.

³⁵ Páant jwĩ niijíchah, Jesús cãacwãdih ã chúudat tút up jĩ. ³⁶ Páant ĩ chúudat túttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwãbit biíc dih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, Dios dih niúj péa, jwiít dih ã daj wãhap jĩ, cãacwãdih jwĩ pãáat pínah niijná. ³⁷ Páant queétdih jwĩ pãáat túttimah, ĩ túi jeémp wud jumap jĩ. Páant ĩ jeémp péanachah, ĩ judh jeémpnidih ubnit, siete wuhdih jwĩ ub yac yáwanap jĩ. ³⁸ Caandíh jeémpnit neonádihjeh jwĩ jenah enechah, cuatro mil ĩ jumap

jĩ. Yaádh, ĩ wehbut ĩ jumap jĩ. ³⁹ Páant ĩ jeémp péanachah, Jesús queétdih ĩh munáboó ã jwúub bejat túutap jĩ. Pánih wah péanit, jāáj chóodih waadní, Mágdala tútchi jumni baácna jwiít dih ã numah chúuh bejep jĩ.

16

Fariseowã, saduceowãbut Dios ã wēpatjĩh Jesús dih ĩ chājat tútat

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Biĩh láa fariseowã, saduceowã biíc dih Jesús pebhna ĩ jwibínap jĩ. Căacwã ĩ jéih chājca naáhdih Jesús dih ĩ chājat túutap yuh jĩ, ã jepahcah, “Dios ã wahni nihcan caá”, niiját túut niijná.* ² Páant ĩ wutuchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ: “Yeó ã buug yácna, jeá dũni ã jumuchah enna, ‘Cheibit túi jóbohni yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. ³ Baáb jéenna, mah tólihna dũni ã jumuchah enna, ‘Mah yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Ded pah jeá ã jumatdih túi beh enna yuhna, Dios ã wēpatjĩh wã chāj júutatboodih ñi beh encan caá. ⁴ Bũ láa moón yeejépwã, Dios dih náahcannit, Dios ã wēpatjĩh wã chājat dih ĩ eníhna yuh caá.* Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani Jonás ded pah ã yapatjidih ñitát jéihjip taga.* Pánihna, Dios ã wēpatjĩh caandih ã chājatji pahjeh muntih ã jwúub chājbipna caá, weém ã wahni wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná”, ã niijíp jĩ.

Páant niij péanit, jwiít dih ã jwúub numah bejep jĩ.

* **16:1** Mt 12.38; Lc 11.16

* **16:4** Mt 12.39; Lc 11.29

* **16:4**

Fariseowã, saduceowã yeejép ï bohéat
(Mr 8.14-21)

⁵ Pánih bejnit, ímdih chúuh bejna, jwĩ jeémát pínah pandih ubat jwĩt quíib buudúp tajĩ. ⁶ Páant jwĩ chúuh bejchah, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—¡Ñi túi chãja chaáh! Fariseowã, saduceowãbut ï bohéat pan paáat panihni caá. Páant ï bohéat yeebdíh ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.*

⁷ Páant ã niijíchah, joí wáhi bejna, jwiítjeh nin pah jwĩ míic niijíp jĩ:

—Pandih jwĩ ub jãóhcah enna, jwiít dih páant ã niijná caá, jwĩ míic niijíp jĩ.

⁸ Páant jwĩ míic niiját dih jéihna, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—¿Dépanih tigaá pan ã wihcatdih ñi náhni dahwa? ¡Wã wêpatdih bainíjeh caá ñi jenah joyóp!

⁹ ¿Páantjeh ñi jéih jawhcan níit? ¿Cinco mil neoná yaádh bíicdih cinco pandihjeh wã pááátjidi ñi náhnican níit? ¿Í jwdh jeémpni doce wuhna ñi ub yac yáwaatjidi but ñi náhnican níit?*

¹⁰ ¿Buu siete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh bíicdih wã wãhatdih but ñi náhnican níit? ¿Débói wãhnadih ñi yáwaatdih ñi náhnican níit?*

¹¹ Pánihna, ‘pan paáat’, wã niijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobát dih niijná wã chãjcan caá. Fariseowã, saduceowãbut ï bohéat pan paáat panihni ã jumuchah, ñi túi chãja chaáh. ï bohéat yeebdíh ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niij naáwáchahna, jwiít jwĩ beh joyóp jĩ buca. “Pan paáat”, niijná, pan yoobát dih niijná ã

* 16:6 Lc 12.1 * 16:9 Mt 14.17-21 * 16:10 Mt 15.34-38

chãjcap jĩ. Páant niijná, “fariseowã, saduceowãbut ï bohéatdih ñi joicá bojó”, niijná ã chãjap jĩ.

*“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro ã niiját
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Pánih chúuh juibínit, Cesarea Filipino wãt jumni tútchina bejni namáboó bejnit, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij wãbh joyóp jĩ:

—¿Weém nihat cãacwã úud jeñédih ded pah tigaá bita ï niij? ã niijíp jĩ.

¹⁴—Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naáwátidih biíh naóh yapani nacaá’, ïpĩ niijná caá, caandih jwĩ niij jepahap jĩ.*

¹⁵—Queét páant ï niijíchah, ¿yeébboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? jwiítidih ã niijíp jĩ.

¹⁶—Meém Cristo, Dios ã wahni caá. Dios báadhni wãuh yoobát caá, Pedroboó ã niij jepahap jĩ.*

¹⁷—Simón, Jonás wãuh, meemdih wã wëina caá. Cãacwã meemdih ït naóhcap taga. Dios wã ïp, jeáboó jumnijeh ãt jéihyanap taga. ¹⁸ Pánihna, meemdih nin pah wã niij naóhna caá: Meém Pedro wãt jumni caá. (Pedro niijná, jee dáh niijná ã chãjap jĩ.) Nin jeejáh búdí muú wã chãjat panihni dawá wíh wã pínahdih wã chãjbipna caá. Queét dawá ï jumuchah, nemépwã queétdih jéih yap yohcan, queét iigúipna ï bejcan niít. ¹⁹ Dios ã maáh jumupdih bóo llave panihnidih meemdih wã wãhbipna caá. Páant wã wãhni panihnijih, cãacwãdih wíh táini doonádih naóhnit, weemdih jepahnitdih Dios ã maáh jumupna wãt waadáat

* **16:14** Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * **16:16** Jn 6.68-69

pah ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcannitdih nemat pah ma chãjbipna caá,* Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

²⁰ Páant niij péanit, jwiítboodíh nin pah ã niijíp jĩ: “ ‘Nin Jesús Dios ã wahni Cristo caá’, bitadih ñi niij naóh jwuhca bojóó”, ã niijíp jĩ.

*Ã wunat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij naóh bohé jwíhip jĩ:

—Buu, Jerusalén tútchiboó weemdíh bejat caá náahap. Caanná jwĩ jwibínachah, jwĩ maáta, sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutajjidih bohénitbut weemdíh yeejép ã chãjbipna caá. Pánih chãjnit, weemdíh ã mao yohat tútbpipna caá. Páant tigaá weemdíh yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant ã mawachah yahna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúub boo pud jãóhbiipna caá, jwiítidih ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó Jesúsdi chibít yuúpbít numah bejnit,

—jMaá, ma niiját pah yapcan, meemdíh queét ã mao yohca bojo naáh! át niijíp wut yah jĩ.

²³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús tac púud ñuhnit,

—Pánih naóhna, Satanás ã náahat pah naóhna caá ma chãjap. Cãacwã ã jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ã jenah joyát nihcan caá. Pánihna, Dios ã náah yacat pah wã chãjat pínahdih ma jãhíhna caá, át niijíp wut jĩ.

²⁴ Páant niij péanit, jwiítboodíh nin pah ã niij naáwáp jĩ:

* **16:19** Mt 18.18; Jn 20.23

—Ded wíih jumíhna, ã weñat pínahdih chājcan, wã náahatboodíh chājat caá náahap. Wíih ã jumát jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh páantjeh cádahcat caá náahap.* ²⁵ Ded weemdíh jepahcanni, ã weñat pínahdihjeh chājni, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdíh cádahcanniboó bita caandíh yeejép í chājachah yuhna, páantjeh wājeéh ã jumbipna caá.* ²⁶ Cāac nin baácboó jum jwuhna, dawá bíi déedih bíbohna yuhna, Diosdih náahcan, iiguípna bejna, nihat ã bíbohat dedé pínah nihcan caá. Iiguípboó jumna, ded pah ã jéih jíib chāj baccan níit. ²⁷ Weém nihat cāacwã úd jeñé wã íp ã yeh iigátjĩh áih ángelwã bíicdih nin baácboó jwúb dei jūóhnit,* nihat cāacwã ded pah í chājatjí jíib wã jíib wūhbipna caá. Túi chājnitjidih wã túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, túi chājcannitjiboodíh wã peéh chājbipna caá.* ²⁸ Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Biquína ninjĩh ñuhnit ñi wunat pínah jātih, weém nihat cāacwã úd jeñé chah maáh wã jumát dih ñi enbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

17

*Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ñuhat
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Seis yeó jáap túttimah, Pedro, Santiago, ã úd Juan queét bíic peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ã numah púuh laab béjep jĩ. ² Caanná í púuh laáb jubíát túttimah, í enechah, ã jígo hat át túut numúp wat jĩ. Áih móot yeó ã yeh iigát pah yeh

* **16:24** Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * **16:25** Mt 10.39; Lc 17.33;
Jn 12.25 * **16:27** Mt 25.31 * **16:27** Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer
17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6

iíg, áih yéguehbüt biíc yoobó túi baabní át yeh iiguíp wüt jĩ. ³ Páant ã yeh iiguíchahjeh, Moisés, Elíasji biícđih Jesús pebh jíghnit, caandíh ít míic wéhenap wüt jĩ. ⁴ Páant ã yapachah ennit, Pedroboó Jesúsđih nin pah át niijíp wüt yuh jĩ:

—¡Maá, ninjĩh jwĩ jumuchah, ã túina caá! Ma náahachah, biíc peihcanni m̄uh dáhna jwĩ chájbična caá. Míih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahđihbüt jwĩ cháj wúhbična caá, át niijíp wüt jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchahjeh, túi yeh iigni mah pōh panihni queédih át dei juyúp wüt jĩ. Páant ã dei juyúchah, caán chawat yoób nin pah Dios át niijíp wüt jĩ: “Nin wã wūh wã oini caá. Caandíh búdí wã wēina caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó”, át niijíp wüt jĩ.*

⁶ Páant ã niij wéhenachah joinít, úmna, ã bohénit ít páah yoh ñajap wüt jĩ. ⁷ Páant í páah yoh ñajachah ennit, Jesús í pebhna juí, queédih teo jáhanit,

—Ñi ñah ñuhú. **Butéh ñi ennidih, ñi joiníđihbüt ñi úmca bojó,** át niijíp wüt jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, ñah ñuhna, Jesúsđihjeh ít enep wüt jĩ. Bitá í ennitjiboó ít wihcap wüt jĩ.

⁹ Túttimah, jeemánt dei jūóhna, Jesús queédih nin pah át niij wutap wüt jĩ:

—**Butéh ñi enatjđih bitadih ñi naóh jwuhca bojó. Weém, nihat cāacwā úud jeñé, wunniji wã jwúub boo pud jūwát túttimah, caandíh bitadih ñi naáwáchah, ã túibična caá,** át niijíp wüt jĩ.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, queét biíc peihcannit caandíh nin pah ít niij úabh jói enep wüt jĩ:

* **17:5** Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18

—‘Dios ã wahni, ã jũúwát pínah jãtìh, Elíasboó ã jũóhbiḡna caá’, Moisés ã wutajidih bohénit ìpĩ niíj bohéna caá. ¿Dépah niíjìh tigaá queét páant ì niíj? Ìt niíj wábh joyóp wut jĩ.*

11 —Yoobópdiḡh tigaá ì niíj naáwáp. Elíasdiḡh Dios ã jwíih jũúwát túutap jĩ, niḡhatdiḡh ã ámoḡat pínah niijná. 12 Páant niijnít, nin pah yeebdiḡh niijná caá wã chãjap. Elías wãát jaí péanap be. Páant ã jayúchah yuhna, yeebdiḡh bohénit caandíh ìt beh encap jĩ. Pánih beh encan, ded pah ì náḡat pah-jeh caandíh ìt chãjap taga. Páant ì chãjat pah-jeh muntìh, weemdiḡhbut ì chãjbipna caá. Páant ì chãjachah, weém niḡat cãacwã úud jeñé, yeejép wã yapbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.*

13 Páant ã niíj naáwáchah joinít, “ ‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ã chãjap”, niijnít, queét ìt beh joyóp wut jĩ.

Wãá wunat jumnidih Jesús ã booaat

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Pánih míic wéhe dei jũóhniḡt, jeé ñaj deyepboó Jesús biíc peihcannit ã pej jumniḡt biícdiḡh ã jwúub dei jayúp jĩ. Páant ì jwúub dei jayúchah, dawá cãacwã cãtíh jũóhniḡt, biíc newé Jesús pebh jainít, ã bódiḡha caj yoh ñajap jĩ. Pánih bódiḡha caj yoh ñajniḡt, nin pah Jesúsdiḡh ã niíj naáwáp jĩ:

15 —Maá, wã wúúhdiḡh ma jĩḡah eneé. Caandíh wãá wunat ã ñahachah, yeejép ãpĩ yapna caá. Dawá láa tuu cúutboó ãpĩ buúḡ cáona caá. Biíh láa mujboó ãpĩ daab yóh bejna caá. 16 Pánihna, caandíh ì booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandíh wã

* 17:10 Mal 4.5 * 17:12 Mt 11.14

ub juyúp yuh be. Obohjeéhtih, queét caandíh ì jéih boocap be, ã niijíp jĩ.

17 Páant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—Yeéb yeejépwã weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdíh táí jenah joicán, ñi tac buugábi? Wã pebh caandíh ñi ub jũúwá, ã niijíp jĩ.

18 Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebh ã wãúhdih ì ub juyúp jĩ. Páant ì ub juyúchah, caandíh wunat túutni nemépdih Jesús ã bacat túutap jĩ. Páant ã wutuchahjeh, ã bacachah, wunnijiboó ã táí boonap jĩ.

19 Páant ã yapat túttimah, jwiít ã bohénit mícjeh jumna, Jesúsdi h nin pah jwĩ niij úúbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwĩ wutuchah yuhna, át baccan? jwĩ niijíp jĩ.

20 —Wã wēpatdih yeebdíh wã wãhuchah yuhna, caandíh náhnican, weemdíh ñit táí jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Mostaza túbih ã jummat pah, yeéb Dios ã wēpatdih bainíjeh ñi táí jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chãjbipna caá: Nin jeedíh ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ã bejbipna caá. Pánih táí jenah joiná, ni hatdíh ñi jéih chãjna caá.* 21 Obohjeéhtih, pánihni nemépdih ñi bacaat túut niijná, Diosdi h búdí úúbat caá náhap. Pánih úúbhna, jeémp jwuhcan, Dios ã wēpatdih chah ñi táí jenah joibípna caá. Pánih chah jenah joinít jumna, pánihnit nemépwádhbat ñi jéih bacat túutbipna caá, jwiít di h Jesús ã niijíp jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdi h ã jwúúbh naáwát
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

* 17:20 Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2

22 Galilea baácboó Jesús biícđih jwĩ bejehah, caán jwiítđih nin pah ã jwũb níj naáwáp jĩ:

—Weém nihat cãacwã úud jeñédih cãacwã teonit, bitadih ĩ wũhbipna caá. ²³ Páant ĩ wũhat túttimah, queétboó weemdíh ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ maoniji biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwũb boo pũd jũóhbipna caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã níj naáwáchah joiná, búdí jwĩ jĩgahap jĩ.

Jesús queejĩh jacmant dinerodih ã bidat tútat

24 Capernaum tútchina jwĩ juibínachah, Dioíh mũudíh ĩ en dawát jíib ubnitboó Pedro pebhna juibínit, caandíh nin pah ĩt níj úubh joyóp wut jĩ:

—¿Yeebdíh bohéniboó Dioíh mũudíh en dawát jíib pínahđih ã jíib chãjcan níit? ĩt niijíp wut jĩ.*

25 —Ã jíib chãjbipna caá, Pedro át níj jepahap wut jĩ.

Páant ã niiját túttimah, jwĩ jumni mũuná Pedro ã waadáchah, Jesúsboó caandíh nin pah ã níj úubh joyóp jĩ:

—¿Simón, dépah tigaá ma níj jenah joí? ¿Nin baácđih moón ĩ maáta detboodíh tigaá ĩ jíib ub, ma jenah joyóchah? ¿Íih baácđih moondíh níit? ¿Biíh baácđih moónboodíh níit ĩ jíib ubup, ma jenah joyóchah? Pedrodih ã niijíp jĩ.

26 —Biíh baácđih moondíh tigaá ĩpĩ jíib ubup, Pedro ã níj jepahap jĩ.

—Pánihna, maáta ĩih baácđih moónboodíh ĩpĩ jíib ubcan caá. ²⁷ Páant ĩ jíib ubcah yuhna, queét jíib ubnitđih íjaíhcan, jwĩ jíib chãjbipna caá. Íimboó queej wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queejđih

* 17:24 Ex 30.13; 38.26

ʌbnit, ʌih jacna dinero júdudih ma bid jʌibípna caá. Caán júdu jwiít chénewáih jíib pínahdih ʌbnit, jwĩ jíib bʌudáátidih jíib chājadih ma bejeé, Jesús Pedrodih ʌ niijíp jĩ.

18

*“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ʌ niiját
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Caán láa jwiít ʌ bohénit Jesús pebh jʌibínit, nin pah caandih jwĩ níj ʌábh joyóp jĩ:

—¿Dios ʌ maáh jʌmʌpboó jwĩjeéh jʌmni déhe tigaá jwĩ maáh panihni ʌ jʌmbi? jwĩ niijíp jĩ.*

² Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús wébítidih jʌúwát tútʌnit, caandih jwĩ cātíh ʌ ñʌhat tútʌp jĩ. Páant ʌ ñʌhuchah, jwiítidih nin pah ʌ níj naáwáp jĩ:

³ —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ñi jenah joyátidih tút nʌmniít, wébít oboh jʌmniit í jenah joyát pah jenah joinít, Dios ʌ maáh jʌmʌpboó ñi jéih waadbípna caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ñi jenah joicán, Dios ʌ maáh jʌmʌpboó ñi jéih waadcán niít.* ⁴ Pánihna, det wébít í jenah joyát pah jenah joinít, Dios ʌ maáh jʌmʌpboó chah wʌtʌnit í jʌmbipna caá. ⁵ Det wíihwā jʌmna, wā wʌtat pah bita nin wébít panihnidih wēi jwāáhnit, weemdíhbut í wēi jwāáhna caá, Jesús ʌ niijíp jĩ.

*Jwĩ yéej chājat tútat ʌ tobohat
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)*

⁶ “Nin wébít panihni weemdíh túi jenah joiníidih ded ʌ yéej chājat tútatjii jíib, Dios caandih yeejép pohba ʌ peéh chājbipna caá. Pánihna, caandih ʌ yéej

* **18:1** Lc 22.24 * **18:3** Mr 10.15; Lc 18.17

chājat tútat pínah jātih, āih butdih búdí jeé júdujīh chéu búudhñit, búdí mujna caandíh ĩ yohochah, āta túi taga. Páant ĩ chājachah, caán wébít panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh āta peéh chājcan taga. ⁷ Ded bitadih yéej chājat tútnidih Dios búdí ā peéh chājachah, tūbit yeejép ā yapbipna caá. Bitadih yéej chājat tútnit páantjeh ĩ jumbipna caá. Obohjeéhtih, queétboó yeejép yoobát ĩ yapbipna caá.

⁸ “Míih téihyajīh, jítchajīh yéej chājna, caandíh ma bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dūbcan niít. Caandíh ma yohochah nihna, caan dáhjeh āta búud tágaá. Meémboó pánihni cólohjeh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh bóod yohcan nihna, chénat pah dahjīh iiguípna ma bejchah, búdí yeejép mata yap tagaá.* ⁹ Pánihat pah mūntih, míih quíibjīh ennit, yéej chājna, caan dáhdih ma wāat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dūbcan niít. Caan dáhdih ma yohochah nihna, caan dáhjeh āta búud tágaá. Biícjīh quíib wihcan yuhna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, míih quíib chénat pah dahjīh iiguípna ma bejchah, chah yeejép mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús ā niijíp jī.*

*Búudní oveja naáwát
(Lc 15.3-7)*

* **18:8** Mt 5.30 * **18:9** Mt 5.29

10 “Nin wébít panihnidih ñi en iicá bojoó. Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét wébít dih ded pah í yapachah Diosdih naáwát túut niijná, queétdih en daonít ángelwã wã íip pebhna ípí bejna caá.* 11 Weém nihat cãacwã úud jeñé, nin baác dih moón yeejép chãjnit, iiguípna bejnit déedih táí ubudih wã jũúwúp jĩ. 12 Queét iiguípna bejnit, buudnít ovejawã panihnít í jamna caá. Pánihnít í jamuchah, nin wã naáwát dih ñi táí jenah joyoó: Cien ovejawãdih bíbohni bíic oveja ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chãjbi, yeéb ñi jenah joyóchah? Bitá noventa y nueve ovejawãdih í jeémát yílip jamupboó jwejnit, caán buudnídih bididih ã bejbipna caá. 13 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán buudnídih ã bid juyúchah, ã jwejnit noventa y nuevedih ã weñat chah caán ã bid juníboodíh ã wëibipna caá. 14 Pánihat pah wã íip jeáboó jamni nin oboh jamni panihni buudnít í jumatdih ã náah yaccan caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

Bitá Jesúhwã meemdíh í yéej chãjachah, ded pah chãjat

(Lc 17.3)

15 “Ded weemdíh jepahni meemdíh ã yéej chãjachah, míic ámohat túut niijná, bitá í joicápboó caandíh míic wéhenadih ma bejeé. Páant ma niijíchah joinít, ã jepahachah, ñi jwúub míic pej jambipna caá, páant mantih.* 16 Obohjeéhtih, meemdíh ã jepahcah bácah, Dios ã wútat pah, bitá chénewãdih ma numah bejeé, queét í joyóchah, caandíh míic wéheat túut niijná.* 17 Yeéb bíic

* 18:10 Ez 34.16; Lc 9.10 * 18:15 Lc 17.3 * 18:16 Dt 19.15

peihcannitdih ã jepahcah enna, wĩihwã nihat ñi míc wáacapna caandih ñi nũmah bejeé, ã yéej chãjatdih ma naáwáchah, queét nihat ĩ joyát pínah niijná. Pánihna, míc wáacnitdihbut ã jepahcah enna, Diosdih náahcan, ã yéejatdih cádahícat peéh, caandih ñi pej jum cádahaá.

18 “Yoobópdihi yeebdih wã naóhna caá. Ded ã yéej chãjatdih cádahcat jíib, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jumna caá’, yeéb wĩihwã ñi niijíchah, Diosbut caandih biíc yoobó ã niijbípna caá. Ded ‘Wã yéej chãjatdih jĩgahnit, wã cádahna caá’, niijnídih ‘Meém yéejatdih yohni ma jumna caá’, ñi niijíchah, Diosbut caandih biíc yoobó ã niijbípna caá.*

19-20 “Chénewã, biíc peihcannit wĩihwã ñi míc wáacachah, ñijeéh wã jumna caá. Pánihna, det chénewã Diosdih ñi wúbát pínahdih biíc yoobó ñi jenah joyóchah, wã íip jeáboó jumni ñi wúbát pah ã chãjbiipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

21 Páant Jesús ã niijíchah joiníji Pedro ã pebh jwibínit, nin pah caandih ã niijíp jĩ:

—¿Maá, wã dée dawá láa weemdih ã yéej chãjachah, débóí láa tigaá caán ã yéej chãjatdih wã íij cádahbí? ¿Siete láa cádahat ã náah níit? ã níij wúbh joyóp jĩ.

22 —¿Ma joyoó! Bíih meemdih dawá láa ã yéej chãjachah yuhna, siete láajeh íij cádahat ã náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ã yéej chãjachah yuhna, meémboó caandih ma jwúub náhnica bojoó, Pedrodih Jesús ã níij jepahap jĩ.*

* 18:18 Mt 16.19; Jn 20.23 * 18:22 Lc 17.3-4

Teo wāhni biñh ã jīb bũdđáátdih ã quíib bũdđcát naáwát

23 “Bita ĩ yéej chājatdih quíib bũdđátdih jenah joinít, nin wā naáwátdih ñi túi jenah joyoó: Dios ã maáh jumat nin pah ã jumna caá. Biíc baácdih moón ĩ maáh ã pebh moón caandíh ĩ jīb bũdđánachah, ĩ jīb bũdđáátdih ã jīb chāj beedáát túttup be. 24 ĩ jīb bũdđáátdih ã jenah enechah, biíc caandíh teo wāhniboó búdí yoobát ã jīb bũdđánap be. Búdí ã jīb bũdđáátdih jéihnit, caandíh ã pebh ã bid bojop be. 25 Ā jéih jīb chājcah enna, ã maáhboó caandíh, yad, ã weh, nihat áih bií dée biícđih bitaboodíh ã jīb chājat túttup be, queét ĩ jībñh ã jīb bũdđáátdih ã jīb chājat tútt niijná. 26 Páant ã jīb chājat túttuchah joinít, caán búdí jīb bũdđániboó ã maáh pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ã úbúp be. ‘Maá, weemdíh jīgah ennit, ma pāi jwuhú. Meemdíh wā jīb bũdđáátdih wā jīb chāj beedábipna caá’, ã niijíp be. 27 Páant ã niij úbúchah joinít, caandíh jīgah ennit, ‘Weemdíh ma jīb bũdđáát ã jumna naáh’, ã maáh caandíh ã niijíp be.

28 “Páant ã niiját túttimah, búdí jīb bũdđánijiboó bac bejnit, biñh caán biícđih ĩ maáhdih teo wāhnidih ã jwāáap be. Pánih jwāáhñit, caánboodíh bainí ã jīb bũdđáátdih íjnit, áih but nahdih jōp teonit, ‘jWeemdíh ma jīb bũdđáátdih waícanjeh ma jīb chājaá!’ caandíh ã niijíp be. 29 Páant ã niijíchah joinít, caán bainí jīb bũdđániboó ã pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh búdí ã úbúp yah be. ‘Weemdíh jīgah ennit, bainí ma pāi jwuhú. Meemdíh wā jīb bũdđáátdih wā jīb chāj beedábipna caá’, ã niijíp yah

be. ³⁰ Obohjeéhtih, páant ã niúj wúbúchah yuhna, caandíh jǐgah encanjeh, caánboó ã jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo wǎhndih nemat mǎúboó ã nemat túutap be. Æ jíib chǎj beedánachahna, caandíh ãta baca tagaá.

³¹ “Pánihna, búdí jíib bǔdániji bainí jíib bǔdánidih páant ã chǎjachah enna, íjnit, bita teo wǎhntboó ĩ maáhdih naóh yacadih ĩ bejep be. ³² Páant ĩ naóh yacachah joinít, ĩ maáh ĩ naóh yacnidih bid bojnit, nin pah caandíh ã niúj jǎihǎp be: ‘ĭMeém yeejép pohba caá! Meém weemdíh búdí ma wúbúchah, “Búdí ma jíib bǔdáátidih ã jǔmǔ naáh”, wǎ niijíp yuh be. ³³ Obohjeéhtih, meemdíh páant wǎ niijíchah yuhna, bac bejnit, meemdíh bainí jíib bǔdánidih meémboó mat jǐgah encap wut be. Ma jíib bǔdáátidih wǎ náhnicat pah mǎntih, caánboó meemdíh ã jíib bǔdáátidih ma náhnicah, ãta túi tagaá. ¿Dépanih tibeé caandíh jǐgah encanjeh, páant ma chǎj?’ ã maáh caandíh ã niijíp be. ³⁴ Páant niijnít, búdí íjnit, nemat mǎúboó caandíh ã nemat túutap be. Æ jíib chǎj beedánachahna, ãta baca tagaá.

³⁵ “Caan páh tigaá Dios yeebdíh ã chǎjbipna caá. Yeéb nihat ñi déewǎ yeebdíh yeejép ĩ chǎjatjidih ñi quíib bǔdcáh ennit, caánboó yeéb ñi yéej chǎjatjidihbut bíic yoobó ã quíib bǔdcán niit”, Jesús jwiitdih ã niijíp jǐ.

19

Ĭweha mána yaáhdih ĩ yohcat
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Páant niíj naóh péanit, caán Galilea baácboó jumniiji Judea baácna Jesús jwiít dih ã numah bejep jĩ. Pánih bejnit, caanná juibína, Jordán mujdih chúuh bejnit, conanaamánt jwĩ juibínap jĩ. ² Pánih caanná juibínit, jwĩ jib bejchah, dawá cãacwã jwiít dih ã péenap jĩ. Páant ã péenachah ennit, ãjeéh bejnit wunnitdih Jesús ã boonap jĩ.

³ Páant jwĩ bejchah, jwiít dih jwãáhnit, biquína fariseowã nin pah Jesús dih ã niíj úubh joyóp jĩ, ded pah ã jepahachah joinít, caandih naóh yacat túut niijná:

—¿Jwĩ weha mána yaáhdih jwĩ yohochah, áta túi taniít? ¿Dios ã wutatboó páant niít ã chãjat túutup, ma jenah joyóchah? ã niíj úubh joyóp jĩ.

⁴ —¿Moisés nin pah ã niíj daacátjidihi ñi bohé jwuhcannit jĩ? ‘Dios biíhmah nin baác dih chãjni newé yaddihbut át chãjar wut jĩ’, át niíj daacáp tajĩ.* ⁵ Páant niíj daácnit, nin pahbut át jwúub niíj daacáp tajĩ: ‘Páant ã chãjachah, newé ã mánadihi cádahnit, yadjĩh biíc dih ã jumnipna caá. Pánih jumna, queét chénewã jumna yuhna, biíc bácah panihnit caá ã jumup’, át niíj daacáp tajĩ.* ¿Páant ã niíj daacátjidihi ñi bohé jwuhcannit jĩ? ⁶ Páant ã daacátji pah queét chénewã jumnitji biíc bácah pah ã jumna caá. Pánihna, ã téihya chéwechah, Diosjeh tigeá queét dih biíc dih ã jummat túutna caá. Páant biíc dih ã chãjachah, queétjeh ã míic cádahcat caá náahap, Jesús queét dih ã niíjip jĩ.

⁷ Páant ã niíjíchah joinít, queét fariseowã nin pah ã jwúub niíj úubh joyóp jĩ, páant mantih:

* **19:4** Gn 1.27; 5.2 * **19:5** Gn 2.24

—Meém páant ma niijíchah yuhna, Moisésjeh nin pah át niij daacáp tajī: ‘Majeéh bólidih yohíhna, “Meém ma túicat enna, meemdíh wā yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wūhuú. Páant niij daác wūhñit, majeéh bólidih ma yohochah, ā túina caá’, Moisés át niij daacáp tajī.* ¿Páant ma niijíchah yuhna, Moisésboó dépanih tigaá páant át niij daácji? ĩ niijíp yuh jī.

8 —Ñi n̄owā Diosdih ĩ yap yohochah enna, Moisés nin pah át niij daacáp tajī ‘Ī weha mánadih yohna, páant tií ĩ chāj dáhwa naáh’, át niij daacáp tajī. Páant ā niijíchah yuhna, biíhmah pohba páant át nihcap tajī. 9 Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded ājeéh bólidih yohna, biíhjīh mi yeejép chājcah yuhna, biíh wilidih jwáub áa jumna, caántjīh yeejép chājna caá ā chājap. Pánihna, ā yohnihjidih áa jumñibut caántjīh yeejép ā chājna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

10 Páant ā niijíchah joinít, jwiít ā bohénit caandíh nin pah jwī niijíp jī:

—Páant newé yadjīh ĩ míc yohat ā túicah, áa wihcah áta túi tagaá, jwī niijíp jī.

11 —Yeéb ñi niiját pahjeh tigaá ā jumap. Dios biquína ā ñionitdihjeh ā áa jummat túutcan caá. 12 Biquína neoná yaáhdih náahcannit pínah ĩ cāac jumna caá. Bitadih ĩih quehli tíbnadih ĩ íib yohochah, yaáhdih náahcannit ĩ jumna caá. Bitaboó Diosdih teo wūhñit jummat túut niijná, yaáhdih ĩ bidcan caá. Pánihna, ded túi joiní jumna,

* 19:7 Dt 24.1-4; Mt 5.31 * 19:9 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

Diosdih teo wāhat túut niijná, páant tigaá jumat náahap, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

*Jesús wébít dih ã wúbát
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Páant jwiít dih ã naáwát túttimah, Jesús queétdih ã teo jáha wúbát pínah niijná, cāacwā ĩ wehdih ã pebhna ĩ wub juyúp jĩ. Páant ĩ wub juyúchah ennit, jwiít ã bohénitboó queétdih jwĩ jípónih jũihñap jĩ.

¹⁴ Páant jwĩ jáihñachah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—Wébít wā pebh ĩ jūúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wā maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jenah joinít ĩ jumap. Pánihna, Dios ã maáh jumapna waadnítoó nit wébít ĩ jenah joyát pah jenah joinít ĩ jumna caá, ã niijíp jĩ.

¹⁵ Páant niijnít, queét wébít dih ã teo jáha wúbáp jĩ. Pánih wúbh péanit, jwiít dih ã jwúub numah bejep jĩ.

*Dawá bií dée bíbohni Jesús dih ã wúbh joyát
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

¹⁶ Páant jwiít dih ã numah bejchah, biíc newé Jesús pebh joinít, nin pah caandih ã niij wúbh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá túnidih wā chājbi? ã niijíp jĩ.

¹⁷ —¿Dépanih tigaá túi chājat pínahdih weemdih ma wúbh joí? Diosjeh caá túini. Páantjeh Diosjeéh jumíhna, ã wutat pah ma chājaá, caandih Jesús ã niij jepahap jĩ.

18 —¿Ded wʉtatdih niij tígaá ma chāj? ã niij jwúub wúbh joyóp jĩ.

—Cāacwādh ma mao yohca bojoó. Ma áa nihcannijĩh ma yéej chājca bojoó. Ma nʉmca bojoó.*Ma yeeca bojoó. 19 Ma mánadh ma túi chājaá.*Meemjéh ma míic oyat pah bitadibʉt ma oyoó.*Nin wʉtatdih jepahat caá náahap, Jesús caandíh ã niij jepahap jĩ.

20 —Caán wʉtatdih weém wāpĩ yap yohcan caá. ¿Diosjeéh túi jummat túut niijná, ded panihat tígaa weemdíh páantjeh ã jʉdh? Jesúsdi h ã jwúub niij wúbh joyóp jĩ.

21 —Meém yéejat wihcanni jumíhna, nihat míih bií déedih jíib chāj wāhʉdh ma bejeé. Pánih jíib chājnit, nihat ma jíib teonidih moh yéejnitdih ma jwúub wūhú. Páant ma wāhʉchah, nin baácboó ma bíbohathi chah túini míih pínah Dios pebhboó ã jʉmbipna caá. Pánih queétdih wāh péanit, wājeéh ma jūwá, Jesús caandíh ã niijíp yah jĩ.

22 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chāj wūhíhcan, búdí ã jígahap jĩ. Pánih jígahnit, jepahcanjeh, ã jwúub bejep jĩ.

23 Páant ã bejehah ennit, Jesús jwiítdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Ded dawá bií déedih bíbohni Dios ã maáh jumʉpboó ã bejihichah yahna, caandíh ã bʉona caá. 24 Camelloboó awí íitbitdih ã yabac bejihichah nihna, áta bʉo tagaa. Pánihat pah, dawá bií déedih

* 19:18 Ex 20.13-16; Dt 5.17-20

* 19:19 Ex 20.12; Dt 5.16

* 19:19 Lv 19.18

bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waádíhichah yuhna, búdí ã buona caá, ã niijíp jĩ.*

²⁵ Páant ã niijíchah, joi wúhi bejnit, nin pah Jesúsdih jwĩ niijíp jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dios ã jumapboó ded ã jéih waadcán niít, jwĩ niijíp jĩ.

²⁶ —Căacwă ded pah ĩ jengah joyátjĭhjih ĩ túi chăjĭhna yuhna, Dios pebhboó ĩ jéih bejcan niít. Diosjeh caá iiguípna bejnit déedih ã túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih chăj beedáni. Dedé jéihcat pĭnah caandĭh ã wihcan caá, jwiít dih ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandĭh nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, weemdĭh ma joi jwúhuú. Majeéh péeat túut niijná, jwiítboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ. ¿Páant jwĩ chăjat jĭib, dedédih tigaá jwiít dih ma wúhbi? ã niijíp jĩ.

²⁸ —Yoobópdih yeebdĭh wă naóhna caá. Péeni yeó jáap túttimah, nihat jáap míic ã túut nuumbĭpna caá. Caán láa weém nihat căacwă úud jeñé, jeáboó maáh wă jumĭpna caá. Páant maáh wă jumuchah, yeéb wă bohénitboó judíowă doce poómpnadih wăjeéh watnit ĩni jumĭpna caá.*

²⁹ Ded weemdĭh teo wúhat túut niijná, ĩih muú, ã mána, ã déewă, ã weh, ĩih wápchidih yuh buca ã cádahachah, Diosboó caandĭh chah ã jwúub wúhĭpna caá. Pánih cádahnit, weemdĭh teo wúhnitboó Diosjeéh páantjeh ĩ túi jumĭpna caá. ³⁰ Obohjeéhtih, nin baácboó dawá maáta panihnitji Dios pebhboó oboh jumnit ĩ jumĭpna caá. Nin baácboó dawá

* 19:24 Pr 11.28 * 19:28 Mt 25.31; Lc 22.30

oboh jumnitji jeáboó maáta ĩ jumbipna caá, Jesús jwiít dih ā niijíp jĩ.*

20

Iguíhadih teonit naáwát

¹ “Dios ā maáh jumat nin pah ā jumna caá: Iguíha mínah cheibitjeh áih iguíhadih teo wāh nit pínahdih bididih ā bejep be. ² Pánih bejnit, jwāáhna, queétdih nin pah ā niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ñi teo wāhat jíib jwĩpĩ jíib chājat pah yeebdíh wā wāh bípna caá’, ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, tewedih ĩ bejep be. ³ Las nueve dée, jíib chājat tólihna pebhboó ā bejep be. Pánih bejnit, bita caanjíh ñuh nitdih ā enep be. ⁴ Pánih ennit, queétdihbut nin pah ā niijíp be: ‘Yeebbát wíih iguíhaboó tewedih ñi bejeé. Teo cádahat horadih ñi tewat jíib wā wāh bípna caá’, queétdih ā niijíp be. ⁵ Páant ā niijíchah joinít, queétdihbut tewedih ĩ bejep be. Yeó jáap tac yoób bejna, bita ñuh nitdih jwāáhnit, bíic yoobó queétdihbut ā niijíp be. Las tres dée bita ñuh nitdih jwāáhnit, bíic yoobó queétdihbut ā niijíp be. ⁶ Las cinco dée bita ñuh nitdih jwāáhnit, nin pah queétdih ā niijíp be: ‘¿Dépanihna nihat yeó jáap teocan, ñuh tigaá ñi chāj?’ ā niijíp be. ⁷ ‘Jwiít dih tewat watni ā wihcan caá’, ĩ niijíp be. Páant ĩ niijíchah joinít, iguíha mínah queétdih nin pah ā niijíp be: ‘Wíih iguíhana bejnit, ñi teobi jwuh huá’, queétdih ā niijíp be.

⁸ “Cheyeh caán iguíha mínah caandíh teo wāh ni maáhdih nin pah ā niijíp be: ‘Queét teonit dih

* **19:30** Mt 20.16; Lc 13.30

jũúwát túutnit, ì tewat jíib ma wũhúú. *Pée jwinít dih ì tewat jíib ma jwíih wũhúú. Páant queétdih ma wũhat túttimah, ì jãtìh jwinít dih ma wũhúú. Pánìh queétdih jíib chãj péa, bita ì jãtìh jwinít dih ma wũhúú. Queétdih wũh péa, bita ì jãtìh jwinít dihbút ma wũhúú. Queétdih wũh péa, waóh jwinít dih ma jíib wũhúú', ã niijíp be. Pánìhna, ã niiját pah queétdih ã jíib chãjap be. ⁹ Las cinco dée tewedih jwinít dih nihát yeó jáap ì tewat jíib pah bóo ã wũhup be. ¹⁰ Queét nihát teonit dih biíc yoobó ã wũhup be. Queét waóh tewedih jwinít boó 'Jwiít dih chah ã jíib wũhbiipna caá', ì niij jenah joyóp yah be. Obohjeéhtìh, queétdihbút biíc yoobó ã wũhup be. ¹¹ Queétdih biíc yoobó miíc ã jíib chãjachah enna, caandíh búdí íjnit, nin pah ì niij jũihñup be: ¹² 'Jwiít boó nihát yeó jáap, túbit ã chãhachah, búdí jwí tewechah, queét pée jwinít boó biíc hora-bitjeh ì tewechah yahna, jwiít nihát dih biíc yoobó ma jíib wũhat, ã túican caá', caandíh ì niijíp be. ¹³ Páant ì niij jũihñuchah joinít, nin pah biíc ìjeéh jumnidih ã niijíp be: 'Meemdíh wã niijátji pah tigaá wã jíib chãjap. Ñi tewat jíib wũhñit, meemdíh wã yeecan caá. ¹⁴ Ma tewat jíib ubnit, ma bejeé. Weém wã náahat pahjeh queét bainí teonit dihbút meemdíh wã wũhat biíc yoobó wã jíib wũhup be. ¹⁵ Ded pah wíih dinerojìh chãjna, wíih pínahjeh caá. Weém queét moh yéejnit dih jìgah ennit, búdí wã jíib wũhuchah enna, ¿yeéboó íj níit, páant ñi niijíp?' iguíha mínah queétdih ã niijíp be.

¹⁶ "Pánìhat pah tigaá det waóhñitji péenit ì jumbipna caá. Péenitjiboó waóhñit ì jumbipna caá",

* **20:8** Lv 19.13; Dt 24.15

Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwúub naáwát
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Páant niij péanit, dawá cáacwā jwĩjeéh ĩ péenachah, Jerusalén tátchina bejni namádih jwĩ bejep jĩ. Pánih bejna, chibít yúup jwiít dih namah waóh bejnit, jwiít dihjeh nin pah Jesús ã niij naáwáp jĩ:

¹⁸ —Jerusalén tátchina bejna caá jwĩ chãjap. Caanná jwĩ juibíat túttimah, weém nihat cáacwā úud jeñédih eníhcanniboó sacerdotewā ĩ maátadih, Moisés ã wutatjidih bohénitdihbat ã duó wáibipna caá. Páant ã duó wáyachah, weemdih teonit, ĩ mawat túutbipna caá. ¹⁹ Pánih mawat túutnit, judíowā nihcannitdih ĩ jwúub wāh yapabipna caá. Queétboó weemdih deohnit, ĩ puñat túttimah, cruzboó ĩ péoh dodh mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā íp weemdih ã jwúub boobipna caá, ã niijíp jĩ.

*Santiagowā ĩn Jesús dih mi úubát
(Mr 10.35-45)*

²⁰ Pánihat túttimah, Zebedeo ã weh ínboó mi weh biíc dih Jesús pebh júnit, caandih úubát túut niijná, mi bódicha caj yoh ñajap jĩ. ²¹ Páant mi bódicha caj yoh ñajachah ennit, Jesús nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Ded pah wā chãjatdih tigaá ma náah? ã niijíp jĩ.

—Maáh waadná, nit chénat pah wā weh meém biíc dih ĩ wutat pínah niijná, biíc ma jéihyepmant

* **20:16** Mt 19.30; Mr 10.31; Lc 13.30

bóo bɯwámant, biíhdih wáyámant bóo bɯwámant ma chéúdat tútú, mi niijíp jĩ.

22 —Ded pah ñi úbát dih ñi jéihcan caá. Ded wã maáh jumapboó jumíhni, weemdíh yeejép ã yapat pínah, biíc yoobó caandíhbut ã yapachah yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wã maáh jumapboó wãjeéh ã wutbipna caá. ¿Yeebdíhbut páant yeejép ã yapachah yuhna, ñi cádahbican naniít? mi wehdih Jesús ã niijíp jĩ.

—Jwĩ cádahcan niít, ñi niij jepahap jĩ.

23 —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Yeejép wã yapat pah yeebbát biíc yoobó ñi yapbipna caá. Obohjeéhtih, wãjeéh wutnit pínahdih weémboó wã jéih ñiocan caá. Wã ípboó queétdih átát ñiwip taga, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

24 Páant ñi niij úbúchah joinít, jwiít diezboó queétdih jwĩ íjip jĩ. 25 Páant jwĩ íjatdih ennit, Jesús jwiít nihtdih ã míic wáacat tútup jĩ. Páant jwĩ míic wáacachah, nin pah jwiít dih ã niij naáwáp jĩ:

—Judíowã nihcannit ñi maátaboó ñih cáacwādh tabit wutnit ñi jumad dih ñi túi jéihna caá.

26 Obohjeéhtih, queét wutnit ñi jumap pah yeéb ñi jumca bojoó. Yeébbó maáta jumíhna, bitad dih túi teo wáacnit ñi jumú.*

27 Waóh nit jumíhna, teo wāh nit pah jumap caá náahap.*

28 Weém niht cáacwā úd jeñéboó cáacwā weemdíh ñi teo wáacat pínah niijná, nin baácboó wã jūóhcap jĩ. Obohjeéhtih, cáacwādh teo wáacat tút niijná, queét iiguípna ñi bejat déedih wan wāhdih wã jūwáp be, Jesús ã niijíp jĩ.*

* 20:26 Lc 22.25-26 * 20:27 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26

* 20:28 Lc 22.27; Jn 13.12-15

Jesús chénewā jéih encannitdih ā booaat
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jwiít Jerusalén tátchina bejna, Jericó tátchidih jwī chóop yap bejep jī. Páant jwī chóop yap bejehah, dawá cāacwābut jwiítidih ī péenap jī.

³⁰ Jericó wáihyat júda jēcdih bac bejnit, chénewā jéih encannit namá jwēejdih ī chūuduchah, jwī enep jī. “Jesús, Nazaret tátchidih bóo caá ā yap bejep”, bita ī niijíchah joinít, nin pah ī niij ñaac ejep jī:

—¡Maá, David jumima, Dios ā wahní jwiítidih ma jīgah en teo wáacá! ī niijíp jī.

³¹ Páant ī niij ñaacáchah joinít, cāacwāboó queétdih jūihnit,

—¡Páant bóojeh! Ñi ñaac cádaahaá, ī niijíp yuh jī.

Obohjeéhtih, páant ī niij jūihñachah yuhna, queétboó joicánjeh, chah ī ñaacáp jī:

—¡Maá, David jumima, Dios ā wahní, jwiítidih ma jīgah en teo wáacá! ī niijíp jī.

³² Páant ī niij ñaacáchah joinít, Jesús chāo ñáh, ā pebhna jūúwát túutnit, queétdih nin pah ā niijíp jī:

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ñi náah? ā niijíp jī.

³³ —Maá, jéih enatdih caá jwī náahap, ī niijíp jī.

³⁴ Páant ī niijíchah joinít, Jesús queétdih jīgah ennit, ñih quíibdih ā teo jāhanap jī. Páant ā teo jāhanachahjeh, ī yoób enep jī, buca. Pánih ennit, caandíh ī péenap jī.

21

Jesús wā Jerusalénna ī waadát
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén tátchina tóah jumibínit, Olivo wāt jumni pácahi jumni jeéboó jwī jumibínap jī. Pánih jumibí, páuh

laab béjna, Betfagé wāt jumni tútchibitdih jwĩ tóah jwibínap jĩ. Caanná jwibínit, Jesús chénewã jwĩjeéh jumnitdih caán tútchina ã wahap jĩ. ² Pánih wahnit, nin pah queétdih ã niij wwtup jĩ:

—Con tútchina waadnít, burroma mi wũáh biícđih ñi enbipna caá. Pánih en, queétdih watnit, weemdíh ñi ub jũóh wũhú. ³ Páant ñi ub jũúwáchah ennit, cãacwã yeebdíh ñi wũbh joyóchah, nin pah ñi niij jepahaá: ‘Jwĩ maáh queétdih ã náah jwũhup be. Péanit, queétdih ã jwũwabipna caá’, ñi niijí, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Zacaríasji nin pah át niij daacáp tajĩ:

⁵ “Jerusalén tútchidih moondíh nin pah ma niij naáwá: ‘Dios weemdíh nin pah ã niiját túwtup be: “Ñi eneé, ñi Maáh ñi pebhna ã jũóhna caá. Caán oboh jumni pah burro wũáhjih chúudni ã jũóhbipna caá”, Jerusalén tútchidih moondíh ma niijí’, weemdíh ã niijíp be”, Zacarías át niij daacáp tajĩ. (*Zac 9.9*)

⁶ Jesús ã wahnitboó bejnit, ã niijátji pah ñt chãjap wwt jĩ. ⁷ Burroma, mi wũáh biícđih ñi ub juyúchah, jwĩh jih bóo yéguehdih tóo dugnit, burromajih mi wũáhjihbut jwĩ cáagap jĩ. Páant jwĩ cáagat túttimah, Jesús caán burro wũáhjih ã pũh laáb chúudup jĩ. ⁸ Pánih chúudnit, Jerusalén tútchina jwiítđih ã namah bejep jĩ. Páant ã bejchah ennit, dawá cãacwã ñih jih bóo yéguehdih tóo dugnit, Jesúsđih wẽina, namáboó ñi jwej waáwáp jĩ. Bitaboó ñi bóodnji táam núonadih ubnit, queétdih Jesúsđih wẽina, namáboó ñi jwej waáwáp jĩ. Páant ñi jwejni

chóona, núonajih Jesús ã bejep jĩ. ⁹ Páant Jesús ã be-jechah, ã waáwápmant moón, ã méimant péenitbut caandíh wēinit, bíícdih nin pah ĩ níj ñaacáp jĩ:

—¿David jaíma, Dios ã wahni, jwiít dih ma táí ubúú! ¿Meém jwĩ maáh pínahdih búdí jwĩ wēina caá! ĩ níj wēi ñaacáp jĩ. *

¹⁰ Pánih bejnit, Jerusalén tátchina jwĩ waadáchah, caanjĩh jmnitboó en wúhi bejnit, nin pah ĩ níj míic úbh joyóp jĩ:

—¿Nin déhe tiguaá? ĩ níj jĩ.

¹¹ —Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tátchidih bóo, Dios naáwát dih naóh yapani caá, bita queétdih ĩ níj jepahap jĩ.

Jesús Dioíh munná ã waadát

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)

¹² Jerusalén tátchina waadnít, Dioíh munná jóocmant bóo juhndih Jesús jwiít dih ã numah waad béjep jĩ. Pánih waad béjnit, caánboó jíib chājnit dih ã ñunn yóh bacanap jĩ. Dinerodih túut nunnít ĩ cáagat naanádih ub yoh áacanít, jopwádih jíib chājnitíh chudat naanádihbut ã ub yoh áacanap jĩ.

¹³ Pánih ub yoh áacanít, Jesús nin pah queétdih ã níj jũihñep jĩ:

—Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajĩ: ‘ “Wíh mún cãacwã weemdíh ĩ úbát pínah mún caá”, Dios ã níj jĩ be’, ĩt níj daacáp tajĩ.* Obohjeéhtih, cãacwã Diosdih úbádih ĩ juyúchah yuhna, yeébbóo queétdih yeenít, nunná caá ñi chãjap. Pánih nunnít, Dioíh munnít

* **21:9** Sal 118.25-26 * **21:13** Is 56.7b; Jer 7.11

yéjanit, n̄am̄nít ĩ jumat pínah m̄ú chãjna caá ñi chãjap, ã niijíp jĩ.

¹⁴ Páant Dioih̄ m̄udih̄ Jesús ã jumat pónih, dawá jéih encannit, w̄uat nahjĩh̄ bejnitbut ã pebhna ĩ juyúp jĩ. Páant ĩ juyúchah ennit, queédih̄ ã booanap jĩ. ¹⁵ Obohjeéhtih, queédih̄ ã booanachah ennit, caanjĩh̄ j̄am̄nit sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã w̄utatjidih̄ bohénitbut Jesúsdi h̄ bádí ĩ íjip jĩ. Jwĩjeéh̄ péenit wébítboó “ıDavid j̄aima, Dios ã wahni, jwĩtdih̄ túi ubni pínah, meemdih̄ bádí jwĩ wēina caá!” ĩ niij̄ ñaác cádahcah joiná, chah ĩ íjip jĩ. ¹⁶ Pánih̄ íjip, Jesúsdi h̄ nin pah ĩ niij̄ j̄aih̄ñap jĩ:

—Meemdih̄ páant ĩ niij̄ ñaacáchah, ¿ma joicán niit? Páant ĩ niij̄cá bojo naáh, Jesúsdi h̄ ĩ niijíp jĩ.

—Wã joiná caá. Obohjeéhtih, Davidji Dios naáwátdih̄ naóh yapani nin pah ã niij̄ daacátjidih̄ ¿yeébbó ñi bohécannit jĩ?

‘Wébítbih̄, bita ĩ túh̄nitbih̄but meém ma wēi naáwát túttna caá’, Diosdi h̄ wēinit, David át niij̄ daacáp tajĩ, (Sal 8.2)

Jesús queédih̄ ã niij̄ j̄aih̄ñap jĩ.

¹⁷ Páant niij̄ péanit, queédih̄ cádahnit, caán tútchimant Jesús jwĩtdih̄ ã n̄umah bac bejep jĩ. Pánih̄ bac bejna, Betania tútchidih̄ j̄uibínit, caan chéi caanjĩh̄ jwĩ ũwap jĩ.

Higuera nahdih̄ Jesús ã w̄unat tútat

(Mr 11.12-14,20-26)

¹⁸ Cheibit bóo yeó jáapdi h̄, Betania tútchiboó ũonitji Jerusalén tútchina jw̄ub bejna, Jesúsboó át n̄ugúp w̄unap tajĩ. ¹⁹ Pánih̄ n̄ugúp w̄unna, namá jw̄ejdih̄ lajni higuera nahdih̄ ennit, ãih̄ quehedih̄ jeémih̄na, caan náh pebh enedih̄ ã bejep yuh̄ jĩ.

Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, túini wawájuh pohba ã jwũwup jĩ. Páant ã quehcatdih enna,

—¿Ma jwúub quehcan niít! caan náhdih ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjuh, áih náona ã diib téhah bejep jĩ.

²⁰ Páant ã wũnũchah ennit, jwiít ã bohénitboó jwĩ en wúhi bejep jĩ.

—¿Dépanih tigaá waícanjuh ã wũnah bej? Jesúsdiuh jwĩ niij úubh joyóp jĩ.

²¹ —Yoobópdiuh yeebdíh wã naóhna caá. Dios ã wēpatdih túi jenah joiná, nin nahdih wã chājat pahjuh mũntih yeebbút ñi jéih chājbipna caá. Páant wã chājat chahbut ñi jéih chājbipna caá. Con jeedíh ‘Conmant bejnit, búdí mũjna ma bũúg báahá’, ñi niijíchah, ñi wũtat pah ã yapbipna caá.* ²² Diosdiuh túi jenah joinít, ded pah caandíh ñi úubát pah ã chājbipna caá, Jesús jwiít dih ã niij jepahap jĩ.

Jesús ã wēpat

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Pániuh bejna, Jerusalén tútchina juibí, Dioíh mũudíh waad béjnit, Jesús cáacwādiuh ã jwúub bohénap jĩ. Páant ã bohéat pónih, sacerdotewã ã maáta, jwiít judiówã jwĩ maátabut ã pebh juinít, nin pah caandíh ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwíin páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã wũt? ã niijíp jĩ.

²⁴ —Yeebdíh wã jwíih úubh joibípna caá. Weemdíh ñi túi jepahachah, weembút yeebdíh wã jepahbipna caá. ²⁵ Juan Daabánidih ¿déhe tigaá át wũtji? ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wũtjican taniít? ¿Cáacwāboó niít caandíh ãt daabáat túutjip? yeéb

* 21:21 Mt 17.20; 1Co 13.2

ñi jengah joyóchah, Jesús queétdih ã niíj ʉúbh joyóp jĩ.

Páant ã niíj ʉúbh joyóchah joinít, queétjeh nin pah ít míc niijíp wʉt jĩ: “¿Ded pah tigaá jwĩ niíj jepahbi? ‘Dios caá Juandih át wʉtjip taga’, jwĩ niijíchah, ‘Páant ã jamuchah yuhna, ¿dépanih tijí caandih ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niíj jáihbipna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwát dih naóh yapani yoobát ã jamʉp jĩ’, ã niíj jengah joiná caá. Páant ã niíj jengah joyóchah, ‘Cãacwãjeh caandih ít daabáát túutjip taga’, jwĩ niíj jepahachah, jwiít dih búdí ã íjibipna caá”, ít míc niijíp wʉt jĩ. ²⁷ Pánih míc wéhe péanit, nin pah Jesús dih ã niíj jepahap jĩ:

—Jwiít jwĩ jéihcan caá, ã niijíp jĩ.

—**Caán láa bácah weemdih wʉtnidih weembát yeebdih wã naóhcan niít**, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Bíic newé ã weh ded pah ã chãjat naáwát

²⁸ Páant niíj péanit, jwĩ maátadh Jesús nin pah ã jwʉúub niíj naáwáp jĩ:

—**Nin wã naáwát dih ¿ded pah ñi niíj jengah joí? Bíic newé chénewã ã weh ã jamʉp be. Pánihna, bíic yeó jáap ã ípboó weép jeñédih, ‘Wũuhá, buu wĩh iguíhaboó tewedih ma bejeé’, ã niijíp be. ²⁹ ‘Wã bejcan caá’, ã niíj jepahap be. Páant niijná yuhna, jwʉúub jengah joinít, tewedih ã bejep be. ³⁰ Túttimah, ã ʉúddihbʉt bíic yoobó ã niijíp be. ‘Wã bejmi caá’, ã niíj jepahap yah be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, ã bejcap be. ³¹ ¿Ded tigaá ã ípdih ã túi jepah? Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

—Weép jeñéboó ã túi jepahap be, queét ã niíj jepahap jĩ.

—Yoobópdiŋ yeebdíh wã naóhna caá. Romano maátadiŋ náó ʉúbh wãhniŋ, deoh nah ʉumniŋ yaádh biícdiŋ yeéb játiŋ Dios ã maáh ʉumatdiŋ í waadná caá. ³² Juan Daabáni cáacwádiŋ bohénadiŋ ʉuiná, ded pah ñi túi chãjat pínahdiŋ yeebdíh át naáwáp tajĩ. Páant ã naáwáchah ʉuhna, yeéboó caandíh ñit jepahcap tajĩ. Obohjeéhtih, queét náó ʉúbh wãhniŋ, deoh nah ʉumniŋ yaádhbut íť túi jepahap tajĩ. Páant í jepahachah enna ʉuhna, yeéboó túť nʉúmíhcan, ñit jepahcap tajĩ, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

*Jiwá iguíhadiŋ yeejép teo wãhniŋ naáwát
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ “Nin biíh wã naáwát pínahdiŋ ñi túi joyoó. Biíc newé jiwá iguíhdiŋ ã momop be. Pániŋ mom péa, wáihyat júdúdiŋ chãj péa, iguíhdiŋ í báuh chuñat pínah mʉudíhbut ã chãjap be. Pániŋ chãj péa, caán iguíhadiŋ í túi en dawát pínah niijná, jap bóo mʉudíhbut ã chãjap be. Páant niŋatdiŋ chãj péa, bitadiŋ en dawát túťniŋ, biáboó jib jwuhúdiŋ ã bejep be.* ³⁴ Túttimah, iguíh ei láa, áih iguíh jíibdiŋ í ʉúbát pínah niijná, iguíha mínah caandíh teo wãhniŋdiŋ áih iguíhana ã wah bojop ʉuh be. ³⁵ Obohjeéhtih, caandíh teo wãhniŋ caanná í ʉuibínachah, biícdiŋ pãi, biíhdiŋ mao yoh, biíhdiŋ jeejĩh í yoh mawap be. ³⁶ Pániŋat túttimah, bita caandíh teo wãhniŋdiŋ áih iguíhaboó ã jwáub wahap be, páant mʉntih. Chah dawá ã wahachah ʉuhna, queét en daonít biíc yoobó mʉntih queétdihbut yeejép í chãjap be.

* **21:32** Lc 3.12; 7.29-30 * **21:33** Is 5.1-2

37 “Táttimah, ‘Wã wãúhdih caá ĩ jepahmi dée caá’, niijnít, caandíh ã wahap be. 38 Páant ã wahachah yuhna, caandíh ennit, en daonítboó nin pah ĩ míic niijíp be: ‘Iguíha mínah ã wunat táttimah, nin ã wãúhboó ã túut nuumbípna caá. Pánihna, caandíh jwĩ mao yohochah, iguíha jwíih ã jumíbipna caá’, queétjeh ĩ míic niijíp be. 39 Páant niij, ã wãúhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, ĩ mao yohop be.

40 “Páant ĩ chājat doonádih joinít, iguíha mínahboó ãih iguíhana jwáub jwinít, ¿queétdih ded pah tigaá ã chājbi?” Jesús queétdih ã niij úbh joyóp jĩ.

41 Páant Jesús ã niijíchah joinít, queét caandíh nin pah ĩ niij jepahap jĩ:

—Queét yeejépwādh peéh chājna, ã mao yohat túutbipna caá. Táttimah, bitaboodíh ãih iguíhadih ã en dawát túutbipna caá, ãih iguíhdih caandíh ĩ táí díc wāhat pínah niijná, ĩ niijíp jĩ.

42 Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah ã jwáub niijíp jĩ:

—Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ã niij daacátjidih ¿yeéboó ñi bohécannit beé?

‘Muú teonit túini jee dáhnadh ñíonit, ĩ náhcanni dahdih ĩ yohop yuh be. Obohjeéhtih, queét ĩ yohni dahdihjeh tigaá Dios ã ñíwip. Caandíh ñíonit, ãih muu pánihnidih chājna, caán muudíh ã táí jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahní pínah tigaá. Páant ã chājachah ennit, jwiítboó caandíh búdí jwĩ wēina caá’, át niij daacáp tajĩ. (Sal 118.22-23)

⁴³ Páant ã nihat pah tigaá yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Dios áihwã pínah yeebdíh ã jwíh ñíonitji ñi jumuchah yuhna, weém Dios ã wahnidih ñi náahcah, bita weemdíh táí jepahnit pínahboodíh ã ñíobipna caá, páantjeh ájeéh ï jumat pínah ni-ijná. ⁴⁴ Pánihna, weemdíh jepahcannitboó caán jee dáhdih tóoc buugnít panihnit ï jumbipna caá. Weemdíh ï jepahcatji jíib caán jee dáh ã néehat pah, peéh chájna, iiguipna Dios queétdih ã wahbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴⁵ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ï maáta, fariseowãbut “Jwiít dih niijná caá ã chájap”, ït niij jéihyep wut jĩ. ⁴⁶ Páant niij jéihnit, caandíh ded pah ï tewat pínahdih ït bidip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cáacwã caandíh “Dios naáwát dih naóh yapani caá”, ï niij jenah joyóchah jéihnit, queétdih úumna, tewíhna yuhna, ït jéih teo jwahcap wut jĩ.

22

*Téihya chéona ã numah jeémát pínah naáwát
(Lc 14.15-24)*

¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús nin ã jenah joiní naáwátjĩh queétdih ã jwúub niij naóh bohénap jĩ:

² “Dios ã maáh jumat nin pah caá ã jumap: Maáh wúuh ã téihya chéwat túut chájachah, ã íp ã numah jeémát pínahdih ã chájap be. ³ Pánih ámoh péanit, ã numah jeémpnit pínahdih júúwát túutna, caandíh teo wáhnidih ã wahap yuh be. Obohjeéhtih, caandíh ï jepahcap be. ⁴ Túttimah, bita caandíh teo wáhnitdihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwíwã, ã in débehanitdih mao puubnít, nihatdih ámoh péa, yeebdíh ã júúwát

túutap be', wā bidnitdih ñi niij naáwá. ⁵ Páant ā wutuchah joinít, ĩ bejep yuh be, páant mantih. Obohjeéhtih, páant ĩ niijíchah yuhna, queébtut ĩ joyáh bojop be. Joyáh bojnit, biíc āih wápchiboó bej, biih ā tewat maáboó ā bejep be. ⁶ Bitaboó queét ĩ naáwáchah joíhcan, yeejép pūinit, queétdih ĩ mao yohop be. ⁷ Páant ĩ chājat doonádih joinít, búdí ĩjnit, maáhboó āih soldadowādih ā wahap be, queétdih mao yoh beedánit, ĩih tútchidihbut ĩ cáwat pínah niijná. ⁸ Pánihat túttimah, bita caandih teo wūhnitdih nin pah ā niijíp be: 'Wā wūh ā téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cáacwādih wā bidichah yuhna, queét yeejépwā ĩt jepahcap taga. ⁹ Pánihna, tútchi tac yoób jumni juúhna bejnit, det ñi jwááhnitdih ñi numah jūúwú', queétdih ā niijíp be. ¹⁰ Páant ā niijíchah joinít, bejna, biquína túi chājnitdih jwááh, bita túi chājcannitdihbut jwááhnit, nihatdih ĩ numah jwúub jūúwáp be. Pánihna, ĩ maáih muná jwúub juibínit, ā numah jeémát tólihndih ĩ yáwap yuh be.

¹¹ "Obohjeéhtih, maáhboó queét junítndih enedih juná, téihya chéwechah enna ĩ dawát chóodih biíc newé ā dawacáh, ā enep be. ¹² Pánih ennit, '¿Īn wūúá, dépanih tibeé wā dawát túutni yégueh dawacán yuhna, ma waád jūóh?' caandih ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, caánboó ā jéih jepahcap be. ¹³ Páant ā jepahcah enna, maáh caandih teo wūhnitdih nin pah ā niijíp be: 'Chéonit, caandih ñi ub bac bejeé. Pánih ub bac bejnit, weemdih ā jepahcat jīb, dapúnarboó ñi yohoó, wā pebh ā jumcat pínah niijná. Caánboó jumnit, tūbit jīgahna, ĩih maonádih néeh chāác jūinít ĩ jumbipna caá', caandih teo

wāhñitdih ã niijíp be.*

14 “Buu wã naáwát pah, dawá cáacwã wíih táini doonádih joiná yuhna, daocánnitjeh í jepahna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

Romano maáta í úúbat túutni dinero júdu

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Páant ã niijíchah joinít, íjna, Dioíh muumánt bac bejnit, fariseowã nin pah ít míic niij úúbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh jwí niij úúbh joibí, mácah ã jepahachah, caandíh naóh yacat túut niijná?” ít míic niijíp wut jĩ. 16 Páant niijnít, biquína íjeéh jumnit, Herodes ã jaimenádih maáh waadáíhñitdihbüt Jesús pebhna ít wahap tajĩ, Jesúsdi h í úúbh joyát pínah niijná. Páant í wahnitboó waád junít, nin pah Jesúsdi h í niijíp jĩ:

—Bohéní, yecanni jumna, Dios ded pah jwiít dih ã chājat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwã í niijíchah, maáta í jumuchah yuhna, úumcanjeh yoobópdih mapí naóhna caá. 17 Páant yoobópdih naóhni jumna, ded pah ma jenah joyát dih jwiít dih ma naáwá. ¿Roma baác dih moón í maáh César ã úúbat túutni náodih caandíh jwí wūhuchah, ã táí niit? í niij úúbh joyóp yuh jĩ.

18 Páant í niij úúbh joyóchah, í yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih ã niij úúbh joí jwúubanap jĩ:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah ñi jepahat túut? 19 Césardi h ñi wāhat pínah júdu dih weemdíh ñi júutá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, biíc júdu dih caandíh í júutap jĩ.

* 22:13 Mt 8.12; 25.30; Lc 13.28

20 —¿Caán júdu^udih deih móot, deih wūt tigaá ã jum? queédih ã niij wūbh joyóp jī.

21 —Césaríh móot, ãih wūtbut ã jumna caá, ĩ niij jepahap jī.

—Caán láa bácah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, ãih pínah ã jumuchah, caandíh wūhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumuchah, Diosboodíh ñi wūhúú, queédih ã niijíp jī.

22 Páant ã niij jepahachah, ĩ joí wáhi bejep jī. Pánih joí wáhi bejnít, ĩ bac bejep jī.

*Căacwă ĩ jwúub boo pud jăúwát
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

23 Páant queét ĩ bac bejat túttimah, biqúina saduceowă jwuh, Jesúsdi^h wūbh joyát túut niijná, caán munná muntih ĩ waád juyáp jī. Queét saduceowă “Căacwă wanna, ĩ jwúub boo pud jăóhcan níit”, niijnít ĩ jumup jī.* 24 Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdi^h ĩ niijíp jī:

—Bohéní, nin pah Moisés át niij bohénap tajī: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wunuchah, ã údboó weép jeñé áajidih jwúub áa jummat caá náahap. Pánihna, ã údboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wannihdih ã bíboho naáh, ã úd jeñé báadhda weh pah ĩ weh jummat pínah niijná’, jwiít^udih Moisés át niijíp tajī.* 25 Biíc weh sietewă ĩ jumup be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunup be. Pánihna, ã údboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumup yuh be. Páant áa jummat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ã wunup be. 26 Páant mícjeh queét nihát ĩ buúd

* 22:23 Hch 23.8 * 22:24 Dt 25.5

beedép be. ²⁷ Páant mi weha mána ï wun beedát túttimah, ï áajibut mi wunap be. ²⁸ Pánihna, queét nihat ï áa jamnihji, nihat cáacwã ï jwúub boo pud jũúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? Jesúsdiñ ï niñj úubh joyóp jĩ.

²⁹ Páant ï niñjíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niñj jepahah jĩ:

—¡Dios naáwátdih jéihcan, ã wěpatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá! ³⁰ Wunnitji ï jwúub boo pud jũúwát túttimah, jeáboó jamna, ángelwã pah áa wihcannit ï jumbipna caá. ³¹ Obohjeéhtih, wunnitji ï boo pud jũúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã naóhna caá. ¿Moisésdiñ Dios nin pah ã niñjátjidih ñi encannit jĩ? ³² ‘Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá’, ãt niñj naáwáp wat jĩ. Queét ï wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios ãt niñjíp wat jĩ. ‘Í Maáh caá’, ã niñjátjidih joinít, báadhñit ï jumatdih jwĩ jéihna caá. Dios báadhñitdihjeh maáh ã jamna caá. Pánihna, ‘Wunnitji ï jwúub boo pud jũóhcan niít’, niñj jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, Jesús ã niñjíp jĩ.*

³³ Páant ã niñjíchah joinít, nihat cáacwã ã bohéatdih ï joí wáhi bejep jĩ.

Chah jenah joyát wutat
(Mr 12.28-34)

³⁴ Páant Jesús saduceowãdih ã táí jepahachah joinít, fariseowãboó ï míic wéhenap jĩ. ³⁵ Pánih míic wéhe péanit, biíc ïjeéh jamni, Moisés ã wutatjidih táí jéihniiboó caandíh nin pah ã niñj úubh joyóp yah jĩ:

* 22:32 Ex 3.6

36 —¿Bohéní, Dios jwiít dih ã wut at deddih tigaá chah jenah joyát náah? ã niijíp jĩ.

37 —Nin wut at caá chah ã jumap. ‘Diosdih chah jenah joí, túi jepahnit, wēinit, caandih búdí ñi oyoó’, Moisés át niij daacáp tajĩ.* 38 Caán wut atj caá jwíih jumni. 39 Caán wut at pahjeh muntih, nin biíh wut atbut biíc yoobó ã jumna caá: ‘Meemjéh ma míc oyat pah muntih, bitadihbut búdí ma oyoó’, át niij daacáp tajĩ.* 40 Pánihna, Diosdih oinit, bitadihbut oinit, Dios ã náahat pah ñi chāj bipna caá. Pánih chājnit, nihat Moisés ã wut atjdih, Dios naáwát dih naóh yapanit ĩ niijátjdihbut ñi túi jepahbipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

¿Ded juma tigaá Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Páant niij péanit, Jesús jwah caanjĩh jumnit fariseowádih nin pah ã niij úbh joyóp jĩ:

42 —¿Dios ã wahni Cristodih ded pah tigaá ñi jenah joí? ¿Ded juma tigaá? queétdih ã niijíp jĩ.

—David juma caá, ĩ niij jepahap jĩ.

43 —Páant ã jumuchah yuhna, ¿Dépanih tigaá Túini Espiritu nin pah caandih ã naáwát túutuchah, Davidjiboó caandih ‘Maá’, át niijí?

44 ‘Wā Maáhdih Dios nin pah ã niijíp be: “Wā jéihyepmant bóo bawámant ma chúudú. Pánih chúudnit, nihatdih ma wutuchah, meemdih en jūihnitdih wā yap yohat túutbipna caá”, ã niijíp be’, Davidji át niij daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

* 22:37 Dt 6.5 * 22:39 Lv 19.18 * 22:40 Lc 10.25-28

⁴⁵ Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wat jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿dépanih tiguaá Cristo David jaima át jumji? Jesús queétdih ã niij úúbh joyóp jĩ.

⁴⁶ Páant ã niij naáwáchah joinít, nihát ĩ jwáúub úúbh joííhna yuhna, ĩ úúbh joí cádahap jĩ.

23

Fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ĩ táicat

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Páant niij péanit, caanjĩh jumnitdih, jwiít ã bohénitdihbut Jesús nin pah ã niij naáwáp jĩ:

² “Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowábut caán ã wutatdih chah túi jéihnit jumna, yeebdíh ĩ wutna caá. ³ Páant yeebdíh ĩ wutuchah, ĩ niiját pahjeh chājat caá náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ niij bohéna yuhna, ĩpĩ chājcan caá. Páant ĩ túi chājcatdih yeéboó ñi en yacca bojoó. ⁴ Queét yeebdíh búdí wái náah jumnidih chājat túutna, bainíbitjeh ñi yapachah ennit, yeebdíh jĩgah encanjeh, ĩpĩ peéh chājna caá.

⁵ Ded pah chājna, cāacwã ĩ wēi enat pínahdihjeh ĩpĩ bidna caá. Dios naáwátidih ĩ daácní núnabit áih útna yacnit, ĩih móot chah, ĩih maj nahboobát búdí bəwá jumni tōpjĩh ĩpĩ nah chéona caá. Úúbhna đuwát chóona ã yapat waanadih maátni ĩpĩ chājat túutna caá, queétdih ennit, ‘Diosdih túi jepahnit caá’, niijnít, cāacwã ĩ túi wēi enat pínah niijná.*

⁶ Nəmah jeémépboó bejnit, waáwápna chúudnit, ĩpĩ wēina caá. Jwĩ míic wáacat məúboó bejnit, cāacwã ĩ túi enepboó ĩpĩ chúudna caá. ⁷ Tútchi tacboó

* 23:5 Nm 15.38; Dt 6.8; Mt 6.1

bií déedih jíb chājat jumhna ī bejchah, cāacwā queédih wēnit, māj teonit, ‘Ma jāóh, Bohéní’, ī niíj wábúchah joinít, ĩpí wēina caá.

8 “Obohjeéhtih, ‘Bohéní’, yeéboó cāacwādh ĩ niiját túutca bojoó. Weemjéh caá yeebdíh bohéni. Yeéb nihat biíc yoobó jumna, ‘Bohéní’, cāacwādh ĩ niiját túutachah, ā túican caá. 9 Pánihat pah, cāacwā mícjeh ‘Túini Paá’, ĩ niijíchah, ā túican caá. Dios, jeáboó jumnijeh, ĩ ĩp túini yoobát ā jumna caá. 10 Pánihat pah muntih, yeéb mícjeh ‘Maá’, ĩ niijcá bojoó. Weém, Dios ā wahní Cristojeh, ĩ maáh wā jumna caá. Pánihna, cāacwā mícjeh páant ĩ niijíchah, ā túican caá. 11 Ded maáh jumíhna, yeebdíh teo wūhni ā jumna naáh.*

12 Caanjéh míc maáh waadánidih Dios oboh jumni ā chājipna caá. Obohjeéhtih, teo wūhni panihni-bodíh Dios maáh ā waadábipna caá”, Jesús ā niijíp jī.*

13 Páant niíj péanit, nin pah fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut Jesús ā niíj jāihñup jī:

“ĪYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ĩ yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhni caá ĩ jumup. Dios ā wutatdh ĩ yee bohénachah joinít, Dios ā maáh jumupboó cāacwā ĩ jéih waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjéhbut waadcán, queét ĩ waadíhichah yuhna, ĩpí jāhna caá.

14 “ĪYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ĩ yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhni caá ĩ

* 23:11 Mt 20.26-27; Mr 9.35; 10.43-44; Lc 22.26
29.23; Lc 14.11; 18.14

* 23:12 Pr

ɟumɟɟ. Diosdih túi maatáɟdih wábhna yuhna, éemp wunnitih munáɟdih ñipí dúuc wáina caá. Pánih yeenit ñi ɟumat ɟíib búdí peéh chājat yeebdih ā ɟumbipna caá.

15 “ɟYeéb Moisés ā wɟatɟidih bohénit, yeéb farise-owābut búdí yeejép ñi yɟɟipna caá! Túi bohénit pah ɟumna yuhna, tɟbit yee naóhnit caá ñi ɟumɟɟ. Yúɟɟ ɟib beɟnit, dawá cáacwáɟdih ñipí bohéna caá, ñi jenah joyát pahjeh ĩ túut nɟumát pínah niijná. Páant ĩ túut nɟumáchah, yeejép ñi chājat chah queéɟdih ñi chājat túutna caá.

16 “ɟYeéb bohénit, bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ñi ɟumna caá! Yeena, nin pah ñi niǟ bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh mɟú túini ā ɟumat pah, wā niǟɟat biíc yoobó wā chāɟɟipna caá”, ñi niǟɟchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioíh mɟúɟdih ɟumni oroboó túini ā ɟumat pah, wā niǟɟat biíc yoobó wā chāɟɟipna caá”, ñi niǟɟchah, ñi niǟɟatɟi pahjeh chājat caá náahap’, ñipí niǟ bohéna yuh caá.

17 ɟYeéb jenah joicánnit, jéih encannit panihnit ñi ɟumna caá! ¿Ded tigaá chah ā ɟum? ¿Dioíh mɟú chah niít? ¿Caán mɟú diítboó ɟumni oroboó niít chah ā ɟumɟɟ? Caán mɟú diítboó oro ɟumna, Dioíh caá ā ɟumɟɟ. Obohjeéhtih, biíh pebhboó ɟumna, Dioíh áta nihcan taga. Pánihna, oro chah Dioíh mɟú ā ɟumna caá. 18 Yeéb nin pahbut ñipí niǟ bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh mɟúboó ɟumni nɟúɟɟdih mao cáo wāhat naá túini ā ɟumat pah, wā niǟɟat biíc yoobó wā chāɟɟipna caá”, ñi niǟɟchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Ĭ mao cáo wāhniboó túini ā ɟumat pah, wā niǟɟat biíc yoobó wā chāɟɟipna caá”, ñi niǟɟchah, ñi niǟɟatɟi pah chājat caá náahap’,

ñipĩ niúj bohéna yuh caá. ¹⁹ ¡Yeéb jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ã jum? ¿Diosdih cáo wũhni niít chah ã jum? ¿Caán ñi cáagat naá niít chah ã jum? Caán naajíh ñi cáagna, Diosdih ñi wũhchah, ãih pínah caá. Biáboó ñi cáagachah nihna, Diosdih ñi wũhni ãta nihcan tagaá. Pánihna, caán ñi cáagat naá caá chah ã jumap. ²⁰ Páant ã jumachah, ‘Jwĩ cáagat naá túini ã jumat pah, wã niijátji biíc yoobó wã chãjbipna caá’, niijnít, caán naá caanjíh ñi cáagnibut ã túyatdih ñi jenah joiná caá. ²¹ Pánihat pah, Dioíh muú ã túyatdih jenah joiná, ãih muú diítboó jumni ã túyatdihbut ñi jenah joiná caá. ²² ‘Jeá túini ã jumat pah, wã niijátji biíc yoobó wã chãjbipna caá’, niijnít, Dios maáh jumna ã chúdatdihbut jenah joinít, Dios, caanjíh chúadni ã túyatdihbut ñi jenah joiná caá.*

²³ ‘¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit, yeéb farise-owãbut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Dios ã wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohna, biíc núodih Diosdih ñipĩ wũhna yuh caá.* Obohjeéhtih, pánih wũhna yuhna, biíh ã wutatna chah jenah joyát pínah ã jumachah yuhna, caandih ñipĩ joyáh bojna caá. Cáacwãdih túi chãjatboodih ñi jenah joicán caá. Queédih ñipĩ jĩgah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadih ñi niijátji pah ñipĩ chãjcan caá. Pánihna, Dios ã wutat pah, chej jumni núonadih caandih wũhna, ã túina caá. Obohjeéhtih, biíh ã wutatdihbut jepahat caá náahap. ²⁴ ¡Yeéb bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Ñi

* **23:22** Is 66.1; Mt 5.34

* **23:23** Lv 27.30

watadit, oboh jumni ã jumuchah yuhna, ñipĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdiã ã watatboodih ñipĩ jepahcan caá.

25 “¡Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Ñiĩh pamapnadit, ñiĩh babhbat dahnaditbut jiiimantjeh ñipĩ chocna caá, ã túi jíghat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diitboó búdí quei ã jumna caá. Caan pámap jiiimantjeh ñi chocat pah, yeebút biíc yoobó ñi jumna caá. Túi jíghona yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājnit, tabit en ñinahnitbut ñi jumna caá. 26 ¡Yeéb fariseowā jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Pánih jumna, ñi jenah joyátdih táut nuumnit, táiniboodih ñi chājaá. Pánih chājna, yoobópdiã táinit ñi jumbipna caá.

27 “¡Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Cāac yohopdiã bóo muu dáhnabit túi baabní chítahjĩ ĩ ñáini panihnit ñi jumna caá. Cāacwā caán yohopdiã ĩ enechah, túi jíghoni ã jumna caá. Páant jiiimant táini ã jíghochah yuhna, ĩ yohni bácahji ã moopátdih queét ĩ jéih encan caá.*

28 Páant ã nihat pahjeh mun tigaá yeebdih cáacwā ĩ enechah, táinit pah ñipĩ jíghona yuh caá. Obohjeéhtih, ñi jenah joyátboó búdí yeeat jum yapna, yeejép ã jumuchah, moópni dée pah caá ñi jumap.

29 “¡Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit

* 23:27 Hch 23.3

pah jumna yuhna, tubit yee naóhñit caá ñi jumap. Tubit yeenit jumna, Dios naáwát dih naóh yapanitji, táí chājñitjidihbut ñi oyatdih júat tút níijná, queétdih ī yohopjidih ámohñit, táini ñipī chājna yuh caá. ³⁰ Pánih chājñit, nin pah ñipī níijná caá: ‘Jon jātih jwī ñowā ī chājatji pah jwiitboó jwīta chājcan tagaá. Dios naáwát dih naóh yapanitdih wēñit, queétdih jwīta mao yohcan tagaá’, ñipī níijná yuh caá. ³¹ Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapanitdih mao yohñit ī jaimená jumna, biíc yoobó tiguaá ñi chājap. ³² Pánihñit ī jaimená jumna, ñi ñowā ī yéej chājatji pahjeh mantih ñi chāj péanaá.

³³ “¡Yeéb maiwā pah yeejépwā ñi jumna caá! Pánihna, ñi yéej chājatdih ñi tút ñumcátji jíib, Dios yeebdih peéh chājna, iiguípna ā wahachah, ñi jéih jweicán níit.* ³⁴ Páant níijná, nin pah níj naóhna caá wā chājap: Dios naáwát dih naóh yapanitdih, bita āih táini doonádih táí jéihñitdih, bita ā naáwát dih bohénit pínahdihbut yeebdih wā wahbipna caá. Páant wā wahachah yuhna, yeébboó biquínadih cruzboó péoh dodhñit ñi mao yohbipna caá. Bitadih ñi míic wáac juyápboó pūñit, tútchimant bacanit, queétdih mawat tút níijná, ñi ñúñ péebipna caá. ³⁵ Pánih chājna, jon jātih jumñit táí chājñitjidih ī mawatji jíib yeébboodihbut Dios ā peéh chāj bipna caá. Pánihna, táí chājñi Abeljidih Caín ā mawatji jíib púúúú Zacaríasjidih ñi ñowā ī mawatji jíib tiguaá yeébboodih Dios ā peéh chāj bipna caá. Caán Zacarías Berequíasji wúh át jumap tajī. Dioih máú júhboó jumni ñañúpdih mao cáo wúhat

* **23:33** Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7

naa pébh ã jumuchah yuhna, caandih ít mawap tají.* 36 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Queét nihatdih í mawatji jíb buu láa moondíhbut Dios ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Jerusalén tátchidih moondíh Jesús búdí ã oyat
(Lc 13.34-35)*

37 Páant niij péanit, caanjíh jumnitdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ:

“¡Yeéb Jerusalén tátchidih moondíh búdí wã jĩgahna caá! Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdíhbut jeejíh yohnit, yeéb ñipĩ maona caá. Ñi nuowábut biíc yoobó ít chãjap wat jĩ. Pánihnit ñi jumuchah yuhna, yeebdíh búdí wã oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdíh wã jumat túttna yuh caá. Obohjeéhtih, yeébboó weemdíh ñi náahcan caá.* 38 Páant ñi náahcat peéh, buu ñíh tátchidih Dios ã wap cádahbipna caá. 39 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwúub encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wã jwúub dei jũwáchahjeh, weemdíh ñi jwúub enbipna caá. Pánih ennit, ‘¡Dios ã wahní, meemdíh búdí jwí wēina caá!’ ñi niijbípna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

24

*Dioíh mũudíh bita í yohat pínah
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

1 Páant niij péanit, Dioíh mũumánt Jesús jwiít dih ã numah bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, Dioíh mũudíh

* 23:35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21 * 23:37 1R 19.10; Jer 2.30 * 23:39 Sal 118.26

wēi enna, ã táí jígohatdih Jesúsdi jwĩ naáwáp yah jĩ.
² Obohjeéhtih, páant jwĩ naáwáchah joinít, nin pah jwiít dih ã niijíp jĩ:

—Caandíh ennit, ñi táí jenah joyoó. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Yeebdíh eníhcannitboó nin ñi en wēinidih ĩ boto mao jéena beedá bipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít, ã niijíp jĩ.

*Péeni yeó jáap jãtíh ded pah ã yapat pínah
 (Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)*

³ Páant niij míc wéhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwĩ chãjap jĩ. Pánih bejna, caán jeená púuh laáb jwibínit, Jesús ã chúudap jĩ. Páant ã chúuduchah ennit, jwiítboó ã pebh jwibínit, nin pah caandíh jwĩ niij úbh joyóp jĩ:

—Maá, jwiít dih ma naáwá. ¿Débólíh tigaá ma niiját pah ã yapbi? ¿Meém ma jwúub dei júúwát pínah jãtíh, péeni yeó jáap jãtíhbut ded pah ã jwíh yapachah tigaá jwĩ enbi? jwĩ niijíp jĩ.

⁴ —Yeéb ñi táí chãja chaáh. Bitá ĩ yeeatdih ñi joicá bojoó. ⁵ ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ĩ júóh bipna caá. Páant ĩ niij yeenachah joinít, Diosdih cádahna, páant niijnítboodíh dawá ĩ péebipna caá. ⁶ Pebhbit jumnit ĩ míc mawat, yúúp jumnit ĩ míc mawat doonádihbut ñi joibípna caá. Pánih joiná yahna, caandíh búdí ñi úum jenah joicá bojoó. Páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ã yapachah yahna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ã jedh jwuhbipna caá. ⁷ Caán láa biíc baác dih moón biíh baácna bejnit, ĩ míc maobipna caá. Nihat baácboó búdí míc mawat ã jum bípna caá. Dawá pebhboó nuugúp láa, baác méméatbut ã jum bípna

caá. ⁸ Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, chah yeejép yapat pínah ã jũdh jwuhbipna caá.

⁹ “Túttimah, bita yeebdíh teonit, maátadih ì wuhbipna caá, yeejép ì chãjat pínah, ì mao yohat pínahbut niijná. Wíihwã ñi jumat jíib, nihat baácđih moón yeebdíh ì eníhbian nacaá.* ¹⁰ Caán láa, wíihwã jumna yuhna, dawá weemdíh ì cádahbipna caá. Pánih cádahnit, bita wíihwãđih eníhcan, maátadih ì naóh yacbipna caá, queéđih ì peéh chãjat pínah niijná. ¹¹ ‘Weém Dios naáwátđih naóh yapani wã jumna caá’, niíj yeenit dawá ì jumbipna caá. Ded pah ì yee naáwáchah joinít, dawá queéđih ì jepahbipna caá. ¹² Caán láa cãacwã chah yeejép ì chãjbipna caá. Pánih yeejép chãjnit, dawá bitadih ì oi cádahbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yuhna, ded weemdíh cádahcanniboó wãjeéh páantjeh jeáboó ã jumbipna caá.* ¹⁴ Pánihna, Dios ã maáh jumat doonáđih nihat baácđih moonđih naáwát caá náahap. Páant naáwát túttimah, péeni yeó jáap ã jũóhbipna caá.

¹⁵ “Bita ì pãpnidih Diosđih weñat mũú díitboó jwejnit, cãacwã caánboodíh weñaat túutna, caán mũú ã túyatđih ì yéejanachah, ñi enbipna caá. Dios naáwátđih naóh yapani Danielji páant ã yapat pínahđih át daacáp tajĩ. Caán ã daacátjidiđ ennit, ñi tái beh joyoo.* ¹⁶ Caanjĩh yeejép ì pãpni ã jumuchah ennit, Judea baácboó jumnit jeéboó ì jweí pũuh laab béje naáh. ¹⁷ Caán láa cãacwã tũbit yeejép ì yapachah, waicanjeh ì jweí ñáo pũuh laab béje naáh. Ded mũú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna,

* **24:9** Mt 10.22 * **24:13** Mt 10.22 * **24:15** Dn 9.27; 11.31; 12.11

ãih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdiã ã jwei béje naáh. ¹⁸ Wápchiboó jumni ãih yéguehnadiã ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.* ¹⁹ Caán láa wudu jumnit, weh túhñitbut ã jweyéchah, queét yaáhdih chah ã buobipna caá. ²⁰ Nin pah Diosdih ñi niij úúbú: ‘Mah noój láa, jwí chooát yeó jáapdiãbut páant yeejép ã yapca bojo naáh, caán láa jwí jweyát pínah niijná’, ñi niijí. ²¹ Caán yeó jáapnadiã cáacwã tubit yeejép ã yapbipna caá. Nin baácdih Dios ã chãjat túttimah, cáacwã yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadiã chah yeejép pohba ã yapbipna caá.* Páant yeejép yapat túttimah, biíc yoobó ã jwúub yeejép yapcan niít. ²² Pánihna, tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã chãjbipna caá, ã ñíonitboó ã jéih buujáát pínah niijná. Páant ã chãjcah nihna, ded áta buujácan tagaá.

²³ “Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneeé. Ninjñh caá Cristo ã jumup’, ã niijíchah, bitabut ‘Conjñh caá Cristo ã jumup’, ã niijíchah, ñi joyáh bojoó. ²⁴ Caán láa dawá yeenit ã jumvipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, ‘Weém Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niij yeenitbut ã jumvipna caá. Queét úum náah jumnidih ã chãj júutvipna caá, cáacwã ã en wáhi bejat pínah niijná. Páant ã chãjatdih ennit, Dios ã ñíonitboó ã yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ã péeat pínahdih ã náahvipna caá. ²⁵ Páant ã yapat pínah jãtíh, yeebdíh wáát naóhna caá, caandíh ñi túi jéihyat pínah niijná. Páant wã naáwátjidih náhninit, yeebdíh yeenitdih ñi joicá bojoó. ²⁶ Pánihna, caán láa ‘Múú wihcapboó Cristo tígaa ã jumup’, det yeebdíh ã niijíchah

* **24:18** Lc 17.31 * **24:21** Dn 12.1; Ap 7.14

yuhna, caanná enedih ñi bejca bojoó. ‘Caán muú díitna jumni tólihboó ã jwei ñúhna caá’, ñi niijíchah yuhna, ñi joyáh bojoó. ²⁷ Yeó aáb jūúwúpmant ã buug yácapna wedóát ã yeh iigát ã jígohochah, nihat cãacwã ñi jéih enat pah, weém, nihat cãacwã úud jeñé, wã jwúub dei jūúwúchah, nihat ñi enbipna caá.* ²⁸ Jóopwã wanni bácahjidiñ ã jumatdih jéihnit, caanjñh ñpñ wáac juná caá. Pánihat pah wñhwã wã jwúub dei jūúwúchah ennit, wã pebh ñi wáac jwibípna caá”, Jesús jwiítidih ã niijíp jñ.*

Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jūúwát

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ “Caán láa cãacwã yeejép ñi yapat túttimah, yeó, widhbat ã túi yeh iigcán niít. Páant ã túut nuumúchah, jeá ã méménachah, cúiwã ñi yúug jéen bejbipna caá.* ³⁰ Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, mah tólihjih wã dei jūóhbiipna caá. Búdí wēpatñh, túi yeh iigní wã jwúub dei jūúwúchah, nihat baácdih moón weemdíh ñi enbipna caá. Pániñ ennit, búdí úumna, ñi jwibípna caá.* ³¹ Páant wã dei jūúwát pónih, pójat nah búdí ã yáanachah, wñh ángelwãdih nihat baácboó wã wahbiipna caá, wã ñíonitdih ñi wáacat pínah niijná.

³² “Higuera nah ded pah ã jumatdih ñi túi náhninaá. Caan náñ jáap wawá ã jumachah ennit, jópchi ã toáh jūúwátidih ñi jéihna caá. ³³ Páant ã jumat pah, nihat wã niijátji biic yoobó ã yapachah enna, wã jwúub dei jūúwát pínah bahni ã jwdhdidih ñi

* **24:27** Lc 17.23-24 * **24:28** Lc 17.37 * **24:29** Is 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12-13 * **24:30** Dn 7.13; Ap 1.7

jéihbipna caá. ³⁴ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nihat wā niijátji pah ā yapat pínah jātih, caán láa moón ĩ bꞄꞄdcán niít. ³⁵ Nin baác, jeábut ā bꞄꞄdúchah yuhna, wā naáwátboó ā bꞄꞄdcán niít. Nihat wā niijátji pahjeh wā péabipna caá.

³⁶ “Obohjeéhtih, wā jwꞄꞄb dei jꞄóhni pínah yeó jáap, horadihbut nihat ĩ jéihcan caá. Căacwā, ángelwā, weem yúh bꞄca nihat jwĩ jéihcan caá. Wā ĩp Diosjeh caá caandíh ā jéihyep.

³⁷ “Noé jum láa căacwā ded pah ĩ jumati pahjeh mꞄn tigaá wā jwꞄꞄb dei jꞄúwúchah, biíc yoobó ĩ jumbipna caá.* ³⁸ Pobyit ā jꞄúwát pínah jātih căacwā jeémp babhnit, téihya chéonit, ĩ wehdih téihya chéwat túutna ĩt chājap wꞄt jĩ. Noéboó jāáj chóona ā waadáchah, ĩpĩ jumati pah, páantjeh ĩt jumꞄp wꞄt jĩ. ³⁹ Pánih jumna, pobyit ā jꞄúwúchah, queét nihat ĩ wꞄn beedáát pínahdih ĩt jéihcap wꞄt jĩ. Pánihat pah biíc yoobó mꞄntih wā jwꞄꞄb dei jꞄúwúchah, căacwā ĩ jumbipna caá.* ⁴⁰ Pánih jumnit, chéne neoná ĩh wápchi pínahdih ĩ tewat pónih, weemdíh jepahnidih ángelwā ĩ Ꞅb bejehchah, biíhboó ā chăobípna caá. ⁴¹ Chénewā yaádh biícđih ĩ tewechah, weemdíh jepahnidih ĩ Ꞅb bejehchah, weemdíh jepahcannihboó mi chăobípna caá.

⁴² “Páant ā yapat pínahdih jenah joinít, weém ñi Maáh wā jwꞄꞄb dei jꞄóhni yeó jáap pínahdih jéihcan, yeó jáap jumati pah túi pãinit ñi jumꞄú. ⁴³ Nin wā naáwátđih ñi túi jenah joyoó: NꞄmꞄní dedé hora ā waadát pínahdih jéihna, mꞄú mínahboó āta túi en dao tágaá, ā jéih waadcát pínah niijná. ⁴⁴ Pánihat pah weém, nihat căacwā úud jeñé, ñi jéihcat láa wā

* 24:37 Gn 6.5-8

* 24:39 Gn 7.6-24

jwúub dei jūwúchah, yeebbát biíc yoobó túi pāinit jummat caá náahap”, Jesús jwiít dih ã niijíp jī.*

*Túí teo wūhni, túí teo wūhcanni naáwát
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ “Biíc teo wūhni túi jenah joiní, ã maáhdih túi jepahni ã jumup be. Páant ã jumuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah jātih, nihat bita caandíh teo wūhni ã maáh pínah caandíh ã waadánap be, queét ã jeémát pínahdih yoobópdih ã wūhat pínah niijná. Pánih maáh waadá péanit, biíh baácboó ã bej jwuhup be. ⁴⁶ Pánih bejniji áih munná ã jwúub juyúchah, caandíh teo wūhni ã wutajti pah ã chājachah ennit, caandíh búdí ã wēibipna caá. ⁴⁷ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caandíh wēinit, nihat ã bíbohatdih en daoní maáh ã waadábipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, biíh caandíh teo wūhni táicanni jumna, nin pah áta níj jenah joi tágaá: ‘Wā maáh maatápdih jígochan, buutéh ã jwúub jūóhcan níit’, níj jenah joinít, ⁴⁹ bita teo wūhniidih pāinit, babh máihnit biíc dih áta jeémp babh máih tagaá. ⁵⁰ Pánihna, caán ã náhnicanni yeó jáap, ã páicanni horadih ã maáhboó ã jwúub jūibipna caá. ⁵¹ Pánih junít, caandíh ã jepahcatji peéh, tubit ã pūibipna caá. Pánih pūi péanit, túi chājnit pah jígohni biíc dih, iiguípna ã wahbipna caá. Caánboó jumna, tubit jīgahni, maonádih ã míc néeh chāác jūibipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jī.

25

Chénat pah téihya japata yaádh naáwát

* **24:44** Lc 12.39-40

1 “Péeni yeó jáapdih Dios ã maáh jummat nin pah ã jum̄bipna caá: Chénat pah téihya japata yaádh biíc chei ñih jiiát páhanadih ùb̄nit, téihya chéoni pínahdih enat túut niijná, ã jũóhni pínah horadih jéihcanjeh, caandíh páñadih ñ bac bejep be. * 2 Biícjĩh bóo téihya jenah joicánnit yaádh ñ jum̄up be. Bitá biícjĩh bóo téihya táí jenah joinít yaádh ñ jum̄up be. 3 Pánihna, jenah joicánnit yaádh ñih jiiát páhanadihjeh pohba ñ ùb̄up yuh be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana ã yí beedát pínahdih jenah joicánjeh, ñ jwúub puhwat pínahboodíh ñ ùb bejcap be. 4 Bitá táí jenah joinít yaádhboó ñih jiiát páhana ã yí beedéchah, ñ jwúub puhwat pínah yíidihbut ñ ùb̄up be. 5 Téihya chéoni pínah ã jígochah enna, quíib chei ã jũúwúchah, queét nihat ñ ãwah bejep be. 6 Túttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah ã jũúwúchah, ãjeéh jũóh̄nit ñ wēi ejat ã yáanap be: ‘Ñi joyoó, téihya chéoni pínah ã jũóh̄na caá! ¡Caandíh wēi jwãáádih ñi jũúwá!’ ñ niij wēi ejep be. 7 Páant ñ niij wēi ejechah joiná, táí jenah joinít yaádh ñih jiiát páhanadih ñ jwúub yí puhwup be, ã táí iigát pínah niijná. 8 Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhboó táí jenah joinít dih nin pah ñ niij ùb̄úp yuh be: ‘Jwĩih jiiát páhana d̄ubna caá ã chãjap. Pánihna, ñíih yíidih jwiútdihbut ñi wũhũú’, ñ niijíp yuh be. 9 ‘Jwĩih yí nihatdih ã j̄uibican niít. Yí bíbohnitdih yeebjéh jíib chãjadih ñi bejeé’, táí jenah joinít queétdih ñ niij jepahap be. 10 Páant ñ niijíchah joinít, yí jíib chãjadih ñ bejep be. Páant ñ bejat pónih, téihya chéoni pínahboó ã juyúp be. Páant ã juyúchah ennít, ñih jiiát páhanadih jiínít, táí jenah joinít yaádh caandíh jwãáádih ñ bejep be. Caandíh

* 25:1 Lc 12.35

jwãáhnit, ã téihya chéona namah jeémátdih jeémát túut niijná, ãjeéh ĩ waad béjep be. Nihat ĩ waád beedéchah ennit, teo wãhnitboó jëcdih ĩ nemep be. ¹¹ Páant ĩ nemat túttimah, jenah joicánnit yaádhboó jwúub joinít, ‘¡Maá, jwiútdihbut ma wãt jüúwú!’ ĩ niúj ejep yah be. ¹² Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wã jéihcan caá’, téihya chéoni queét yaáhdih ã niúj jepahap be.*

¹³ “Yeebbát queét túi jenah joinít yaádh panihnit ñi jumúú. Wã jwúub dei jüóhni yeó jáapdih, caán horadihbut jéihcan, ĩih jiiát páhanadih túi ámohnit, yíidihbut túi bíbohñit, ĩ páñat pah, yeebbát túi jenah joinít, táinih chãjñit, weemdíh ñi páñaá”, Jesús jwiútdih ã niijíp jĩ.

Dinero júduna naáwát
(Lc 19.11-27)

¹⁴ “Dios ã maáh jummat nin pahbut ã jumbipna caá: Biíc newé biáboó jibidih ã bejat pínah játih, caandíh teo wãhñitdih ã bid wáacap be. Páant ĩ wáac juyúchah, dinero júdunadih queétdih ã wãhup be, ĩ jíib tewat pínah niijná. ¹⁵ Pánih wãhna, biícđih biícjĩh bóo téihya júdu ã wãhup be. Biíhđih chéne júdu ã wãhup be. Biíhboodíh biíc júdujeh ã wãhup be. Pánih wãhna, chah jéihñidih chah ã wãhup be. Pánih queétdih wãh péanit, biíh baácboó jibidih ã bejep be. ¹⁶ Páant ã bejat túttimah, biícjĩh bóo téihya júdu bíbohñi jíib chãjadih ã bejep be. Pánih jíib chãjna, biíh biícjĩh bóo téihya júdu ã jwúub jíib tewep be. ¹⁷ Chéne júdu bíbohñibut jíib chãjñit, biíh chéne júdu ã jwúub jíib tewep be.

* 25:12 Lc 13.25

18 Obohjeéhtih, biíc júdu ã wũhniiboó caán júdu dih páantjeh ã baad jwéjep be.

19 “Í maáh bejniji maatápdih jígochcan, biih yeó jáap ãih munná ã jwúub juyáp be. Pánih jwúub jwinít, ded pah í jíib tewatjidih queétdih ã úbh joyóp be. 20 Páant ã úbh joyóchah joinít, biícjĩh bóo téihya júdu ã wũhniiji ã jíib tewatjidih ub wũhniit, nin pah ã maáhdih ã niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdih biícjĩh bóo téihya júdu ma wũhniijĩh jíib chãjnit, biih biícjĩh bóo téihya júdu wã jwúub jíib tewep be’, ã niijíp be. 21 ‘Ma túi teona beé. Wã náahat pah mat chãjap taga. Páant bainí meemdih wã wũhuchah yuhna, mat túi jíib tewep taga. Páant ma túi tewat jíib, dawá wĩih bií déedih en daoní maáh pínah wã waadábipna caá, wãjeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandih ã niijíp be. 22 Pánihat táttimah, chéne júdu ã wũhniiboó ã maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdih chéne júdu ma wũhniijĩh jíib teonit, biih chéne júdu wã jwúub jíib tewep be’, ã maáhdih ã niijíp be. 23 ‘Ma túi teona beé. Wã náahat pah mat chãjap taga. Páant bainí meemdih wã wũhuchah yuhna, mat túi jíib tewep taga. Páant ma túi tewat jíib, meemdih dawá wĩih bií déedih en daoní maáh pínah wã waadábipna caá, wãjeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandihbut ã niijíp be.

24 Pánihat táttimah, biíc júdu ã wũhniiboó ã maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Maá, meém úm náah jumni ma jumatdih wã jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih wutnitjeh, í tewat jíib mapĩ bíbohna caá. 25 Páant ma jumatdih jéihnit, meemdih úmna, ma wũhni júdu dih páantjeh wã baad jwéjep be.

Dáa, nin míih pínahdih ma bíbohoó', ã maáhdih ã niijíp yuh be. ²⁶ 'Meém yeejép tewíhcanni ma jamna caá. Weemjéh teocan, bitadih watnitjeh í tewat jíib wā bíbohatdih ¿ma jéihnit beé? ²⁷ Pánih jéihna, cāacwā íih náo amohopboó ma jwejechah, āta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah ã jíib aab béjechah, chah wāta bíboh tagaá', ã maáh caandíh ã niijíp be. ²⁸ Páant caandíh jāih péanit, bitadih nin pah ã niijíp be: 'Caán ã bíbohni júduh dūuc wáinit, chénat pah téihya júdu bíbohniiboodíh ñi wūhū. ²⁹ Ded ã bíbohatjīh ã túi chājachah ennit, caandíh chah í wūhuchah, chah búdí bíbohni ã jambipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni "Weém wā bíbohcan caá", niijníiboodíh ã bíbohatdih í dūuc wáibipna caá.* ³⁰ Pánih dūuc wái péanit, caán yabh teonidih ub bac bejnit, dūpūnapboó ñi yohoó. Caanná jamnit, íih maonádih í míic néeh chāác jāibipna caá', í maáh ã niijíp be", Jesús jwiítidih ã niijíp jī.*

Peéh chājat pínah

³¹ "Weém nihat cāacwā úud jeñé, túi yeh iigátjīh nihat ángelwā bíicdih wā jwūub dei jūóhbipna caá. Pánih jūóhnit, maáh waadná, túi yeh iiguípboó chúudnit, wā watbipna caá.* ³² Páant wā chúuduchah, ángelwā nihat cāacwādh wā pebhna í ub jūóhbipna caá, ded pah í chājatjí jíib wā naawát pínah niijná. Páant í ub juyúchah ennit, chéne poómp queétdih wā ñíobipna caá. Ovejawādh en daoní āih ovejawā cabrawā bíicdih í jamuchah

* **25:29** Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

* **25:30** Mt 8.12; 22.13; Lc

13.28 * **25:31** Mt 16.27; 19.28

ennit, queétdih ã ñíwat pahjeh weembút cãacwãdih wã ñíobipna caá. ³³ Pánih ñíona, ovejawã panihnit táinitdih wã jéihyepmant bóo bawámant wã ñúhat túutbipna caá. Cabrawã panihnit yéejnitdih wã wáyámant bóo bawámant wã ñúhat túutbipna caá. ³⁴ Pánih ñío péanit, weém nihat cãacwã ì maáh wã jéihyepmant bóo bawámant ñúhnitdih nin pah wã niíj naóhbirna caá: ‘Yeéb wã íp ã wēi ennit ñi jūúwá. Nin baácdih ã chãj láa ájeéh wutnit ñi jumát pínahdih jenah joinít, buu láa yeebdíh maáta ã waadána caá. ³⁵ Weém wã nuugúp wunuchah, yeébboó weemdíh jeémát ñi wūhup jī. Weemdíh ã taca jootóchah, babhbat ñi wūhup jī. Ñi pebh wã jib bejehchah, weemdíh jéihcan yahna, ñi táí wēi jwááap jī. ³⁶ Yégueh wihcanni wã jumuchah enna, weemdíh ñi yégueh yacap jī. Tubúp chūúhni wã jumuchah enna, weemdíh ñi en dawáp jī. Nemat muúboó wã jumuchah, weemdíh enedih ñi jayúp jī’, táinitdih wã niíjbírna caá.* ³⁷ Páant wã niíj naáwáchah joinít, queét weemdíh nin pah ì niíj úúbh joibírna caá: ‘¿Maá, débólih tijí meém ma nuugúp wunuchah, jeémát jwī wūh? ¿Débólih tijí meemdíh ã taca jootóchah, babhbat jwī wūh? ³⁸ ¿Débólih tijí meemdíh beh encan yahna, jwī táí wēi jwááh? ¿Débólih tijí yégueh ma wihcah enna, jwī yégueh yac? ³⁹ ¿Débólih tijí ma tubúp chūúúchah, meemdíh enedih jwī juibí?’ weemdíh ì niíj úúbh joibírna caá. ⁴⁰ Páant ì niíj úúbh joyóchah joinít, weém queétdih nin pah wã niíj jepahbirna caá: ‘Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nin wíih cãacwãjeéh jumni, oboh jumni ã jumuchah yahna,

* 25:36 He 13.3

caandih yeéb pánih chājna, weemdih tijí páant ñi chājav', queédih wā niijbípna caá.*

41 “Páant táinitdih niij péanit, wā wáyámant bóo buwámant ñuhnitboodih nin pah wā niijbípna caá: ‘Dios ã peéh chājnit pínah caá yeéb ñi jumup. Wā pebh chāocánjeh, iiguípna ñi bejeé. Nemépwā ï maáh biíc dih caán iiguípboó ï jumap pínahdih Dios ã chājav jī. Pánihna, caandih jepahnitbat ájeéh ï bejbipna caá. Caánboó jumni iigát ã noón dabcan niit. 42 Weém wā nuugúp wunuchah, yeébboó jeémát ñi wūhcap jī. Weemdih ã taca jootóchah, babhbat ñi wūhcap jī. 43 Weemdih jéihcannit, wēi jwāáhcan, páantjeh ñi enah bojop jī. Yégueh moh yéejni wā jumuchah enna yahna, weemdih ñi yégueh yaccap jī. Wā tubúp chūúchah, nemat muúboó wā jumuchah, weemdih ñi en daocáp jī’, yeejépwādih wā niijbípna caá. 44 Páant wā niijíchah joinít, queét weemdih nin pah ï niij úbh joibípna caá: ‘Maá, ma nuugúp wunuchah, meemdih ã taca jootóchah, jwī jéihcanni ma jumuchah, yégueh ma moh yéejchah, ma tubúp chūúchah, nemat muúboó ma jumuchah, ¿débólih tijí jwiitboó meemdih jwī teo wáaccan?’ weemdih ï niij úbh joibípna caá. 45 Páant ï niij úbh joyóchah joinít, nin pah queédih wā niij jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nin wíih cáacwájeéh jumni, oboh jumnidih yeéb ñi teo wáaccan, weemdih tijí páant ñi teo wáaccap jī’, queét yeejépwādih wā niijbípna caá.* 46 Queédih Dios ã peéh chājachah, iiguípboó páantjeh ï jumbipna caá. Queét táinitboó wā íp biíc dih ã pehbboó páantjeh ï

* 25:40 Ez 18.7 * 25:45 1Co 8.12

jumbipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

26

*Jwiít judíowã jwĩ maáta Jesús dih ã mawíhat
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús jwiít dih ã jwáub niij naáwáp jĩ:

² —Oveja wũúhdih jwĩ jeémát yeó jáap, Pascua ã niijní, chéne yeó jáap ã jwdhdatdih ñi jéihna caá. Caán yeó jáapdih weemdíh eníhcannitboó teonit, weém nihát cãacwã úud jeñédih bitadih ã wãhbirna caá, weemdíh cruzboó péoh dodhñit ã mao yohat pínah niijná, ã niijíp jĩ.*

³ Túttimah, sacerdotewã ã chah maáh, Caifás wát jũmni pebhna bita jwĩ maáta biíc dih ãt míc wáacáp wát jĩ. ⁴ Pánih míc wáacnit, ded pah Jesús dih teonit, ã mawat tútat pínahdih nin pah ãt niij míc wéhenap wát jĩ:

⁵ —Pascua yeó jáapnadih, dawá cãacwã ã jũmchah, Jesús dih jwĩ tewat tútuchah, nihát tãbit ãta íj tagaá. Pánih íjnit, jwiít dih ãta míc mao tagaá. Pánihna, ã enchah, jwĩ tewat tútáp, ãt míc niijíp wát jĩ.

*Yad wili miñ chej jũmniñ Jesús dih mi puhwat
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)*

⁶ Queét Jerusalén tútchiboó ã míc wéheat pónih, jwiít Betania tútchiboó jũmna, bácah moópniji Simónih mũná jeémpna jwĩ chãjap jĩ. ⁷ Páant jwĩ jeéméchah, biíc yad wili túi chej jũmni búdí jíib jũmni yí quiít dih mi úb waád juyúp jĩ. Caán

* 25:46 Dn 12.2 * 26:2 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

quít alabastro ï niijní jeejñh ï chãjni quít ã jumap jñ. Pánihna, Jesús pebh jainít, caán yíjñh ãih wao dáhdih mi puhwup jñ.* ⁸ Páant mi puhwuchah ennit, jwiít ã bohénitboó jwñ íjip jñ. Pánih íjnit, nin pah jwiítjeh jwñ míc niijíp jñ:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yíi búdí jíib jumnidih páant mi puh peét? ⁹ Caandih jíib chãj wãhñit, mi jíib teonidih moh yéejnitdih mi wãhuchah, chah áta túi taga, jwñ niijíp jñ.

¹⁰ Páant jwñ míc niijíchah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jñ:

—¿Dépanih tigaá caántdih páant ñi niij jũih? Weemdih caántboó mi túi chãjna caá. ¹¹ Moh yéejnit ñijeéh páantjeh ï jumbipna caá. Débólih teo wáaquihna, queédih ñi jéih teo wáacipna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahñibit wã jum jwuhbipna caá.* ¹² Pánihna, wunniíh bácahjidih jwñpñ puhwat pah, weemdih chej jumni yíjñh puhna, wã wunuchah weemdih ï yohat pínahdih mi ámohna caá. ¹³ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nihat baácboó wñh túini doonádih naóhna, nint buu weemdih mi chãjatjidihbut ï naóhbipna caá. Páant ï naáwáchah joinít, caántdih dawá ï náhnibipna caá, Jesús ã niijíp jñ.

*Judas Jesús dih ã dnoó wáyat pínahdih ã naáwát
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, jwñjeéh jumni, Judas Iscariote, sacerdotewã ï maáta pebhna bejnit, nin pah át niijíp wut jñ:

¹⁵ —Jesús pebhna yeebdih wã dnoó wáyat pínah jíib ¿débóo ñi wãhbi? át niijíp wut jñ.

* 26:7 Lc 7.37-38 * 26:11 Dt 15.11

—Páant jwiít dih ma duó wáyachah, treinta platajĩh ĩ chãjniji júdnadĩh jwĩ wãhbi pna caá, wẽinit, ĩt niijíp wut jĩ.*

Páant niijnít, Judas dih ĩt jíib chãjap wut jĩ. ¹⁶ Páant ĩ jíib wãhndĩh ãbnit, Judasboó débólih queétdih ã duó wáyat pínahdih ãt jenah joyóp tajĩ.

Jesús ã bohénit biíc dih ã pée jeémát

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Paacánni pandih jwĩ jeémát yeó jáapna jwĩh waadní yeó jáapdih jwiít Jesús dih nin pah jwĩ niij wãbh joyóp jĩ:

—¿Ded mũúboo tígaá Pascua jeémát dih jwiít dih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tígaá jeémát jwĩ chãjbi? jwĩ niijíp jĩ.

¹⁸ —Jerusalén tútchina ñi bejeé. Caanná jwĩbínit, biíc newédih jwãáh nit, caandíh nin pah ñi niijí: ‘Wã wunat pínah bahnijeh ã júdhna caá. Pánihna, míih mũúboó Pascua jeémát dih wã bohénit dih wã numah jeémpbi pna caá’, Bohéni ã niijná be’, caandíh ñi niijí, Jesús jwiít dih ã niij jepahap jĩ.

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, biquína jwĩjeéh jamnit ĩ bejep jĩ. Caanná jwĩbínit, ĩ jwãáhni newé ã waóh bejni mũuná waadní, jwiít dih Jesús ã numah jeémát pínahdih ĩt chãjap tajĩ.

²⁰ Túttimah, tão ñáh jũúwúchah, Jesús jwiít dih caán mũuná numah waadní, Pascua jeémát dih biíc dih jwĩ jeémép jĩ. ²¹ Páant jwĩ jeémát pónih, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

* 26:15 Zac 11.12

—Yoobópdiŋ yeebdíh wã naóhna caá. Weemdíh eníhcannitdiŋ duó wáini pínah ñi cãtíh ã jumna caá, ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, búdí jenah joiná, jwiít niŋat biquínajeh caandíh nin pah jwĩ níj ɯɯbh joyóp jĩ:

—¿Weém niŋcan niít? jwĩ niijíp jĩ.

²³ —Pandih weém biícđih neéh jeémpni weemdíh eníhcannitdiŋ duó wáini pínah ã jumna caá.*

²⁴ Páant yeejép wã yapat pínahđih jon jãtíh Dios naáwátđih naóh yapani át daacáp tajĩ. Pánihna, weém niŋat cãacwã úud jeñé caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdiŋ duó wáiniŋi yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cãac jumcah, chah áta tái tagaá, jwiítđih ã niijíp jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchah joinít, Judas, caandíh eníhcannitdiŋ duó wáini pínah, Jesúsđih nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Maá, weém niŋcan niít? ã niijíp jĩ.

—Ma niiját pah meemjéh tigaá, Jesús caandíh ã níj jepahap jĩ.

²⁶ Páant ã niiját túttimah, Jesús pandih ɯbnit, “Túina caá, Paá”, níj, caandíh dajnit, jwiítđih ã wãhɯp jĩ.

—Nin pan wíih bácah panihni caá. Caandíh ñi jeémé, ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant níj péanit, jiwá iguíh mac jumni pamapđih ɯbnit, “Túina caá, Paá”, niijnít, caandíhɯt jwiítđih ã wãhɯp jĩ.

* 26:23 Sal 41.9

—Yeéb nihat nindih ñi babhbaá. ²⁸ Nin wíih meép panihni caá. Wíih meépjĩh ĩ yéijat jíib buúdáát dih jíib chājna, dawá cāacwā dih wā wan wāh bípna caá, Dios biíc dih ĩ túi jumat pínah niijná.*
²⁹ Yeebdíh yoobóp dih wā naóhna caá. Nin baácboó jum jwuhna, jiwá iguúh macdih wā jwúub babhcan niít. Túttimah, wā íp biíc dih maáh jumnajeh, yeebdíh wā jwúub numah wēi babhbípna caá, jwiít dih ā niijíp jĩ.

*Pedro ā yeeat pínah dih Jesús ā naáwát
 (Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

³⁰ Páant ā niiját túttimah, jeémp péanit, Dios dih jwĩ wēi eo péanachah, Jesús jwiít dih Jerusalén tútchimant ā numah bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, Olivo jeéboó bejni namádih ā numah bejep jĩ.
³¹ Pánih bejna, nin pah jwiít dih ā niij naáwáp jĩ:

—Buú cheijeh yeéb nihat úumna, weemdíh ñi cádahbípna caá. Jon jātih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajĩ: “Ovejawā dih en daonídih wā mawachah, nihat ovejawā ĩ jweí peét bejbípna caá”, Dios ā niijná caá’, naóh yapani āt niij daacáp tajĩ.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínah dih wā jéihna caá. ³² Obohjeéhtih, weemdíh ĩ mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ā jwúub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíh wā waóh bej pāibípna caá, ā niijíp jĩ.*

³³ —Queét nihat ĩ cádahachah yuhna, weémboó wā cádahcan niít, Pedro ā niijíp yah jĩ.

³⁴ —Yoobóp dih meemdíh wā naóhna caá. Buú cheijeh māj bai ā ewat pínah jātih biíc peihcanni

* 26:28 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11

* 26:31 Zac 13.7

* 26:32 Mt 28.16

láa ‘¡Caandíh wā jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá, Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

³⁵ —Majeéh weemdíhbut ĩ mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wā niijcán niit, Pedro chah ã jwúub niijíp jĩ.

Jwiít niहतbut biíc yoobó jwĩ niijíp yah jĩ.

Getsemaní pácahi jumapboó Jesús ã úbát
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemaní ĩ niijní pácahi jumapna jwĩ juibínap jĩ.

—**Conboó Diosdih úbúdíh wā bej jwuhuchah, ninjĩh ñi chúud páñaá,** Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ

³⁷ Páant niij péanit, Pedrodih, Zebedeo ã weh chénat pahdihbut yúrbít ã numah bejer jĩ. Pánih bejnit, ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, át jĩgah jwíhip wat jĩ.

³⁸ —**Túbit jĩgahnit, wanni pah caá wā jumap. Pánihna, yeebát ñocanjeh, ninjĩh ñi úbh páñaá,** queétdih át niijíp wat jĩ.

³⁹ Páant niij péanit, chibít yúrbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, **“Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat tútca bojó. Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yahna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wan wúhbirna caá”,** Jesús Diosdih át niijíp wat jĩ.

⁴⁰ Páant niij úbh péanit, Jesús queét biíc peihcan-nit ã bohénit ĩ páñapboó át jwúub juyúp wat jĩ. Páant ã jwúub juí enechah, ñona ĩt chājar wat jĩ.

—¿Pedro, biíc horabit ñocanjeh, ma noón pāicannit beé? ⁴¹ Túi jáanit, Diosdih yeebdíh úbát caá náahap, yéej chājat jenah joyátdih ñi yap yohat tút niijná. Túi chājíhna yahna, jáacan, úbhcan,

páant ñi jéih buujácan níit, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niij péanit, jwúub úbúdih bejnit, nin pah át niijíp wut jĩ: “Paá, cāacwādih wā wun wūhat pínahdih ma náah yacachah, wā yeejép yapíhcah yuhna, ma náahat pah weemdih ā yapa naáh”, Diosdih át niijíp wut jĩ.

⁴³ Pánih úbh péanit, biíc peihcannit páinit pebhóó ā jwúub juyúchah, jwúub ũona ít chājap wut jĩ. Tubit quíib chei jamachah, ít jwúub ũwah bejper wut jĩ. ⁴⁴ Páant ĩ ũwachah ennit, jwúub úbúdih át bejper wut jĩ. Pánih bejnit, biíc yoobó át úbúp wut jĩ. ⁴⁵ Pánih úbh péanit, ā bohénit pebhna jwúub jwinít, nin pah át niijíp wut jĩ:

—¿Yeéb páantjeh ũonit, choó níit ñi chājap? Páant bóojeh tigaá. Butéh yeejépwā weemdih tewedih jwiná caá ĩ chājap. ⁴⁶ Ñi jáa bojoó. Chóbe, jwĩ chéenwā ĩ páñapboó jwĩ bejjih. Weemdih eníhcannitdih dwo wáini ā jwiná caá, queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

Jesúsdih eníhcannit caandih ĩ tewat

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Páant ā niijíchahjeh, ā bohéniji Judas ā juyúp jĩ. Judasjeéh dawá cāacwābut ĩ juyúp jĩ. Íibat naaná, máa quiítnadihbut ĩ bíbohóop jĩ. Sacerdotewā ĩ maáta, bita jwĩ maátabut queétdih ít wahap tajĩ, Jesúsdih teonit, ĩ pebhna ĩ ub bejat pínah niijná.

⁴⁸ Jesús pebhna ĩ jūwát pínah jātih, Judasboó queétdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jĩ: “Púo tíbdih nomnit, wā úbhndih ñi teweép”, át niijíp wut jĩ. ⁴⁹ Pánihna, jwĩ pebhna jwinít, Judasboó Jesús pebh ā juyúp jĩ.

—¿Ma jum, Bohéní? níj ʉ́bhnit, Jesúsíh páo tíbdih ã nomop jĩ.

⁵⁰ Páant ã níj ʉ́búchah enna, Jesús caandíh nin pah ã níjíp jĩ:

—Wã chéen, ma jengah joyátji pah ma chãjaá, ã níjíp jĩ.

Páant Judas ã ʉ́búchah ennit, Jesúsdihtewedih jṹhñit caandíh ĩ tewep jĩ. ⁵¹ Páant ĩ teweçah ennit, bíic jw̃jeéh jumníboó íbat naadíh jw̃at wái ʉ́bnit, sacerdotewã ĩ maáhdih teo wũhniíh moli chóodih ã dúuc bóod yohop jĩ. ⁵² Páant ã dúuc bóod yohochah ennit, Jesús caandíh nin pah ã níjíp jĩ:

—Míih íbat naadíh ma jw̃ʉ́b jwejeé. Nihat íbat naajĩh míic maonitboó íbat naajĩh ĩ w̃ñbipna caá. ⁵³ ¿Nindih ñi jéihcan níit? Wã íp ã teo wáacatdih wã ʉ́búchah, cien mil ángelwãdih ãta wah taga, weemdíh ĩ ʉ́b bejat pínah níijná. ⁵⁴ Obohjeéhtih, páant ã chãjachah, ã naáwátidih naóh yapanit ĩ níj daacátji pah ãta yapcan tagaá. Pánihna, wã íp weemdíh ã náah yacat pah, jon jãtíh ĩ níj daacátji pahjeh tigaá weemdíh yapat náahap, Jesús ã níjíp jĩ.

⁵⁵ Páant níj péanit, caandíh tewedih j̃inítboodíh nin pah ã níjíp jĩ:

—¿Ñʉ́m̃ñdíh tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihb̃t ʉ́bnit, weemdíh tewedih ñi jṹhñit beé? Yeó jáap jum̃at pah Dioíh m̃ʉ́boó ñijeéh wã jum̃achah ỹhna, weemdíh ñi teocap be.*

⁵⁶ Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapanit ĩ daacátji pah b̃ʉ́ weemdíh yapat ã náahna caá, ã níjíp jĩ.

* 26:55 Lc 19.47; 21.37

Páant ã yapachah enna, jwiít nihat ã bohénit jwĩ jweí peét bejep jĩ.

Judíowã ã maáta Jesúsdih ã wábh joyát

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷Jesúsdih teonitboó sacerdotewã ã maáh Caifáih munná ãt wá waad béjep wut jĩ. Jesúsdih naóh yacat túut niijná, áih munnáboó jumni míic wáacat tólihboó sacerdotewã ã maáh, caandíh nump jumnit maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita jwĩ maátabut ãt míic wáac jubínap wut jĩ. ⁵⁸Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdih yáupjeh áat en péenap wut jĩ. Pánihna, sacerdotewã ã maáih munná wáihyat júduboojéh áat waad jubínap wut jĩ. Pánih waad jubínit, ded pah Jesúsdih ã chájachah, jéihyat túut niijná, Pedro tanná cúut jwéjdih, munnádhá wapnit bíicdih, áat méé chúudap wut jĩ.

⁵⁹Sacerdotewã ã maáta, nihat bita maáta bíicdih Jesúsdih mao yohat túut niijná, yee naóh yacnit pínahdih ãt bidip wut jĩ. ⁶⁰Obohjeéhtih, dawá yee naóhñit ã jumuchah yahna, chénewã bíic yoobó niijnátdih ãt bid jwícáp wut jĩ. ⁶¹Maatápdih ã bidat túttimah, chénewã waad jubínit, nin pah ãt niij yee naóh yacap wut yah jĩ:

—Caán nin pah ã niijíchah, jwĩ joyóp be: ‘Dioíh munnádhá wá yoh beedábipna caá. Pánih yohnit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap munná wá cháj péabipna caá, páant munnádhá’, ã niijíp be, ãt niijíp wut yah jĩ.*

⁶²Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ã maáh ñah ñahñit, Jesúsdih nin pah áat niij wábh joyóp wut jĩ:

* 26:61 Jn 2.19

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chãj, meemdíh páant ì níj naóh yacachah? át niijíp wut jĩ.

⁶³ Páant ã niijíchah joiná yahna, Jesús át jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcah enna, sacerdotewã ì maáh nin pah caandíh át níj wábh joyóp wut jĩ:

—Meemdíh wã wutna caá. Dios ã enechah, yoobópdihi jwiítidih ma naáwá. ¿Meém Dios wáúh, ã wahni Cristo níit ma jəməp? át niijíp wut jĩ.

⁶⁴ —**Páant ma niiját yoobópdihi tigaá. Yeéb nihatdih nin pah wã naóhna caá: Weém nihat cáacwã úud jeñé Chah Wēpni ã jéihyepmant bóo bəwámant chúudnit, wã wutachah, mah tólihihi wã jwáub dei júwúchahbut, ñi enbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.***

⁶⁵ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ì maáh búdí át íjip wut jĩ. Á íjat júutna, áih jih bóo yégueh chódih át yeo wáyap wut jĩ. Pánih yeo wáina, ájeéh jəmnitdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nin newé ‘Weém Dios wáúh caá’, ã níj yeenachah, yeéb nihat ñi joiná beé. Pánihna, bita ì naáwátdih jwĩ náahcan caá. ⁶⁶ ¿Yeébbóo ded pah tigaá ñi níj jenah joí? queétdih át niijíp wut jĩ.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, ít níj jepahap wut jĩ.*

⁶⁷ Páant niijnít, Jesúh móotdih coí jáhanit, téihyajíh ít póocop wut jĩ. Bitabut téihyajíh áih móotdih ít mawap wut jĩ.* ⁶⁸ Pánih maonit, nin pah caandíh ít níj deoh naáwáp wut jĩ:

* **26:64** Dn 7.13 * **26:66** Lv 24.16 * **26:67** Is 50.6

—Dios ã wahni Cristo jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ït niijíp wut jĩ.

Pedro ã yeeat

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Páant ï chãjat pónih, wáihyat júdu diítna Pedro ã méé cháuduchah, teo wãhniñ ã pebh jwibínit, nin pah mit niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Meembát Jesús Galilea baácdih bóojeéh péeni nihcan niít? mit niijíp wut jĩ.

⁷⁰ —Ájeéh péeni nihcan caá. ¿Ded pah niij tígaa ma chãj? Pedro caántdih ãt niij yee jepahap wut jĩ.

⁷¹ Páant niijnítjeh, tuu cúut jwëejmant bejnit, jëcna ãt jwei béj ñuhup wut jĩ. Páant caánboó ã jwei ñúhuchah, biíh wili jwah caandíh mit enep wut jĩ. Pánih ennit, caanjíh jumnitdih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Nin Jesús Nazaret tútchidih bóojeéh jumni caá, mit niijíp wut jĩ.

⁷² —Dios ã enechah, yoobópdih wã naóhna caá. ¡Ma niijní newédih wã jéihcan caá! Pedro ãt niijíp wut yuh jĩ.

⁷³ Páant ã niiját túttimah, caanjíh ñuhnitboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém ïjeéh péeni man tigaá. Míih wéheat Galilea baácdih moón ï wéheat pah caá ã jumup. Nihat caandíh pej jum bejnit Galilea baácdih moón ï jumuchah, meembát ïjeéh jumni man tigaá, ït niijíp wut jĩ.

⁷⁴ —Weém yeeni nihcan caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. ¡Ñi niijnídih weém wã jéihcan caá! Páant yoobópdih wã naóhcah, ¡Dios weemdíh ã peéh chãja naáh! ãt niijíp wut yuh jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mǎjbai át ewep wut jĩ.
⁷⁵ Páant ã ewechah joinít, “**Mǎjbai ã ewat pínah jǎtih, biíc peihcanni láa ‘Caandíh wǎ jéihcan caá’, ma niijbípna caá**”, Jesús ã niijátjidih át náhninap wut jĩ. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí át jumǎp wut jĩ.

27

Maáh Pilato pebhna Jesúsdih ĩ wǎ bejat *(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)*

¹ Túttimah, baáb jéenechah, sacerdotewǎ ĩ maáta, jwiít judíowǎ jwĩ maáta biíc dih míic wáacnit, Jesúsdih ĩ mawat tútatat pínahdih ĩt míic wéhenap wut jĩ. ² Pánih míic wéhe péanit, Jesúsdih chéonit, Maáh Pilato pebhna ĩt wahap wut jĩ. Pilato Romano maáta ĩ maáh waadáni jumna, jwĩh baác dih moondíh wutni ã jumǎp jĩ.

Judas Iscariote ã wǎnat

³ Judas, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáinijiboó, caandíh ĩ mao yohat pínahdih jéihnit, búdí át jǐgahap wut jĩ. Pánih jǐgahnit, ĩ jíib wǎhniiji treinta júdnadnih sacerdotewǎ ĩ maáta, jwĩ maátadihbut át jwǎubaihip wut yuh jĩ. ⁴ Pánih jwǎubaihnit, nin pah queédnih át niijíp wut yuh jĩ:

—Weém wǎ túi chǎjcap be. Yeebdíh wǎ duó wáiniboó yoobópdi yéej chǎjcani át jumǎp taga, át niijíp wut jĩ.

—Meemjéh tigaá páant mat náhap taga. Pánihna, jwĩh pínah nihcan, míih pínahjeh caá, ĩt níj jepahap wut jĩ.

⁵ Páant ĩ niijíchah joinít, Judasboó ĩ wǎhni júdnadnih Dioíh mǎúboó át yoh waadá bojop wut

jĩ. Pánih yoh waadá péanit, biáboó bejnit, át míic jōp wái wɛnɛp wɛt jĩ.

⁶ Páant ā yoh waadá bojnjiji júdnadih ɛbnit, nin pah sacerdotewā ĩ maáta ĩt míic niijíp wɛt jĩ:

—Nin júdna, cáacdih mawat náahna, jwĩ jíib wāhni beé. Páant ā jumachah, Dioíh mɛúboó jwĩ jéih jwejcan caá, ĩt niijíp wɛt jĩ.

⁷ Páant niij míic wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chājniíh bainí baácdih ĩt jíib chājap wɛt jĩ, biámant moón caán tútchina jib jainít ĩ wɛnɛchah, ĩ yohat pínah niijná. ⁸ Páant ĩ chājachah, caán baácdih “Meép jumni baác”, jwiít jwĩpĩ niijná caá.* ⁹ Páant ā yapat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit Jeremíaswā nin pah ĩt niij daacáp tajĩ: “Judíowā ĩ maáta caandíh ĩ mawat pínah jíib treinta platajĩh ĩ chājnjiji júdnajeh ā jumɛp jĩ. ¹⁰ Pánihna, caán jíibjĩh wáam dah chājniíh baácdih Dios weemdíh ā wɛtat pah ĩt jíib chājap tajĩ”, ĩt niij daacáp tajĩ.*

*Maáh Pilato Jesúsdi h ā ɛúbh joyát
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)*

¹¹ Páant ā chājat pónih, sacerdotewā Jesúsdi h ĩ ɛb jɛibínachah ennit, Maáh Pilato caandíh nin pah át niij ɛúbh joyóp wɛt jĩ:

—¿Meém yoobóp dih judíowā ĩ maáh niít? át niijíp wɛt jĩ.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niij jepahap wɛt jĩ.

¹² Obohjeéhtih, sacerdotewā ĩ maáta, jwĩ maáta bíicdi h caandíh ĩ jwúɛb naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queétdih át jepahcap wɛt jĩ. ¹³ Páant ā

* **27:8** Hch 1.18-19 * **27:10** Zac 11.12-13

jepahcah enna, Pilatoboó Jesúsdiñ nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Páant meemdih ã niij naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queétdih ma jéih jepahcan niít? ãt niijíp wut jĩ. ¹⁴ Páant ã niijíchah joiná yuhna, dedé ã naóh yacatdih Jesús ãt jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí ãt joí wáhi bejep wut jĩ.

Jesúsdiñ ã mao yohat tútat

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ Pascua jummat pah Maáh Pilato biíc cãac nemat muúboó jumni, cãacwã ã bacaat tútnidih ãpĩ bacanap wut jĩ. ¹⁶ Caán láa búdí yéej chãjni, chah wut yáani, Barrabás wut jumni, nemat muúboó ãt jumap wut jĩ. ¹⁷ Pánihna, dawá cãacwã ã pebhna ã jubínachah enna, Pilato queétdih nin pah ãt niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá yeebdih wã baca wãh bií? ¿Barrabásdiñ ñi náah niít? ¿Jesús, Dios ã wahni Cristo ã niijnidih niít ñi náahap? ãt niijíp wut jĩ. ¹⁸ Dawá cãacwã Jesúsdiñ ã weñechah, sacerdotewã ã maátaboó caandih tubit íjna, caandih ãt mawat tútup wut jĩ. Pánihatdih jéihnit, Pilato cãacwãdih páant ãt úbh joyóp wut jĩ.

¹⁹ Pilato peéh chãjat pínahdih naóhni chúdatdih ã chúdat pónih, ãjeéh bóli papélah núojih caandih nin pah mit niij daác wahap wut yuh jĩ: “Buu chei oo jumna, caandih búdí úm náah jumnidih wã oo jumap be. Caánboó yéej chãjcani caá. Pánihna, ma mawat tútca bojó”, mit niijíp wut jĩ.

²⁰ Cãacwã Jesúsdiñ ã náahachah yuhna, sacerdotewã ã maáta Barrabásdiñ bacaat tútnit, Jesúsboodih ã mao yohat tútat pínah niijná,

queédih ìt jac wutup wut jì. ²¹ Túttimah, cãacwãdih Pilato nin pah àt jwúbh niíj úbh joyóp wut jì:

—¿Deddih tigaá wã bacaat pínahdih ñi náah? àt niijíp wut jì.

—¡Barrabásdih ma bacaat tútú! cãacwã ìt niíj jepahap wut jì.

²² —¿Páant ñi niijíchah, Jesús Dios ã wahni Cristo ñi niijnídih ded pah tigaá wã chãjbi? àt niijíp wut jì.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! nihat ìt niíj jepahap wut jì.

²³ —¿Dépanihna? ¿Dedé tibeé ã yéejatji? àt niijíp wut jì.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! chah ìt niíj ñaacáp wut jì.

²⁴ Páant ì niíj ñaacáchah joinít, queédih jéih yap yohcan, chah ì íjatdihbut enna, mah pamapdíh úbnit, nihat ì enechah, àt téih chocop wut jì. Pánih téih chocnajeh, queédih nin pah Pilato àt niijíp wut jì:

—Nin newédih yeebjéh tigaá ñi mawat tútup. Páant ñi wutat jíib yeebdíhjih peéh chãjat ã jumna naáh. Weémboodíh peéh chãjat ã wihcan niít, cãacwãdih àt niijíp wut jì.*

²⁵ —¡Caandíh mawat jíib jwiít dih, jwí jwimenádihbut caán peéh chãjat ã jumna naáh! nihat cãacwã ìt niijíp wut jì.

²⁶ Páant ì niiját túttimah, ì wutat pah Barrabásdih àt bacaat tútup wut jì. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh áih soldadowãdih àt úb bejat tútup wut jì, caandíh pãinit, cruzboó péoh dodhnit, ì mao yohat pínah niijná.

* 27:24 Dt 21.6-9

Soldadowã Jesúsdih yeejép ã deoh naáwát

27 Pánih ùb bejnit, Pilatoíh m̄úú díitna Jesúsdih ãt ùb waad béjep w̄t jĩ. Pánih ùb waad béjnit, caanjĩh wapnit soldadowã Jesús pebh ãt ñuh páuda bojop w̄t jĩ. 28 Pánih ñuhna, Jesúh yégueh jih bóo chóodih tóo d̄gnit, maáh ã d̄wát pah jígoñni d̄ñni chóodih caandih ãt yacap w̄t jĩ. 29 Maáh ã d̄wát júdu pah chãjnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúh wao dáhdih ãt yacap w̄t jĩ. Maáh ã wēpat pah ã jútat pínah máa doóbhdih ãih jéihyepmant bóo téihyajĩh ãt tewat tútup w̄t jĩ. Pánih chãj péanit, maáhdih ãpĩ chãjat pah ã pebh ãt bóodicha caj yoh ñajap w̄t jĩ. Pánih bóodicha caj yoh ñajnit, nin pah caandih ãt niúj dehwep w̄t jĩ:

—¡Ma túi jamúú, judíowã ã maáh! ãt niijíp w̄t jĩ.

30 Páant niúj deoh, caandih coí jáhana, ã bíbohni máa doóbhdih jw̄úub ùbñit, caán doóbhjĩh ãih wao dáhdih dawá láa ãt puñup w̄t jĩ. 31 Pánih deoh naóh péa, ã yacniji yéguehdih tóo d̄gnit, ãih yéguehdihjeh ãt jw̄úub yacap w̄t jĩ, páant mantih. Pánih yac péa, cruzboó péoh dodhñit, mao yohat túat niijná, caandih ãt ùb bac bejep w̄t jĩ.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhñit, ã mawat
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

32 ã mao yohat pínah jeéboó ùb bejna, Simón, Cirene baácđih bóodih ãt jw̄ááap w̄t jĩ. Pánih jw̄ááhñit, caandih Jesúh cruzdih ãt bewat tútup w̄t jĩ.

33 Pánih bejnit, Gólgota w̄t jamapna ãt juibínap w̄t jĩ. “Gólgota”, niijná, “Wao iidíp jeé”, niijná ãt chãjap w̄t jĩ. 34 Pánih caanná juibínit, bijnijĩh widnit, ã ùb bejni jiwá iguĩh macđih Jesúsdih ãt

tóihyop wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, bainí déeb joinítjeh, ãt babhcap wut jĩ.

³⁵ Caandíh cruzboó ãt péoh dodhdop wut jĩ. Pánih péoh dodh péanit, ãih yégueh chóojidih “¿Deíh tigaá ã jumbi?” míc niijnít, tíhwat júdnabitjĩh ãt yoh tíhwip wut jĩ.* ³⁶ Pánih chãj péanit, pãi cháudnit, caandíh ãt wapap wut jĩ, bita caandíh ã ub bejcat pínah niijná. ³⁷ “JESÚS JUDÍOWÃ Ì MAÁH CAÁ”, bita ã niij daácniji naadíh Jesús wao cháh cruzdih soldad-owã ãt nah péoh búudhdop wut jĩ.

³⁸ Chénewã nũmnítidibut mao yohat túut niijná, biíh cruznadih Jesús pebh ãt péoh dodhdop wut jĩ. Biícdih ã jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ã wáyámant bóo búwámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesúsdi h ãt péoh dodhdop wut jĩ. ³⁹⁻⁴⁰ Cruz pebh en yap bejnit, Jesúsdi h nin pah yeejép ãt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—¡Eneéh búca! ¿Dioíh mũudíh yohnit, biíc peih-canni yeó jáap túttimah, meém caán mũudíh jwúub chãjni pínah niít? Pánihni jumna, Dios wũúh yoobát jumna, wancat túut niijná, caán ã péoh dodhdop-mant meemjéh ma dei jũúwá, ãt niijíp wut jĩ.*

⁴¹ Sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutajjidih bohénit, jwĩ maátabut biíc yoobó ãt deoh naáwáp wut jĩ.

⁴² —Bitadih tái teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ã jéh míc teo wáaccan caá. ‘Judíowã ã maáh caá’, niijná, caán mícjeh ã dei jũúwúchah enna, caandíh jwĩ jepahbipna caá. ⁴³ ‘Weém Dios wũúh caá.

* ^{27:35} Sal 22.18 * ^{27:39-40} Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19

Caandíh wã táí jenah joiná caá', ã niiját jíib, Dios caandíh oina, ã táí ubu naáh, ít niijíp wut jĩ.*

44 Æjeéh ĩ péoh dodhnit numnítbut biíc yoobó caandíh ít deoh naáwáp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Jesús cruzboó ĩ péoh dodhni ã ñuhuchah, yeó jáap tac yoób ã dupúáh bejep jĩ. Nihat baác dupúniji, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúub baáb jwúub bejep jĩ, páant mantih. 46 Páant ã jwúub baabát pínah játihbit, Jesús nin pah át wëp niij ñaacáp wut jĩ: “**Elí, Elí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wíih Dios, wíih Dios, dépanih tigaá weemdíh ma éemp bej?” Jesús át niij ñaacáp wut jĩ.*

47 Páant ã niijíchah joinít, biquína caanjĩh ñuhnit nin pah ít míic niijíp wut jĩ:

—Dios naáwátidih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chãjap, ít niijíp wut jĩ.

48 Biíc ĩjeéh jumni ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguáh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesúsdi h át wái nomat túutap wut yuh jĩ.* 49 Obohjeéhtih, wái nomat túutnidih bita nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¿Á jum u naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ã jüwúchah, jwĩ en jwuh jíih, ít niijíp wut jĩ.

50 Páant ĩ niiját túttimah, tabit ñaacnit, Jesús át wunah bejep wut jĩ. 51 Páant ã wunuchahjeh, Dioíh muú diítboó ĩ jáh yaíhni búdí wúupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chãwáp wut jĩ. Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna át pah bejep

* 27:43 Sal 22.8 * 27:46 Sal 22.1 * 27:48 Sal 69.21

wat jĩ. * 52 Pánihichah, cãacwãih bácahjidih ĩ yohopji jeéboó ã búuh bejechah, Diosdih jepahnitji jwúub boo pud jũóhnit, dawá ĩt bacap wat jĩ. 53 Pánihna, Jesús ã boo pud jũúwát túttimah, Jerusalén tútchina ĩ jwúub waad béjechah, dawá queétdih ĩt enep wat jĩ.

54 Páant baác méméatdih nihat biih ã yapachah enna, Jesúsdiw wapnit soldadowā ĩ maáh, ãjeéh jumnitbut búdí úmmit, nin pah ĩt míc niijíp wat jĩ:
—¡Yoobópdiw nin Dios wũúh tigaá át jumup! ĩt niijíp wat jĩ.

55 Chibít yuúpbít dawá yaádhbut ĩt en ñuhup wat jĩ. Queét yaádh jwiít biícdiw Galileamant jũóhnit, Jesúsdiw teo wáacnitji ĩt jumup wat jĩ. 56 ĩjeéh jumnit, Mágdala tútchidiw bóli María, biih wili Maríabut mit jumup wat jĩ. Caánt José, ã úud Santiago ĩ ín mit jumup wat jĩ. Biih wili Zebedeo ã weh ín mit jumup wat jĩ. Queét biíc peihcannit yaádh ĩt jumup wat jĩ.*

Jesúh bácahjidih ã yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Jesús ã wunat túttimah, caan chéyeh tōo ñáh jũúwát pínah jãtih, José, Arimatea tútchidiw bóo, Jesúsdiw jepahni, ãih bácahjidih ub deyanit, yohat túut niijná, cruzboó át juibínap wat jĩ. 58 Caanjĩh jumniwi Pilatodih úbúdiw át bejep wat jĩ. Páant ã úbúchah joinít, Jesúh bácahjidih Pilato ãih soldadowādiw caandíh át wúhat túutup wat jĩ. 59 Páant ã jepahachah joinít, José cruz jumupna jwúub juibínit, Jesúh bácahjidih ub deya, lino wúw jumni quei wíhcanni yégueh chóojĩh át pinip wat jĩ. 60 José

* 27:51 Ex 26.31-32; 2Cr 3.14 * 27:56 Lc 8.2-3

ã wunuchah, caandih ï yohat pínah jeé ítdih átát baadát túutur wut jĩ. Caán ítdihjeh Jesúh báhahjidih át yohop wut jĩ. Páant ã yohat túttimah, caandih nemat túut niijná, caán ítdih waadápboó búdí jeé júduh tóo pátú bejnit, caán ítdih át nemep wut jĩ. Pánih nem péanit, áih múná át jwúub bejep wut jĩ. ⁶¹ Páant ã chãjachah, Mágdala tútchidih bóli María, bih Maríabut caandih ã yohatji jeé íit pebh ít en chúdur wut jĩ.

Jesúh báhahjidih ã yohniji ítdih soldadowã ï wapat

⁶² Æ wunniji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwĩpĩ ámohni yeó jáap ã jumur jĩ. Túttimah bóo yeó jáapdih sacerdotewã ï maáta, fariseowábut Maáh Pilato pebhna bejnit, nin pah ít níj úbúr wut jĩ:

⁶³ —Maá, caán yeeniboó jwĩjeéh jum jwuhna, ‘Wunna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúub boo pud júóhbirna caá’, ã níjájtidih jwĩ náhnina caá.* ⁶⁴ Pánihna, caandih ï yohopji jeé ítdih biíc peihcanni yeó jáapna ã nematdih míh soldadowãdih ma túi wapat túutú, ã bohénit áih báhahjidih ï nnumcát pínah niijná. Pánih nnumnít, cáacwãdih ã boo pud júwátidih ítá naóh tagaá. Pánih naóhna, Jesús ã jwíh yeeatji chah ï pée yee naáwát áta jum tagaá, Pilatodih ít níjip wut jĩ.

⁶⁵ Páant ï níjíchah joinít, Pilato nin pah át níj jepahap wut jĩ:

—Biquína soldadowãdih numah bejnit, yeebjéh ñi jéihyat pah caán ítdih nemnit, queédih ñi túi

* **27:63** Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

wapat túutú, Pilato át niijíp wut jĩ. ⁶⁶ Páant ã ni-ijíchah joinít, soldadowãdih numah bej, caán ítdih José ã nemniji jeé júdudih buujcán nah chéonit, soldadowãdih ít wapat túutup wut jĩ. Pánih chãj péanit, queét maáta ít jwúub bejep wut jĩ.

28

*Jesús ã boo pud jũwát
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Jwiít judíowã jwĩ chooát yeó jáap túttimah bóo yeó jáap ã baáb jénechah, Mágdala tútchidih bóli María, biíh wili Maríabut Jesúih bácahdih José ã yohopji jeé ítboó enedih ít bejep wut jĩ. ² Páant caanná ã juibínachah, Dioíh ángel jeámant ã dei jũwúchah, baác búdí át méménap wut jĩ. Pánih dei jũóhnit, José ã nemniji jeé júdudih pátú dodhnit, caanjíh át chúudup wut jĩ. ³ Caán ángel wedoát pah jígozni ã jumuchah, áih yéguehbat tái yeh iigni át jumup wut jĩ. ⁴ Pánihna, caandíh enna, caán jeé ítdih wapnit soldadowã búdí úumna, méménit, wannit pah ít buug ñájap wut jĩ. ⁵ Caanjíh chúudni ángel queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—¡Ñi úumca bojoó! Cruzboó ã péoh dodh mao yohniji Jesúsdiñ ñi bidatdiñ wã jéihna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ninjíh ã wihcan caá. ã niijátji pah jáantjeh ã boo pud jũwúp be. ã lajapjiboó ñi en jũwú. ⁷ Caandíh en péanit, waícanjeh ã bohénitjidih nin pah ñi niij naóhbi jwahúú: ‘Jesús át boo pud jũwúp tabeé. Galilea baácna yeebdíh waóh bej páina caá ã chãjap. Caanná bejnit, caandíh ñi enbipna caá’, queétdih ñi niijí. Páant beé yeebdíh

niij naáwádih wã jũúwáp be, ángel queét yaáhdih ãt niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, queét yaádh yohopji jeé ítmant ít ñáo jwúub bejep wut jĩ. Pánih ñáo jwúub bejnit, úumna yuhna, búdí wēinit, ã bohénitjidih naáwádih ít bejep wut jĩ. ⁹ Páant ã bejechah, Jesús jwuh queét yaáhdih ãt jíghop wut jĩ.

—¿Ñi jũóhca beé? ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih jítxa pebh páah yoh ñajnit, ãih wúudih pin teonit, caandíh ít weñep wut jĩ. ¹⁰ Páant ã chãjachah enna, queét yaáhdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ñi úumca bojoó. Wã úudwã panihnitdih nin pah ñi niij naóhbi jwuhúú: ‘Waícanjeh nin tútximant bacnit, Galilea baácna ñi bejeé. Caánboó Jesúsdiñ ñi jwááhbipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Wapnit soldadowã ded pah ã yapatjidih ã naáwát

¹¹ Queét yaádh tútxina ã jwúub bejat pónih, biquína caán íttdih wapnit soldadowãboó sacerdotewã ã maáta pebhna ít bejep wut jĩ. ã pebhna juibínit, ded pah ã yapatjidih queétdih ít naáwáp wut jĩ. ¹² Páant ã naáwáchah joinít, caán ã yapatjidih míic wéheat túut niijná, jwĩ déewã maátadihbut ít míic wáacat túutap wut jĩ. Pánih míic wéhe péanit, queét soldadowãdih búdí ít jíib chãjap wut jĩ, ded pah ã yapatjidih yoobópdih ã naóhcat pínah niijná. ¹³ Pánih jíib chãjnit, nin pah queétdih ít niij wutap wut jĩ:

—Bitadiñ nin pah ñi niijí: ‘Chei jwĩ úwat pónih, ã bohénitjiboó jũóhñit, ãih bácahjidih ít nuumáp tabe’, ñi niijí. ¹⁴ Páant ã yapatji doonádih Maáh Pilato ã

joyóchah, jwiítboó caandíh jwĩ ámoh naóhbipna caá, yeebdíh ã peéh chãjcat pínah niijná, soldadowãdih ít niijíp wat jĩ.

¹⁵ Páant ï niijíchah joinít, ï jíib chãjatdih ubnit, ï niijátji pah soldadowã ít naóh peetép wat jĩ. Páant ï niij naáwáchah joinítji, buu láabat páantjeh nihát jwĩ déewã ï yee naáwátjidih ïpĩ jenah joiná yah caá.

Jesús ã bohénitjidih ã pée watat

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Queét yaádh tútchina juibínit, Jesús ã niiját tútatji pah jwiít ã bohénitjidih ï naóh yapanap jĩ. Páant ï naóh yapanachah joinít, jwiít once ã bohénitji Galilea baácna bejnit, Jesús jwiítidih ã bejat tútniji jeená jwĩ juibínap jĩ.* ¹⁷ Pánih caanná juibínit, Jesúsdi h ennit, Dios wãúh ã jumátidih jéihna, caandíh jwĩ weñep jĩ. Obohjeéhtih, biquína jwĩjééh jumnit “¿Yoobópdi h Jesúsje h niít?” ít niij jenah joi jwúhup tajĩ. ¹⁸ Jwĩ pebh juinít, Jesús nin pah jwiítidih ã niijíp jĩ:

—Nihat wēpatdih wã íp weemdíh ã wũhup be. Páant ã wēpat wũhni jumna, nihát jeáboó jumnit, nihát nin baácboó jumnitdihbut watni wã jumna caá. ¹⁹ Pánih wēpni jumna, nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Wíih túini doonádi h nihát baácdi h moondíh ñi túi naáwá, jepahnit, weemdíh ï túi péeat pínah niijná. Páant ï jepahachah ennit, wã íp ã wēpatjĩh, wã wēpatjĩh, Túini Espíritu ã wēpatjĩhbut queétdih ñi daabánaa.* ²⁰ Páant ñi daabánitdih ñi túi bohénaa, yeebdíh nihát wã watatjidih queétdih ï jepahat pínah niijná. Páant ñi chãjachah, yeó jáap

* **28:16** Mt 26.32; Mr 14.28 * **28:19** Hch 1.8

jumat pah páúú péeni yeó jáapna páantjeh ñijeéh wã
jumbipna caá. Páant wã naáwát dih ñi tái náhninaá,
Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Páant bóojeh tigaá weém Mateo wã daacát.

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2